

**KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖN
KEHITTÄMINEN MÄNNISTÖN
YLÄKOULUSSA YHTEISTYÖMALLIN
AVULLA**

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysalan laitos
Sosiaalialan ylempi ammattikorkeakoulutut-
kinto
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen
Opinnäytetyö
Syksy 2012
Mari Rask

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala
Sosiaalialan ylempi AMK

RASK MARI: Kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen Männistön yläkoulussa yhteistyömallin avulla

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen, 81 sivua, 13 liitesivua

Syksy 2012

TIIVISTELMÄ

Tämä kehittämishanke tehtiin kodin ja koulun yhteistyön kehittämiseksi Männistön yläkouluun Nastolaan. Aihetta tarkasteltiin vanhempien näkökulmasta. Kehittämishankkeen tarkoituksena oli edistää ja tavoitteena lisätä ja ylläpitää kodin ja koulun välistä yhteistyötä.

Kehittämishanke toteutettiin toimintatutkimuksena, jossa käytettiin sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä. Laadullisena kehittämismenetelmänä käytettiin vanhempien vertaistukiryhmää, joka on myös yksi kodin ja koulun välisistä yhteistyömuodoista. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselyä, jonka avulla selvitettiin vanhempien näkemyksiä yhteistyöstä, osallisuudesta ja vanhemmuuden tukemisesta. Vertaistukiryhmä pidettiin kahdeksaluokkalaisten vanhemmille keväällä 2011 ja kysely seitsemäsluokkalaisten vanhemmille syksyllä 2011.

Hankkeen tuloksena syntyi yhteistyötä lisäävä ja ylläpitävä yhteistyömalli koulun henkilökunnan käyttöön. Yhteistyömalli kuvataan kolmion muodossa ja kattaa yhden lukuvuoden. Malliin laitettiin jo olemassa olevia hyväksihavaittuja yhteistyömuotoja sekä tutkimusaineistosta nousseet uudet yhteistyömuodot. Se on käytettävissä kaikilla peruskoulun yläkoulun luokka-asteilla. Yhteistyömalli ei ole sidottu Männistön kouluun vaan se on käyttökelpoinen myös muissa yläkouluissa. Pienillä muutoksilla mallia on mahdollisuus hyödyntää myös alakouluissa.

Kehittämishankkeen kehittämis- ja aineistonkeruumenetelmät toivat esille vanhempien toivovan tiivistä yhteydenpitoa opettajalta. Tulosten mukaan koulu on yhteydessä kotiin 1-4 kertaa viikossa ja koti kouluun 1-4 kertaa kuukaudessa. Tulokset osoittivat, että sähköinen Wilma-viestintäjärjestelmä on pääasiallinen kanava kodin ja koulun välisessä viestinnässä. Tulosten mukaan koulu on useimmiten yhteydessä kotiin lapsen negatiivisen käytöksen vuoksi ja koti yhteydessä kouluun poissaolojen vuoksi. Tulokset osoittivat vanhemmuuden tukemisen tarpeen olevan melko vähäistä. Laadullisen kehittämismenetelmän mukaan vertaistukiryhmä on yhteistyömuotona hyvä, mutta kyselyn tulokset osoittivat sen melko huonoksi.

Avainsanat: vanhemmuus, kodin ja koulun yhteistyö, yhteistyömalli, vertaistuki sekä vanhemmuuden tukeminen

Lahti University of Applied Sciences
Faculty of Social and health Care
Master's degree in social services

RASK MARI: Development of Home and School Cooperation in Männistö Junior High School Through to a Cooperation Model

Master's Thesis in Protection of Children and Youth's well-being, 81 pages, 13 appendices

Autumn 2012

ABSTRACT

This project was started to develop cooperation between home and school at Männistö Junior High School in Nastola. The subject was examined from the perspective of the parents. The goal of the project was to assist the cooperation between home and school.

The project was executed as an activity analysis with qualitative and quantitative development methods. A peer group, that is also a form of cooperation between home and school, was used as a qualitative method. The quantitative method was a questionnaire that examined the parents' views of cooperation, participation, and supporting parenthood. The peer group meeting with the 8th grade parents was held in the spring 2011. The questionnaire with the 7th grade parents was held in the autumn 2011.

As a product a cooperation model to assist and maintain cooperation was created. The cooperation model is presented as a triangle and it covers one school year. Existing effective cooperation methods and new cooperation models emerged from the study were put to the model. It is at the disposal of every junior high grade. The cooperation model is not tied to only Männistö School, but is applicable also in other junior high schools. With minor changes, the model can be exploited in elementary schools as well.

The methods of the project brought forth the parents' wishes of close communication with the teacher. The result showed that school takes contact 1-4 times a week, parents 1-4 times a month. The result says that the electronic Wilma communication system is the main communication channel between home and school. The result showed that school takes contact mostly for child's negative behaviour, parents for freedays or illness. Results also showed that supporting of parenthood is not necessary and peer group a form of cooperation is not very good.

Keywords: parenthood, home and school cooperation, cooperation model, peer support, supporting parenthood

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTA	3
2.1	Kehittämishankkeen toimeksiantaja	3
2.2	Kehittämishankkeen ajankohtaisuus	4
2.3	Kehittämishankkeen tarkoitus ja tavoite	6
3	KEHITTÄMISHANKKEEN TIETOPERUSTA	8
3.1	Vanhemmuus osana aikuisuutta	8
3.2	Murrosikäinen matkalla aikuisuuteen	11
3.3	Kodin ja koulun yhteistyö	12
3.4	Epsteinin yhteistyötoiminnan malli	18
3.5	Kasvatuskumppanuus jaettuna kasvatustehtävänä	22
3.6	Osallisuus osana kodin ja koulun yhteistyötä	24
3.7	Koulu vanhemmuuden tukena	25
3.8	Vertaistukiryhmä kodin ja koulun välisen yhteistyönmuotona	26
4	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN	28
4.1	Toimintatutkimus	28
4.2	Aineiston keruu	30
4.2.1	Vertaistukiryhmä laadullisena kehittämismenetelmänä	32
4.2.2	Vanhemmille suunnattu kysely aineistonkeruumenetelmänä	33
4.3	Aineiston analyysi	34
5	KEHITTÄMISHANKKEEN TULOKSET	36
5.1	Vertaistukiryhmän tulokset	36
5.2	Kyselyn tulokset	40
5.3	Yhteistyötä lisäävä ja ylläpitävä yhteistyömalli	53
6	KEHITTÄMISHANKKEEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSAIHEET	56
6.1	Johtopäätökset	56
6.2	Jatkotutkimusaiheet	61
6.3	Tutkimuksen luotettavuus	62
6.4	Kehittämishankkeen hyödynnettävyys työelämässä	63

7 POHDINTA

65

LIITTEET

82

1 JOHDANTO

Koulun merkitys murrosikäiselle on suuri. Koulu on sosiaalisen elämän keskipiste, jonne tullaan tapaamaan ystäviä. Murrosiässä ystävistä tulee vanhempia tärkeämpiä ja koulu on luonnollinen paikka pitää sosiaalista elämää yllä. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2012.) Vanhempi on murrosiässäkin lapselle tärkeä tuki ja yhdessä koulun tuen kanssa hän saa alkavaan aikuisuuteen tarvittavat eväät.

Tämän kehittämishankkeen aiheena on kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen Männistön yläkoulussa yhteistyömallin avulla. Kehittämishankkeen toteuttamisen tarve on lähtenyt työelämästä ja havainnoista koulukuraattorina. Huomiot ovat tuoneet kodin ja koulun välisen yhteistyön sekä vanhemmuuden tukemisen kehittämiskohteiksi yläkoulussa. Kehittämisen keskiössä on murrosikäinen, joka on edelleen lapsi ja tarvitsee kasvaakseen vanhempien sekä muiden läheisten aikuisten asettamia rajoja. Kasvatuksen ja rajojen asettamisen päämääränä on vastuullinen nuori aikuinen. Vastuullisena aikuisena hän tuntee empatiaa sekä osaa asettaa rajoja itselleen ja välttämään laitonta tai uhkarohkeaa käytöstä. (Alaja 2007, 37-38.) Tämä ei kuitenkaan tapahdu hetkessä vaan harjoittelu tulevaan elämään ja vastuuseen voi viedä vuosia. Kodin ja koulun on tehtävä yhteistyötä tämän elämänvaiheen tukemisessa.

Vaikka yhteistyö kotien kanssa kuuluu opettajantyön toimenkuvaan, koetaan opettajankoulutuksessa saatavat valmiudet yhteistyön toteuttamiseen mitättömiksi. Yleinen käsitys on, että yhteistyö on nimellistä, jossa vanhemmat ovat tiedon vastaanottajina opettajan päättäessä heidän lastaan koskevista asioista. Koulu ei pysty järjestämään vanhemmille mahdollisuutta olla aktiivinen eivätkä vanhemmat pääse vaikuttamaan koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. (Jyväskylän yliopisto 2008.)

Kehittämishankkeeni on tehty Männistön yläkouluun Nastolaan. Tutkimusryhmäksi valittiin seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten vanhemmat. Kehittämishankkeeni teoriaosuudessa tulen käsittelemään Epsteinin osittain päällekkäisten alueiden yhteistyön toimintamallia. Kehittämishankkeessani Epsteinin malli on oleellinen, sillä sen avulla voidaan kehittää kodin ja koulun yhteistyötä. Epsteinin mu-

kaan vanhemmat arvostavat koulun pitämää yhteydenpitoa ja vuorovaikutuksen ylläpitäminen luo myönteisyyttä kodin ja koulun välille. (ks. Siniharju 2003, 17.)

2 KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTA

Kehittämishankkeen tausta pohjautuu Männistön yläkoulussa syksyllä 2010 puhjenneisiin pulmiin oppilaiden käytöksessä. Käytösongelmat olivat mm. tahallista myöhästelyä tunneilta, vaeltelua koulun käytävillä tuntien aikana sekä muiden oppituntien häirintää käytävältä käsin. Vanhempainilloissa vanhempien kanssa keskusteltiin tilanteesta ja vanhemmat olivat lähes yksimielisesti sitä mieltä, että muutos täytyy saada. Näin kasvatustalkoot saatiin käyntiin ja vanhempien avustuksella koulussa tehtiin kurinpidollisia muutoksia, jotka ovat toimineet melko hyvin. Kehittämishankkeeni on osa näitä kasvatustalkoita, jossa kehitetään kodin ja koulun välistä yhteistyötä paremmaksi.

2.1 Kehittämishankkeen toimeksiantaja

Kehittämishankkeen toimeksiantaja on peruspalvelukeskus Aava, hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen tuloksyksikkö Nastolassa. Peruspalvelukeskus Aava kuuluu Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveisyhtymään (PHSOTEY), joka on aloittanut toimintansa vuoden 2007 alussa. Koko yhtymä pitää sisällään erikoissairaanhoidon, sosiaali- ja perusterveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon. Erikoissairaanhoidon palveluita yhtymä antaa 14 jäsenkunnalle, joita ovat Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Hämeenkoski, Iitti, Kärkölä, Lahti, Myrskylä, Nastola, Orimattila, Padasjoki, Pukkila ja Sysmä. Sosiaali- ja perusterveydenhuollon palveluita yhtymä tarjoaa Peruspalvelukeskus Aavalle, johon kuuluvat Hartola, Iitti, Myrskylä, Nastola, Pukkila, Orimattila ja Sysmä. Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveisyhtymässä työntekijöitä oli vuoden 2011 lopussa yhteensä 3949. (Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveisyhtymä 2012.)

Nastolassa peruspalvelukeskus Aavan hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen palveluita ovat äitiys- ja lastenneuvolat, ehkäisevä perhetyö, kouluterveydenhuolto, opiskelijaterveydenhuolto, nuorten ehkäisy- ja seksuaaliterveysneuvonta, elintaparyhmät, perheneuvola, seulontatutkimukset ja rokotukset sekä koulukuraattorin ja psykologin palvelut (Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveisyhtymä 2012). Toimek-

siantajan yhdyshenkilönä toimii hyvinvointipäällikkö Eva Laiho. Koska koulukuraattori ei Nastolassa kuulu kunnan työntekijöihin, koulun puolelta kehittämishankkeessa toimihenkilönä on Männistön koulun rehtori Johannes Rinkinen.

Nastolassa koulupalvelut ovat osana sivistyspalveluita. Kunnassa on kymmenen perusopetusta tarjoavaa koulua, ala-asteita kahdeksan ja yläasteita kaksi. Oppilaita Nastolan peruskouluissa on oppilaita n. 1500. (Nastola 2012 (a).) Männistön yläkoulussa oppilaita on 213 ja opettajia 24 (Nastola 2012 (b)). Nastolan kouluissa työskentelee kaksi koulukuraattoria sekä yksi psykologi (Laine 2011).

2.2 Kehittämishankkeen ajankohtaisuus

Koulun toimintaa ohjaa koululainsäädäntö. Koululainsäädännön lähtökohtia ovat lapsen tarpeisiin vastaaminen, huolenpito, oikeudenmukaisuus ja vastuullisuus. Näistä asioista keskusteleminen vanhempien kanssa on iso osa yhteistyötä. Näkökulmat ja mielipiteet ajoittain eroavat toisistaan, mutta molempia katsontakantoja tarvitaan. Tätä kautta koti ja koulu löytävät keskinäisen luottamuksen kasvatuskumppaneina. (OAJ 2007)

Valtioneuvoston asetuksen (2001) toisen luvun 4§:n sekä perusopetuslain (2003) 3§:n 3 momentin mukaan koulun tulee olla yhteistyössä kodin kanssa järjestäen opetusta ja kasvatusta siten, että jokainen oppilas saa ikä- ja kehitystasonsa mukaista ohjausta, opetusta ja tukea oppimiseensa (Valtioneuvosto 2001, Peda.net 2011). Kodin ja koulun välinen yhteistyö lisää myös turvallisuutta ja hyvinvointia koulussa (Opetushallitus 2004, 22). Ainoastaan yhteistyön olemassaolo ei ole riittävää vaan sen toteuttamisessa on seurattava aikakauden vaatimuksia ja muututtava yhteiskunnallisten suuntaviivojen kehityksen mukana (Lepistö 2009, 3).

Muutokset yhteiskunnan sosiaalisissa rakenteissa ja lasten kasvuympäristössä on havaittavissa kouluissa. Yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset koskettavat lasten tärkeimpiä kasvuyhteisöjä mm. kotia ja koulua sekä heijastuvat lapsen hyvinvointiin. Perhekäsitys on monimuotoistunut, jonka vuoksi vanhemmuus ei näyttäydy lapselle yhtä selkeästi kuin aikaisemmin. Vanhemmat ovat kasvatustehtävässään

enenemässä määrin yksin lähiverkoston ollessa toisella paikkakunnalla tai puuttessa kokonaan. Suomessa perheiden, joissa kasvatustehtävästä huolehtiminen ei onnistu, on kasvussa. Tällä hetkellä olemme perheitä ja vanhemmuutta koskevassa yhteiskunnallisessa murroksessa, jossa kasvatust vastuu jakaantuu ja siirtyy yhä enemmän yhteiskunnan instituutioille kuten koululle. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 38-39.)

Kodin ja koulun välinen yhteistyö ei tutkimusaiheena ole uusi, mutta edelleen ajankohtainen. Huuskonen (1953, 36) tuo teoksessaan esille havaintonsa kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä Amerikassa. Vanhemmat pitivät oppitunteja ammatistaan ja erityisosaamisistaan sekä veivät lapsia museoihin tai työpaikoilleen. Huuskonen vertasi amerikkalaista mallia suomalaiseen kodin ja koulun yhteistyöhön, joka hänen mukaansa oli selvästi passiivisempi. Vanhempia olisi saatava aktiivisemmin mukaan, sillä se rikastuttaa koulutyötä ja näin kodin ja koulun yhteistyöstä saadaan tiiviimpää.

Ajankohtaisen aiheesta tekee nykyhetki, jossa elämme. Vanhempien saaminen yhteistyöhön on edelleen tärkeää, mutta haastavaa. Aika on muuttunut tässäkin asiassa eikä yhteistyötä rakenneta enää sen pohjalle, että vanhemmat tulisivat luokkaan tai veisivät koko luokkaa opetusmielessä museoihin. Työssäni olen tehnyt havainnon lasten muuttuneessa käyttäytymisessä ja auktoriteetin kunnioittamisessa. Tämä on yksi syy monista, miksi vanhemmat eivät tarjoa mahdollisuutta esimerkiksi tutustua omaan työpaikkaan. Tässä tavoitetaan ajankohtaisuus, miksi kehittämishanke on saanut alkunsa. Lasten muuttunut käytös sekä vanhempien ja koulun välisen kuilun kasvaminen on herättänyt tarpeen kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämiseksi.

Koulun ja vanhempien on tärkeää keskustella lapsen liittyvistä asioista läpi kouluelämän (Epstein 2009, 12). Yläkoulu on lapselle suurta kasvun ja kehityksen aikaa, jolloin lapsen elämässä olevien aikuisten yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää (Lehtinen & Lehtinen 2007, 12). Helsingin Sanomat (2009) nostaa esille suomalaisen laadukkaan opetuksen, jossa samaan aikaan kodin ja koulun yhteistyö on alkeellista. Vanhemmat kannustavat pääsääntöisesti lapsiaan hyvään koulumenes-

tykseen, mutta peruskoulun päättävistä oppilaista vain puolet sanoo vanhempiensa tulevan mielellään kouluun keskustelemaan opettajan kanssa. Keskusteluyhteyttä vanhemman ja opettajan välille on mahdotonta rakentaa tiedotustilaisuus tyylisessä vanhempainillassa vaan työ täytyy aloittaa alakoulussa ylläpitäen sitä läpi peruskoulun.

Laadukkaan kodin ja koulun välisen yhteistyön saavuttaminen vaatii kehittämistä. Kodin tarpeen ja kouluhenkilökunnan ammattitaidon välillä on yhteistyön onnistumisen kannalta ristiriita. Launonen, Pohjola & Holma (2004, 93-94) tuovat teoksessaan esille, että nykyinen opettajankoulutus antaa niukasti valmiuksia vanhempien kohtaamiseen sekä heidän kanssa käytävään yhteistyöhön. Valtaosa opettajista kokee vanhempien tapaamiset haastaviksi ja kymmenen prosenttia kokee saaneensa siihen riittävästi koulutusta. Samaan aikaan vanhemmat toivovat kodin ja koulun väliseltä yhteistyöltä ensisijaisesti henkilökohtaisia keskusteluja opettajan kanssa. Myös Lepistön (2009, 67-68) tutkimuksen tulokset osoittivat opettajankoulutuslaitoksen yhteistyövalmiuksien opetuksen riittämättömäksi.

2.3 Kehittämishankkeen tarkoitus ja tavoite

Kehittämishankkeeni tarkoitus on edistää kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Murorosikään tuleminen on nuorelle muutoksen aikaa. Nuori on valmistautumassa murosikänsä ensimmäiseen kehitystehtävään eli irtaantumiseen vanhemmistaan. (Kinnunen 1999, 16, 23.) Tässä elämänvaiheessa nuori tarvitsee aikuisia myös koulussa. Turvaverkko nuoren ympärille muodostuu kumppanuudesta kodin ja koulun aikuisten välillä. Yhteistyö ei kuitenkaan rakennu itsestään vaan sitä kehitetään hankkeessani vanhempien osallisuuden avulla.

Kehittämishankkeeni tavoite on luoda yhteistyötä lisäävä ja ylläpitävä yhteistyömalli yläkouluun. Yhteistyön jatkuvuudella vaikutetaan vanhempien aktiivisuuteen ja sillä on vanhemmuutta tukeva ja tasavertaiseen kumppanuuteen mahdollistava vaikutus (Epstein 1994 Siniharjun 2003,1 mukaan). Kehittämishankkeessani etsin vastauksia kysymyksiin millaista yhteistyötä kodin ja koulun välille vanhempien näkökulmasta tarvitaan? Miten koulu voi tukea vanhemmuutta ja miksi kou-

lun tarvitsee tukea vanhemmuutta? Näiden kysymysten vastaukset antavat rakenteen yhteistyömallille.

3 KEHITTÄMISHANKKEEN TIETOPERUSTA

Kehittämishankkeen tietoperusta pohjautuu käsitteisiin, jotka ovat olennaisia tämän kehittämishankkeen kannalta. Murrosikä ja vanhemmuus ovat tärkeitä käsitteitä koulun kannalta. Koulu tekee yhteistyötä vanhempien kanssa ja yhteistyön keskiössä on murrosikäinen lapsi. Kodin ja koulun yhteistyö on kehittämisen kohteena ja kasvatuskumppanuus, osallisuus, vanhemmuuden tukeminen sekä vertais-tuki ovat tärkeitä osia yhteistyön viitekehyksessä. Tutkija J.L. Epstein on ottanut kantaa kodin ja koulun yhteistyön kehittämiseen jo 25 vuotta sitten. Hänen osittain päällekkäisten alueiden yhteistyön toimintamalli on edelleen ajankohtainen, jonka vuoksi olen nostanut sen osaksi tietoperustaa.

3.1 Vanhemmuus osana aikuisuutta

Vanhemmuus on ammatti, johon ei ole koulutusta. Siihen ei valmistu pelkästään lapsen syntyessä vaan se on läpi elämän jatkuva kehitystehtävä ja kasvamisen prosessi. Lapsen kasvaessa myös aikuinen kasvaa vanhemmaksi lapsen rinnalla. Lapsi tuo vanhemman elämään paljon ilon hetkiä, mutta myös huolen, neuvottomuuden ja syyllisyyden kokemuksia ja tunteita. Vanhemmuus pitää sisällään myös joukon erilaisia rooleja, jotka tulevat esille erilaisissa elämäntilanteissa ja ajassa jota kulloinkin eletään. (Bardy 2002, 39; Kinnunen 2006, 16; Kääriäinen 2008, 108.)

Vanhemmuus on aikuisuutta ja aikuisten jaettua kasvatuskumppanuutta (Hietala, Kaltiainen, Metsärinne & Vanhala 2010, 18). Lapsen ja vanhemman välillä sitoutumiseen perustuva suhde on parhaimmillaan kiintymyssuhde, joka alkaa lapsen ensimmäisten elinkuukausien aikana. Kiintymyssuhde on vuorovaikutteista, jonka välityksellä aikuinen sitoutuu vanhemmuuteen koko lapsen elämän ajaksi. (Luumi 2003, 102-103.)

Vanhemmuuden peruspilari on terve ja toimiva parisuhde. Parisuhde vaikuttaa lapsen kehitykseen vanhemmuuden kautta. Vanhempien parisuhteen pulmat vaikuttavat lapsen myöhempään elämään enemmän kuin myönteiset kokemukset. Vanhempien on vaikeaa suojata lapsia parisuhteen epäsovulta. Tutkimusten mukaan etenkin väkivaltainen käytös siirtyy sukupolvien yli joko aggressiivisuutena

tai lapsen ollessa myöhemmin parisuhteessa väkivallan uhrina. Myös terve ja toimivan parisuhteen merkitys siirtyy lapseen. Huomionosoitusten, hellyyden ja keskusteluyhteyden avulla lapsi oppii ilmaisemaan aikanaan lämpöä ja tukea omissa parisuhteissaan. (Malinen & Kumpula 2005, 43.)

Marjatta Bardy (2002, 40-41) tuo teoksessaan esille, kuinka tärkeää on vanhemmuuteen kasvamisen kannalta käydä läpi asiat, teot ja tapahtumat, jotka haluaa omasta lapsuudestaan kullata tai mustata. Myös Kolbe (2002, 215), Kaimola (2005, 15) ja Kääriäinen (2008, 109) ovat samaa mieltä Bardyn kanssa. Jokainen ihminen on osa lapsuuden aikaista perhettä, jolloin vanhemmuuden kokemisesta tulee henkilökohtaista. Vanhempi elää omaa lapsuuttaan uudestaan siirtäen tekoja ja tapahtumia omaan vanhemmuuteensa.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana vanhemmuus on mediassa noussut suureksi keskustelun aiheeksi. Keskustelu on ollut useimmin kriittistä ja negatiivista. Vanhempia on kritisoitu kurin puutteesta sekä pahoinvoivista ja levottomista lapsista. (Kinnunen 2002, 16-17.) Kinnusen lisäksi myös Envall (2005, 72-73) ja Svensson (2002, 79) ottavat kantaa siihen, että syy näihin pulmiin löytyy hukatusta vanhemmuudesta ja auktoriteetin puutteesta. Lapselle on hankalaa asettaa rajoja, vaikka lapsen korostetaan tarvitsevan samaan aikaan sekä rajoja että rakkautta. Vanhemmat kokevat epävarmuutta kasvatuksestaan, joka tekee rajojen asettamisesta vaativaa. Toiset puolestaan jättävät rajojen asettamisen tietoisesti avoimeksi. On muistettava, että on myös vanhempia, jotka rajojen asettamisen vaativuudesta huolimatta pitävät kiinni asettamistaan vaatimuksista.

Vanhemmuuden haasteiden kasvaessa on alkanut keskustelu riittävän hyvästä vanhemmuudesta. Juvakan (2005, 21) artikkelin mukaan vanhemmuudelle on asetettu korkeita laatuvaatimuksia ja vanhemmuudessa on onnistuttu sen ollessa riittävän hyvää. Juvakan mukaan riittävän hyvä vanhemmuus tarkoittaa uskaltamista olla vanhempi, turvan ja rajojen antamista, kritiikin kestämistä, vastuullisuutta, ristiriitojen hyväksymistä, arjen arvostamista ja mahdollisuutta antaa lapsen kokea itsensä ihanaksi ja ihmeelliseksi. Riittävän hyvä vanhempi saa erehtyä, olla uupunut, menettää malttinsa eikä hänen tarvitse olla täydellinen. Tärkeää on, että hän

uskoo itseensä vanhempana, valvoo lapsen tekemisiä ja antaa hänen kasvaa rauhassa. Vanhemman tehtävä on olla roolimallina lapselle, joka edellyttää fyysisistä ja psyykkistä läsnä olemista, jolloin lapsen tunteet, tarpeet ja ajatukset tulevat nähdyksi ja huomioiduiksi vuorovaikutteisessa suhteessa (Hellsten 2000, 15; Sihvola 2002, 127). Läsnäolo, joka liittyy vanhemmuuteen, nousee vanhemman hyvinvoinnista ja käytettävissä olevista voimavaroista. Vanhemman läsnäolo takaa lapselle turvallisuuden tunteen, jossa hän voi olla heikko ja tarvitseva. Näin lapsi oppii luottamaan itseensä ja on tietoinen siitä, kuka hän on. (Hellsten 2000, 17-18.)

Kemppinen ja Rouvinen-Kemppinen (2004, 53) määrittelevät teoksessaan riittävän hyväksi vanhemmaksi aikuisen, joka uskaltaa pyytää anteeksi sekä osaa antaa anteeksi. Vanhempi voi olla tiukka ja napakka olematta kylmä ja tunteeton. Myös Kristeri (2002, 23) on ottanut kantaa riittävän hyvän vanhemmuuden määrittelmään. Hänen mukaansa vanhemmuus on riittävää silloin, kun lapselle löytyy kotoa turvallista ja läsnä olevaa aikuisuutta. Tässä aikuisuudella tarkoitetaan sitä, mikä kestää lapsen erilaiset tunteet ja vastaa lapsen tarpeisiin antaen rakkautta rajojen sisällä.

Vanhemmuus on osa lapsen maailmaa. Vanhemman tuella lapsi saavuttaa realistisen kuvan itsestään arvokkaana ja ainutlaatuisena yksilönä. Lapsen kasvaessa vanhemman ja lapsen suhde muuttuu ja murrosiän jälkeen lapsi on tasavertaisemmassa suhteessa vanhempiensa kanssa. Lapsen kehityksen ollessa suotuisa hän voi ratkaista kunkin kehitysvaiheen mukanaan tuomia haasteita. Jos lapselle on puutteita turvallisuuden tunteen ja huomioiduksi tulemisen kokemisessa, ovat minäkuuvan ja itsetunnonvauriot mahdollisia. Koti ja vanhemmat voivat olla joko turvallinen tai traumaattinen kasvupaikka. (Kaimola 2005, 17.)

Vanhemmuus kokee uusia haasteita lapsen tullessa murrosikänsä. Kypsyminen ja kehittyminen vievät oman aikansa, jonka yli vanhempien tulee nuori saattaa. Vanhemman ollessa nuoren kasvussa aidosti läsnä kokee nuori kuuluvansa perheen yhteisöön. Tällöin on mahdollista välttää epäsuotuisiin yhteisöihin kuten rikollistai huumeiyhteisöihin liittyminen. Näissä yhteisöissä nuorelle vakuutetaan hänen

olevan tärkeä ja sitoutumisesta palkitaan. Murrosikäisen hakiessa omaa tilaa ei häntä saa jättää liiaksi omilleen. Nuori tarvitsee apua vanhemmiltaan itsenäistymisen, moraalien kehittymisen, empatiakyvyn ja vastuuntajun harjoittelussa. (Cacciatore 2005, 30 & 37.) Vanhemmat ovat lapsensa parhaimpia asiantuntijoita, jonka vuoksi he ovat rikkaus ja voimavara niin lapselle kuin muille hänen kanssaan toimiville tahoille kuten koululle (Beveridge 2005, 93).

3.2 Murrosikäinen matkalla aikuisuuteen

Murrosikä alkaa 8-14-vuotiaana ja loppuu useimmiten 16-18-vuoden iässä. Tytöillä murrosikä alkaa usein aikaisemmin kuin pojilla. Murrosikä on elämän vaihe, jossa kasvetaan lapsesta aikuiseksi. (Kettunen 2001, 9.) Murrosikä on nuoruusiän alkuvaiheessa. Nuoruusikä on kehitysvaihe, joka on lapsuuden ja aikuisuuden välissä. (Aalberg & Siimes 1999, 15.) Murrosikä näkyy usein ensimmäisenä kotona, koska siellä on turvallista kapinoida (Airola & Tarsalainen 2005, 20).

Murrosiässä oma ajattelu kehittyy, joka on vielä erityisen tunnepohjaista. Aikuisen ei saa väheksyä lapsen ajattelua järjellisillä perusteluilla, jolloin lapsen ajattelun harjoittelu kärsii. Luottamus omaan ajatteluun on terveen itseluottamuksen perusta. (Wilenius 2002, 39.) Tämä on vaihe, jossa lapsen kasvuprosessi vaatii tukea (Gray 2001, 33). Nuoruusiän alkuvaiheessa lapsi tarvitsee vanhempiaan psyykkisten kehitystehtävien toteuttamisessa, joista tärkein on itsenäistyminen, johon kuuluu irtaantuminen vanhemmista. (Hietala, Kaltiainen, Metsärinne & Vanhala 2010, 43). Onnistunut irtaantuminen vaatii lapsuuden vuorovaikutteista ja läheistä suhdetta vanhempiin (Janouch 2007, 665).

Toisilla nuorilla irtaantuminen vanhemmista on tapahtunut jo lapsuudessa. Tuolloin vanhemmat ovat saattaneet olla paljon töissä, harrastuksissa tai omien ihmisuhteiden parissa, jolloin aikaa lapsen kanssa rakentuneeseen yhteyteen ei ole ollut riittävästi. Murrosiässä on vaikea irtaantua vanhemmista, jos se on tapahtunut jo lapsena. Tämä vaikeuttaa nuoren itsenäistymistä ja kasvamista varhaisaikuisuudessa. Usein varhain irtaantuneet nuoret valitsevat auktoriteetin, josta irtaantumisen onnistuu. Näitä ovat esimerkiksi koulu ja yhteiskuntaan liittyvät normit ja

säännöt. Koulusta lintsaminen, ilkivalta ja näpistykset ovat keinoja irtaantua aikuisten hallitsemasta maailmasta. (Kinnunen 1999, 24.)

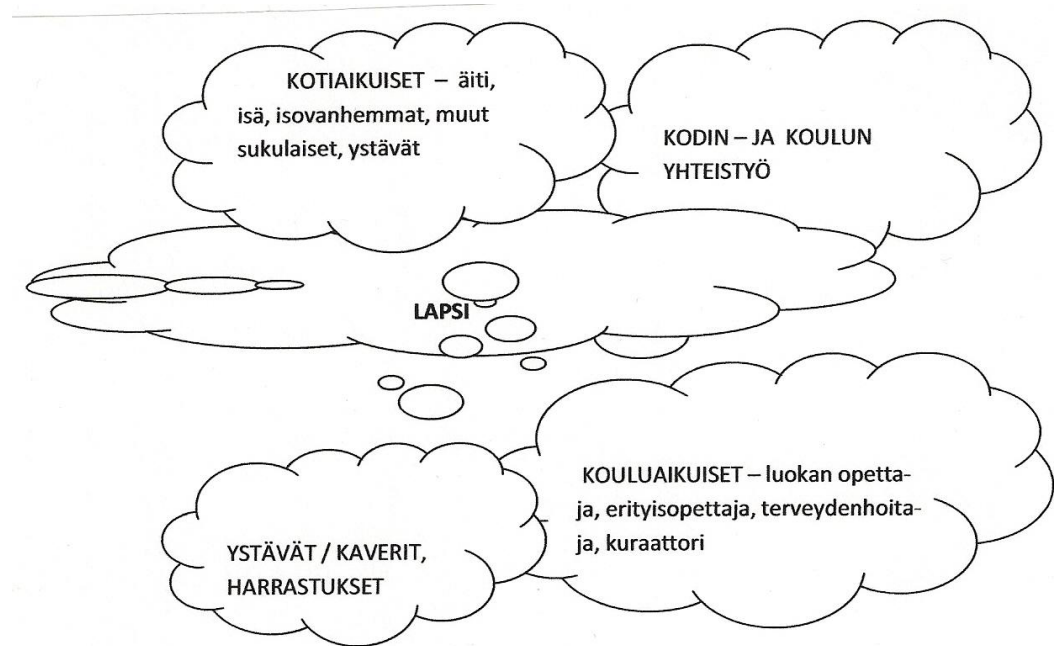
Myös yhteiskunta asettaa murrosikäiselle odotuksia ja paineita. Murrosikäistä ei pidetä enää lapsena ja hänen odotetaan selviytyvän enenemässä määrin yksin ottaen vastuuta itsestään ja tekemisistään. Tämä on usein haastavaa, sillä murrosiässä olevalla lapsella ei ole vielä riittävästi kokemusta ja taitoja hoitaa hänelle uusia asioita. (Jarasto & Sinervo 1999, 33.) Tässä vaiheessa myös identiteetin etsintä ja pelko erilaisuudesta ovat ajankohtaisia. Ystävät ovat tärkeämpiä ja vanhempien merkitys vähenee. Tämä on irtiotto lapsuudesta, jolloin nuori kyseenalaistaa vanhempiensa arvoja sekä huolenpitoa, jolloin rajojen asettaminen on ajankohtaista. Tämä on myös luopumisen tuskan aikaa sekä nuorelle että vanhemmille. (Kokko & Helsti 2009, 3 & 5-8.)

Aina murrosikä ei kuitenkaan ole hankala. Vanhempi ja murrosikäinen saattavat käydä hyviä keskusteluja välien ollessa kunnossa. (Svensson 2002, 95-96.) Kapinointi ja vihamielisyys eivät sellaisenaan ole osa kehitysvaihetta. Murrosikäinen on ymmärtänyt pystyvänsä vastustamaan vanhempiaan eivätkä vanhemmat kykene hallitsemaan häntä palkinnoin ja rangaistuksin samalla tavalla kuin aikaisemmin. Murrosikäisen kapinointi kohdistuu enemmän vanhempien valtaa kuin itse vanhempia vastaan. (Gordon 2004, 246-247.)

3.3 Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittäminen on tärkeää, koska se tukee oppilasta kaikissa elämänvaiheissa. Yhteistyö ajoittuu liian usein oppilaan koulunkäynnin alkuvuosiin, vaikka yhteistyölle on tarvetta myös yläkoulussa. Koulun on tuettava yhteistyöhalukkuutta tarjoamalla vanhemmille erilaisia yhteistyönmahdollisuuksia, jotta yhteistyön jatkuvuus olisi taattu peruskoulun loppuun asti. Yhteistyön tärkeimpinä elementteinä ovat luottamus, jaettu vastuu sekä kumppanuus, johon vanhempia pyritään saamaan hyvän yhteistyön saavuttamiseksi. (Siniharju 2003, 1-2, 14.)

Lapsi on kodin ja koulun välisen yhteistyön keskiössä, jonka hyvinvointi pyritään turvaamaan. Koti, koulu ja harrastusympäristöt täydentävät toisiaan lapsen kasvu- ja kehitysympäristöinä. Tällöin kaikki tahot ovat kasvatuskumppaneina lapsen elämässä. Tämä vaatii yhteistoimintaa, vuorovaikutusta ja luottamusta kaikkien osapuolten välillä. (Kokkinen & Holopainen 2009, 13.)

KUVIO 1. Lapsi kodin ja koulun yhteistyön keskiössä (Kokkinen & Holopainen 2009, 11.)

Kuvio 1 osoittaa lapsen olevan häntä ympäröivien tärkeiden ihmisten keskellä. Kuviossa jokaisesta ympäröivästä pilvestä löytyy aikuisia, jotka ovat arjessa läsnä. Kotona ja koulussa olevat aikuiset ovat päivittäin lapsen elämässä läsnä. Yhdessä kasvattamalla he tekevät yhteistyötä lapsen hyvinvoinnin hyväksi. Ystävät ovat tärkeä osa lapsen elämää, jonka vuoksi heidät on laitettu kuvioon yhdeksi pilveksi. Yhteisen pilven ystävien kanssa jakavat harrastukset, josta usein löytyy turvallinen aikuinen, joka osaltaan tukee lapsen kasvua ja kehitystä.

Koulu on lapselle kodin jälkeen tärkein yhteisö (Hietala, Kaltiainen, Metsärinne & Vanhala 2010, 20). Kodin ja koulun välisen yhteistyön tavoite on yhdessä tehtävä kasvatusyhteistyö (Rasku-Puttonen & Rönkä 2004, 176). Yhteistyön toimivuuteen

vaikuttaa koulun ilmapiiri sekä kouluhenkilökunnan aktiivisuus aloitteellisena keskustelijana ja tiedottajana lasta koskevissa asioissa (Launonen & Pulkkinen 2004, 33). On tärkeää, että myös vanhemmat ovat yhteydessä kouluun ja omalta osaltaan ylläpitävät hyvää yhteistyötä (Peda.net 2011). Raili Lehtolaisen (2008) väitöskirjassa paneudutaan yhteistyön ajattelu- ja toimintatapoihin. Tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen on tuotu kodin ja koulun välinen yhteys, ymmärrys ja toiminta. Kodin ja koulun välisen yhteistyön merkitys on suuri lapsen koulukäynnin kokonaisvaltaisen hyödyn näkökulmasta. Väitöskirjassa on yhteistyön lisäksi tutkittu sen muutosta aikojen kuluessa. Tutkimuksen tulokset käsittelevät yhteistyötä eri ajanjaksoilta, jonka vuoksi sen käytettävyys tässä kehittämishankkeessa on niukkaa.

Kodilla ja koululla on omat tehtävänsä lapsen kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa. Nämä tehtävät on määritelty opetussuunnitelman perusteissa niin, että kodilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Koulun tehtävänä on opettaa ja tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään. (Opetushallitus 2004, 22; Metso 2002, 69; Kemppinen 2001, 17.) Airola ja Tarsalainen (2003, 29) puolestaan näkevät kasvatusvastuun olevan yhteinen. Myös Soininen, Merisuo-Storm, Ketola, Sihvonen & Pärkö (2007, 38) ovat yhteisen kasvatusvastuun kannalla. Heidän mukaansa kasvatuksen ja opetuksen raja on häilyvä. Koululta vaaditaan enemmän osallistumista lasten kasvatukseen ja opetusta odotetaan myös vanhemmilta.

Kodin ja koulun välisellä yhteisellä kasvatusvastuulla tarkoitetaan sitä, että koulussa lapsi oppii tietoja ja taitoja, joiden avulla hän tulevaisuudessa menestyy. Kotona puolestaan luodaan arvo- ja tietopohja, joka auttaa lasta onnistumaan elämässä. Kotona annetaan välineet omien tunteiden käsittelyyn sekä itsetunnon rakentamiseen. Lapsensa parhaina asiantuntijoina vanhemmat ja koti toimivat tiedon lähteinä koululle. (Aula 2007, 20; Kraav 1998 Soinisen ym. 2007, 37 mukaan.) Eskelinen (2000, 18-19) ottaa teoksessaan kantaa melko kärkkäästi kasvatusvastuukysymykseen. Hänen mukaansa vanhemmat ovat luovuttaneet kasvatusvastuun koululle. Myös Eskelinen, Pihlman & Romppanen (2012, 5 & 18) kritisoivat vanhempien kriittisen suhtautumisen koulua ja opettajan auktoriteettiasemaa kohtaan

lisääntyneen. Eskelisen (2000, 89) mukaan lasten kasvatus kuuluu kodeille, sillä lapsen kasvattaminen on annettu oikeus, joka täytyy käyttää.

Jaettua kasvatusvastuuta on myös yhteistyö kodin ja koulun välillä. Yhteistyömuotoja on useita ja alkeellisimmillaan yhteistyö rajoittuu kodin ja koulun kommunikointiin vain silloin, kun on jokin erityinen tarve. Tällöin koulussa on todennäköisesti sattunut jotain ikävää ja kotiin välitettävä viesti on negatiivinen. (Huhtanen 2007, 157.) Nykyisin viesti huoltajille tulee usein sähköisesti viestijärjestelmän kautta. Latvala (2006, 115) tuo esille väitöskirjassaan, joka käsittelee kodin ja koulun välistä Kivahko-viestijärjestelmää, että kouluhenkilökunnan aktiivisuus viestinnässä lisää myös vanhempien viestintäaktiivisuutta. Nastolassa on käytössä Wilma-järjestelmä, joka tuli myös alakouluissa käyttöön syksyn 2011 aikana. Kuitenkin hyvässä yhteistyössä koti ja koulu toimivat yhdessä, joka edellyttää aitoa vuoropuhelua osallisten kesken. (Huhtanen 2007, 157.)

Mäkelä-Rönholm (2006, 52) tuo artikkelissaan esille yhteistyön olevan usein tiedotteiden ja vanhempainiltojen muodossa liian yksisuuntaista (Ks. myös Siniharju 2003, 6). Lisäksi hän kokee pulmana olevan niiden vanhempien tavoittamattomuuden, jotka mahdollisesti hyötyisivät yhteydenpidosta (Ks. myös Eskelinen, Pihlman & Romppanen 2012, 18). Yhteistyöstä saatu hyöty koetaan olevan molemmin puoleista. Kodin ja koulun välisellä hyvällä yhteistyöllä on positiivinen ja välitön vaikutus sekä lapsen sosiaalisiiin että kognitiivisiin taitoihin, mutta myös käyttäytymiseen. Mäkelä-Rönholm näkee yhteistyön yleisesti parantuneen, sillä se ei enää rakennu ainoastaan oppilasta koskevien negatiivisten asioiden ympärille. Positiivinen palaute puolin ja toisin auttaa jaksamaan arjessa.

Kodin ja koulun välisellä toimivalla yhteistyöllä on suoranainen yhteys oppilaan koulumenestykseen sekä myönteisyyteen koulutyötä kohtaan. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on erityisen tärkeää silloin, jos koulumenestys heikkenee tai lapsi joutuu kiusatuksi. Sekä kodin että koulun puuttuminen tilanteeseen on lapselle merkki välittämisestä. Hyvä yhteys kodin ja koulun välille täytyy rakentaa hyvissä ajoin positiivisten asioiden ympärille, jotta yhteistyö on toimivaa haastavammisakin tilanteissa. (Launonen, Pohjola & Holma 2004, 95 & 97.) Toimivalla yhteis-

työllä mahdollistetaan lapsen kokonaisvaltaisen kasvatuksen ja kehityksen jatkuvuus (Seppälä 2000, 34).

Yhteistyö vaatii aikaa ja voimavaroja. Onnistuakseen se tarvitsee yhteistä tahtoa toimia lapsen parhaaksi (Kemppinen 2001, 68). Yhteistyön tärkeimpiä elementtejä sen onnistumisen kannalta on keskinäinen kunnioitus perheiden erilaisuus huomioon ottaen. Kunnioitus on kaikkien osapuolten arvostamista ja hyväksymistä. Arvostus ja kunnioitus antavat mahdollisuuden avoimelle ilmapiirille sekä omien näkemysten ja mielipiteiden kertomiselle. Yhteistyön ollessa hyvää se mahdollistaa kodin ja koulun keskinäisen sosiaalisen verkoston sekä auttaa yhteisen vastuun ottamista lapsen hyvästä arjesta. (Opetushallitus 2007, 11.) Hyvä yhteistyö kodin kanssa edistää myös opettajien työhyvinvointia (Kaunisto, Uitto, Estola & Syrjälä 2009, 463).

Yhteistyö on yhteiskunnan toimijoiden ja vanhempien välillä tärkeää. Kodin ja koulun yhteistyö perustuu rinnakkaisuuteen, jossa vanhemmat ja koulun henkilökunta ovat tasavertaisessa suhteessa. Vanhemman tieto ja toiminta ovat yhtä asiantuntevia kuin koulunkin. Yhteisen toiminnan ja yhteistyön kohde on lapsi. Onnistunut yhteistyö on riippuvainen koulun arvostuksesta kotia ja vanhemmuutta kohtaan. (Alasuutari 2003, 96 & 101.) Myös kodin täytyy arvostaa koulua ja opettamista, joka tukee aikuisuutta koulussa (Hellsten 1999, 238). Kaikkien lapsen asioissa toimivien aikuisten on osoitettava kunnioitusta toisiaan kohtaan, jotta yhteistyölle on hyvät edellytykset. (Carling & Cleve 2006, 249.)

Kodin ja koulun välisen yhteistyön tarkoitus on lapsen hyvinvointi. Perheen lisäksi koulu on tärkeä vaikuttaja lapsen hyvinvoinnissa. Koulu elää perheyhteisön sisäpuolella. Perheyhteisön hyvinvointi heijastuu koulun arkeen ja koulun tapahtumat vaikuttavat ympäröivään yhteisöön. Hyvä tiedonkulku ja yhteistyö huokuvat välittämistä ja tukee lapsen ja perheen hyvinvointia. (Suontausta-Kyläinpää 2010, 99 & 102.) Vanhemmat tukevat lapsen hyvinvointia sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä olemalla kiinnostuneita lapsensa koulutyöstä ja kouluyhteisöstä (Vainikainen 2007, 6). Yhteistyöllä voidaan toteuttaa lapsen ja lapsuuden suojelua sekä antaa tukea kasvatukseen (Airola & Tarsalainen 2003, 29).

Kouluhyvinvoinnista oli myös kysymys Minna Mäkitalon (2006) YAMK opinnäytetyön kehittämishankkeessa. Siinä oli tarkoitus edistää kouluhyvinvointia kehittämällä kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Mäkitalon kehittämishankkeessa 3.-5. vuosiluokkien oppilaat ovat vastanneet kouluterveyskyselyyn. Lisäksi Mäkitalo piti vanhemmille mielipidetiedustelun sekä oppilaat, vanhemmat että oppilashuoltohenkilöstö osallistui yhteistoiminnallisiin työskentelyiltapäiviin. Hyvä kodin ja koulun välinen yhteistyö vaikuttaa oppilaan hyvinvointiin, joka oli Mäkitalon kehittämishankkeessa otettu hyvinvointia edistäväksi tekijäksi.

Kodin ja koulun välinen työnjako kasvatuksen suhteen eivät aina ole yksiselitteisiä. Nykytrendi maassamme on, että kodit ovat siirtäneet kasvatustuuta yhteiskunnan kasvatustuutoille mm. kouluille. Tämä johtuu osaksi myös siitä, että koulu ottaa yhä enemmän huolehtiakseen oppilaiden fyysiseen ja psykososiaaliseen huoltoon liittyviä tehtäviä. Koulu yhteisöstä keskeisessä asemassa tässä ovat kouluterveydenhoitajat, -psykologit ja -kuraattorit. Opettajan tehtävä on opettaa ja ohjata lasta yhteiskunnan jäseneksi sekä tukea vanhempia ja vanhemmuutta. Kasvatuksen päävastuu on aina ensisijaisesti kodeilla. (Mäkelä-Rönholm 2006, 51.) Kuitenkin vanhempien on mahdollista olla aina siellä, missä lapset liikkuvat, jonka vuoksi on tärkeää, että muutkin aikuiset kantavat vastuuta lapsesta ja hänen tekemisistään (Airola & Tarsalainen 2003, 41).

Kodin ja koulun yhteistyötä voi rakentaa sekä yhteisö- että yksilötasolla. Yhteisötasolla ajateltuna yhteistyö tarkoittaa usein varainkeruuta tai retkien ja juhlien järjestämistä. Yksilötasolla yhteistyön toimijoina ovat oppilaan vanhemmat sekä koulun henkilökuntaan kuuluva henkilö, joka usein on opettaja. Koulun kannalta ajateltuna yhteistyö on parhaimmillaan koulun toiminnan kehittämistä yhdessä. Yhdessä toteutettu kehittämistyö vahvistaa yhteisöllisyyttä koulussa ja parantaa sekä oppilaiden, vanhempien että kouluhenkilökunnan hyvinvointia. (Opetushallitus 2007, 13.)

Yleisintä yhdessä tekemistä on usein vanhempainyhdistyksen järjestämä toiminta. Etelä-Suomen Sanomat (2012) uutisoi vanhempainyhdistyksen järjestämästä kirpputorista, jonka tarkoituksena oli kerätä rahaa luokkaretkiin. Kirpputori tapahtu-

man ajatus oli myös vanhempien ja opettajien tutustuttaminen toisiinsa. Vanhempien ja opettajien tutustuessa koulunkäyntiä sivuavassa tapahtumassa, yhteistyö alkaa mukavissa merkeissä. Näin yhteydenpidosta tulee luonnollista ja yhteyttä on helpompi ottaa vakavissakin asioissa. (Nikkinen 2012, 3.)

Koulun on tuettava yhteistyöhalukkuutta tarjoamalla vanhemmille erilaisia yhteistyömahdollisuuksia, jotta yhteistyössä saavutettaisiin jatkuvuus peruskoulun loppuun asti. Yhteistyön tärkeimmät elementit ovat jaettu vastuu sekä kumppanuus. (Siniharju 2003, 1-2, 14.) Oheistoiminnan, esimerkiksi kirpputorin, tarkoituksena on saada vanhempia kumppanuuteen koulun kanssa. Kumppanuus vaatii sitoutunutta ja vastavuoroista vuorovaikutusta molempien osapuolten välillä. Kuulluksi tulemisen kokemus ja molemmin puoleinen kunnioitus on toimivan kumppanuuden edellytyksenä. (Karila 2006, 92 & 94.)

3.4 Epsteinin yhteistyötoiminnan malli

Amerikkalainen tutkija Joyce L. Epstein (1987, 132–133) on käsitellyt kodin ja koulun yhteistyötä aiheena ensimmäisen kerran 25 vuotta sitten. Yhteistyö perustui tuolloin vanhempainiltoihin sekä yhteydenpitoon vain, jos oli erityinen tarve. Erityisiä tarpeita olivat mm. tapaturmat, kiusaamistapaukset sekä negatiivinen käytös koulussa. Vanhemmat olivat koulumyönteisiä eivätkä kyseenalaistaneet opetusta tai opettajan toimia koulussa. Epstein kirjoittaakin artikkelissaan vanhempien hoitavan lapsen asiat kotona ja kouluhenkilökunta koulussa. Opettaja ja vanhempi olivat yhdenveroisia auktoriteetteja toisen toimiessa koulussa ja toisen kotona.

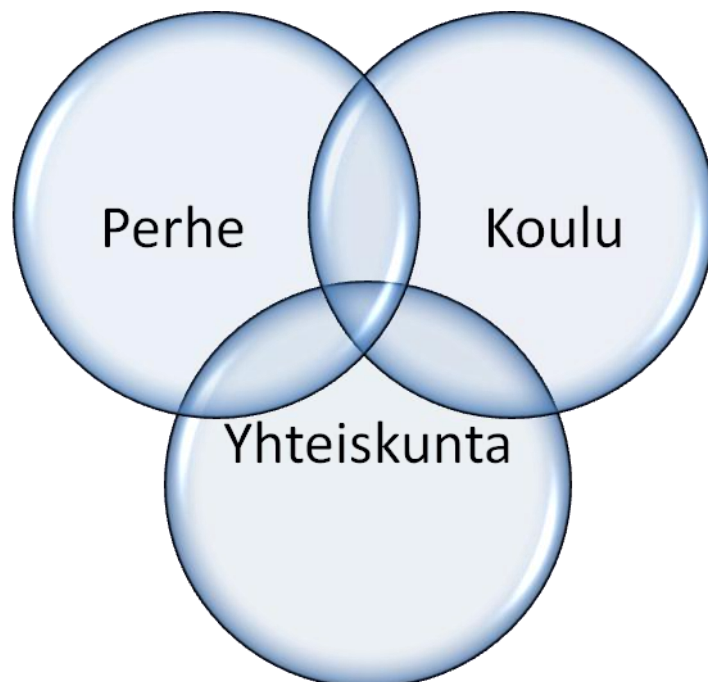
Johanna Heikkilä (2007) on pro gradu-tutkielmassaan tapaustutkimuksena tutkinut kodin, koulun ja yhteiskunnan välistä yhteistyötä sekä kasvatusvastuun jakautumista. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää koulun, kodin ja yhteiskunnan osuutta lapsen kasvussa. Tutkimuksessa kasvatusvastuuta ja yhteistyötä on tarkasteltu opettajien, vanhempien, sosiaalityöntekijän sekä perhehoitajapariskunnan näkökulmasta. Tutkimuksessa hän on tuonut esille Epsteinin kehittämän yhteistyömallin, joka perustuu jaettuun vastuuseen sekä kumppanuuteen. Myös Heiko-

nen (2009) käyttää pro gradu-tutkielmassaan Epsteinia tutkiessaan vanhempien yhteistyökokemuksia kodin ja koulun välillä.

Kodin ja koulun yhteistyön toimivuus vaikuttavat kasvatustuun jakamiseen sekä sen toteutumiseen. Epstein kehitti kodin ja koulun välisen yhteistyömallin, joka perustuu kodin eli perheen, koulun ja yhteiskunnan jaettuun kasvatustuuseen ja keskinäiseen kumppanuuteen. Tässä perhe, koulu ja yhteiskunta ovat toistensa vaikuttavia alueita, joiden vaikutus lapsen kasvatuksessa ja kehityksessä nähdään osittain päällekkäisinä. Nämä kolme aluetta jakavat vastuun lapsen kehitymisestä ja oppimisesta kouluvuosien ajan. (Heikkilä 2007, 8-9). Yhteiskuntaan kuuluu lasta lähimpänä yhteiskunnan palvelut, joita koti ja koulu voivat yhdessä tai erikseen käyttää. Näitä ovat kulttuuri- ja terveyspalvelut sekä vapaa-ajan toiminta. Kulttuuripalveluita tuottavat mm. kirjastot, museot ja teatterit, terveyspalveluita terveydenhoitajat ja koulukuraattorit sekä vapaa-ajan toimintaa nuoris- ja urheiluseurat. (Siniharju 2003, 16.)

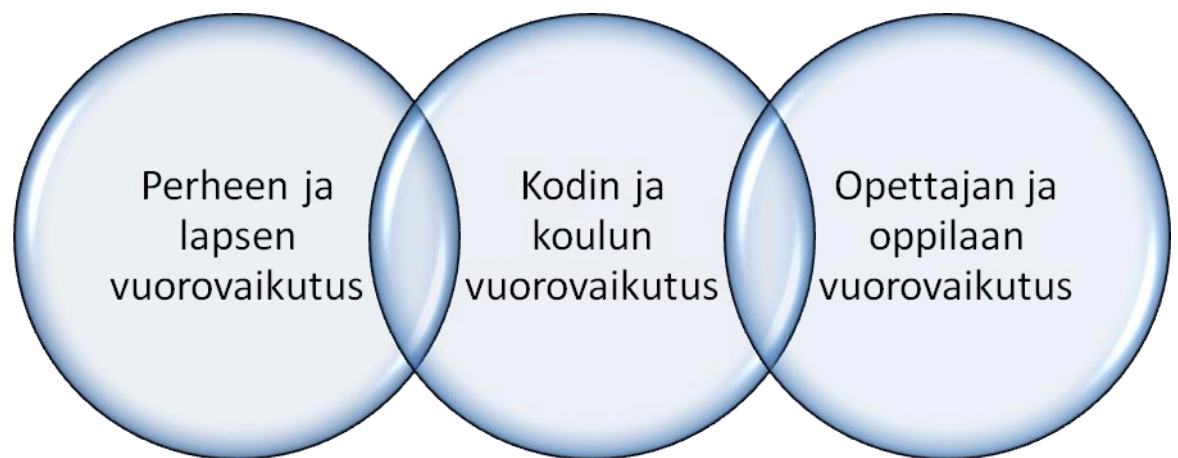

Epsteinin osittain päällekkäisten alueiden yhteistyön toimintamallissa on sekä ulkoinen että sisäinen rakenne. Kuviossa 2 on kuvattuna mallin ulkoinen rakenne, jossa esittää perheen, koulun ja yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta. Perhettä, koulua ja yhteiskuntaa kuvaavat ympyrät voivat tapauskohtaisesti olla joko enemmän tai vähemmän päällekkäin. Päällekkäisyyden laajuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat aika, oppilaan ikä ja luokka-aste sekä perheen, koulun ja yhteiskunnan muutokset. (Epstein 1987, 1992, 1994 Siniharjun 2003, 7 mukaan.)

KUVIO 2. Osittain päällekkäisten alueiden yhteistyön toimintamallin ulkoinen rakenne Epsteinin mukailen (2009, 150)

Kuviossa 3 on kuvattuna yhteistyön toimintamallin sisäinen rakenne. Molemmissa rakenteissa pääpaino on kodin, koulun ja yhteiskunnan välisessä vuorovaikutuksessa. Rakenteiden keskiössä on lapsi eli oppilas. Suurin mahdollisuus vaikuttaa omaan onnistumiseen ja kehittymiseen on oppilaalla itsellään. Kodin, koulun ja yhteiskunnan vastuulla on oppilaan saama tuki, jotta onnistumisen kokemuksia syntyy ja kehittyminen on suotuisaa. (Siniharju 2003, 6.)

KUVIO 3. Osittain päällekkäisten alueiden yhteistyön toimintamallin sisäinen rakenne Siniharjua mukaillen (2003, 8)

Epäteinin osittain päällekkäisten alueiden mallissa tahojen vastuu ja yhteistyö on jaettu kuuteen ryhmään. Nämä ovat kasvatus, vuorovaikutus, vanhempien osallistuminen koulun toimintaan, vanhempien osallistuminen kotona oppimiseen, päätösten tekeminen sekä yhteistyö ympäröivän yhteisön kanssa. Kasvatuksella tarkoitetaan vanhempien vastuuta perustarpeista sekä turvallisten ja oppimista tukevien kotiolojen takaamisesta. Koulu ja yhteiskunta antavat tukensa kasvatuksessa. (Siniharju 2003, 14.)

Vuorovaikutuksella tarkoitetaan molemminpuolista yhteydenpitämistä koulun-ikäisiin liittyvissä asioissa (Soininen ym. 2007, 39). Yhteydenpidon välineenä

voidaan käyttää mm. vanhempainiltoja, puhelinkeskustelua, henkilökohtaista tapaamista ja reissuvihkoa. Sähköiset viestimet, kuten sähköposti ja viestintäjärjestelmät, ovat nykypäivää, joita käytetään aktiivisesti. Sähköisiä viestimiä käytettäessä on varmistettava, että vanhemmat omaavat taidon ja mahdollisuuden yhteydenpitoon. (Davis & Young 2009, 62-63.)

Vanhempien osallistuminen koulun toimintaan on vapaaehtoista. Vapaaehtoinen osallistuminen koulun toimintaan edellyttää, että koulua ja sen henkilökuntaa on helppo lähestyä eikä kynnys lähteä toimintaan mukaan ole suuri. Vanhempien osallistuminen kotona oppimiseen on tukemista koulutyössä, kuten kotiläksyjen yhdessä tekemistä. Vanhemman myönteinen asenne koulua ja oppimista kohtaan siirtyy myös lapselle. (Siniharju 2003, 15.)

Yhteistyössä tärkeässä roolissa on lasta koskevien asioiden päätösten tekeminen. Siniharjun (2003, 16) mukaan on tärkeää, että vanhemmat otetaan mukaan päätöksen tekoon antamaan toisenlaista näkökulmaa kouluun liittyviin asioihin. Yhteisten tavoitteiden saavuttamisessa sekä ongelmanratkaisussa vanhemmista voi olla suurta apua. Vanhemmat tulisi nähdä voimavarana toiminnan kehittämisessä ja heitä on kuultava omaa lasta koskevissa asioissa.

3.5 Kasvatuskumppanuus jaettuna kasvatustehtävänä

Kasvatuskumppanuus on terminä aikaisemmin mielletty käytettäväksi varhaiskasvatuksessa, mutta se on siirtynyt myös koulumaailmaan. Sekä kasvatuskumppanuudessa että jaetussa vastuussa on kysymys samasta asiasta. Vanhempia pyydetään kumppanuuteen koulun kanssa jakamaan vastuuta lapsista. Edellisessä kappaleessa esiintyneet Epsteinin päällekkäisen alueen mallin kuusi ryhmää ovat muodostuneet jaetun vastuun ja kumppanuuden pohjalta (Siniharju 2003, 14).

Riikka Jalasaho ja Riikka Virman (2009) ovat pro gradu-tutkielmassaan tutkineet kodin ja koulun välistä luottamusta kasvatuskumppanuuden rakentumisessa. Tutkimuksen mukaan lämmin opettajuustyyli on yhteydessä luottamukseen, joka on parhain lähestymistapa kasvatuskumppanuuden syntymisessä. Jalasahon ja Vir-

manin kehittämishankkeessa vanhempia oli pyydetty vertaistukiryhmään, jonka edellytyksenä oli luottamus osallistujien kesken. Vertaistukiryhmän avulla vanhempia kutsuttiin kumppanuuteen.

Koulussa ja kodissa olevien aikuisten roolit ovat erilaisia, mutta niitä yhdistävät vuorovaikutustaidot ja osaaminen, joita lapsi vasta harjoittelee. Jotta lasta voidaan auttaa näiden taitojen kartuttamisessa, tarvitsee aikuisten olla vuorovaikutuksessa keskenään. Tällöin aikuiset voivat parhaalla mahdollisella tavalla ymmärtää ja tukea lapsen kasvua ja kehitystä. Tämä kodin ja koulun välinen toimiva vuorovaikutus on kasvatuskumppanuutta, jossa osapuolet ovat tasavertaisia keskenään. (Haaraoja, Leskelä-Ranta, Palviainen & Leino 2009, 7.)

Kumppanuus on perhelähtöisyyden keskeinen käsite. Kumppanuudessa on kyse vanhempien ja koulun lapsen hyväksi suunniteltujen yhteisten tavoitteiden saavuttamisesta. Sekä vanhemmilla että koululla on olennaista tietoa ja tuntemusta lapsesta. Vanhemman tieto perustuu lapsen ja hänen ympäristönsä tuntemiseen. Koulun tuntemus lapsesta pohjautuu moniin aiempiin samanlaisiin tilanteisiin sekä erityisasiantuntemukseen. (Rantala 2004, 380.) Perhelähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, että yhteistyö on perheen tarpeista, ajatuksista ja näkemyksistä lähtevää (Böök & Vilppo 2004,).

Toimiva kumppanuus vaatii molemminpuolista arvostusta kasvattajan roolia kohtaan. Lapsen koulupolulla saattaa tulla tilanteita ja asioita, joista koti ja koulu eivät ole samaa mieltä. Toimivassa kumppanuudessa kompromissiratkaisuun päästään näkemällä asiat molempien osapuolten näkökulmasta. (McDermott 2008, 79.) Hyvä yhteistyö välittyy myös lapselle. Onnistunut kasvatuskumppanuus tarjoaa lapselle mahdollisuuden olla turvallisesti lapsi, josta välitetään. (Haaraoja ym. 2009, 7.)

Kasvatuskumppanuudessa kodin ja koulun välinen luottamus on tärkeää. Jalasaho & Virman (2009, 40) ovat tutkimuksessaan tuoneet esille tulokset, joiden mukaan kasvatuskumppanuus on hedelmällisintä silloin, kun vanhempien luottamus kouluun kohtaan on suuri. Viime vuosien aikana kasvatuskumppanuus on noussut suu-

reen osaan puhuttaessa kodin ja koulun yhteistyöstä. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on nostaa vanhempien osallisuutta lapseen liittyvissä asioissa. Tällä tarkoitetaan kodin ja koulun saumatonta yhteistyötä lasta tukevissa asioissa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2011.)

3.6 Osallisuus osana kodin ja koulun yhteistyötä

Harju (2004) tuo artikkelissaan esille osallisuuden olevan kuulumista johonkin. Tällöin ihminen voi osallistua ja vaikuttaa häntä koskeviin asioihin. Osallistamalla luodaan osallisuutta sekä yhteisöllisyyttä (Uusitalo & Laakso 2005, 44). Tämän kehittämishankkeen viitekehyksessä osallisuudessa on kysymys vanhemman ottamista mukaan yhteistyön kehittämiseen. Osallisuus on kumppanuutta ja koulu haluaa vanhempia kumppaneiksi kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämistyöhön.

Osallisuus on haaste kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Suomalaisessa koulu-kulttuurissa on aukko vanhempien osallisuutta tukevissa perinteissä. Osallisuuden kulttuurin kokoaminen ei tapahdu hetkessä, vaan vaatii yhteistä ponnistelua päämäärän hyväksi. Vanhemman rooli koulun kasvatusympäristössä on ollut passiivinen eikä vanhempien asiantuntemusta lapsensa opetuksen ja kasvatuksen suunnittelussa ole käytetty juuri lainkaan. (Launonen, Pohjola & Holma 2004, 94.) Koulun kasvatustehtävää voi vahvistaa parhaiten yhdessä vanhempien kanssa, mutta se vaatii vanhempien velvoittamista osallisuuteen (Aula 2010).

Vanhemmat kokevat roolinsa kodin ja koulun välisessä yhteistyössä verraten epäselvänä. Yhteistyö rakentuu usein yksittäisen oppilaan osalta ongelmakeskeisesti. Ongelmakeskeistä lähestymistapaa ei pidetä yhteistyönä vaan yhteydenpidolta toivotaan myös myönteisyyttä. Ehkäiseekö yhteistyön ongelmakeskeinen toimintatapa joidenkin vanhempien osallistumista? (Metso 2004, 30-31, 125-127.) Osallistamalla vanhempia myönteisesti mukaan koulun toimintaan luodaan heille myös tunne vaikutusmahdollisuuksista oman lapsensa asioihin koulussa (Rautiainen 2005, 105).

Kehittämishankkeessani vanhempien osallisuus tulee esiin osallistumisella vertaistukiryhmään ja kyselyyn. Vanhempien osallistuminen näihin kehittämismenelmiin, on viesti vanhempien halukkuudesta osallistua kehittämiseen sekä antaa näkemyksen vertaistukiryhmästä yhteistyömuotona. Kyselylomakkeessa kysytään vanhempien halukkuudesta osallistua yhteistyöhön sekä heidän kokemuksiaan lapsensa koulunkäyntiin osallisena olemisesta. Tuloksissa osallisten eli vanhempien näkemykset yhteistyöstä tulevat esiin ja sitä myöten antavat raamit sen kehittämiskohteille.

3.7 Koulu vanhemmuuden tukena

Vanhemmuudesta ja sen tukemisesta kannetaan enemmän huolta kuin koskaan aikaisemmin. Lapsuudesta, kasvatuksesta ja vanhemmuudesta ollaan huolissaan. Vanhemmat kaipaavat tukea vanhemmuuteen lapsen normaalin kasvun ja kehityksen puitteissakin, mutta erityisesti silloin, kun lapsen tai nuoren suotuisa kasvu ja kehitys ovat vaarassa. Vanhemmat ovat ajoittain keinottomia lasten ja nuorten ongelmien edessä ympäristön paineen kasvaessa. (Oksanen, Peippo & Suhonen 2004, 11-12.) Vanhemmat eivät useinkaan salaa tarvetta tukeen. Heidän ottaessa yhteyttä auttavaan tahoon ovat he jo käyneet asiaa itsekseen läpi. Hyvä yhteistyö koulun kanssa mahdollistaa asioista keskustelun jo ennen mahdollista tilanteen kriisiytymistä.

Sosiaalinen verkosto on vanhemmuudessa ja sen tukemisessa tärkeässä asemassa. Verkostolta voi saada tukea mm. lastenhoidossa, mutta erityisen tärkeä tuki on sillä, jonka ihminen saa vuorovaikutuksesta toisen ihmisen kanssa. Sosiaalinen tuki antaa voimia ja voimavaroja arkeen. (Kinnunen 2006, 37.) Oma huomioni työkentältä on se, että ihmisten sosiaaliset verkostot ovat vähenemässä. On perheitä, joiden kaikki läheiset sukulaiset ja ystävät ovat jääneet toiselle paikkakunnalle perheen muuttaessa pois esim. töiden takia. Tällöin sosiaalista verkostoa ja voimavaroja haetaan muilta tahoilta esimerkiksi koululta. Koulun henkilökunta toimii yhä useammin kuuntelijana vanhemmalle. Tämän vuoksi yhteistyötä on myös kehitettävä, jotta tukeminen onnistuu luontevasti.

Koulu on toimija, jonka halutaan osallistuvan vanhemmuuden tukemiseen. Vanhemmuutta voi tukea keskustelemalla, kuuntelemalla tai tarjoamalla vanhemmille mahdollisuutta osallistua vertaistukiryhmään. Vanhemman roolin vahvistaminen sekä voimavarojen lisääminen jaksamiseen, kasvatukseen ja arjen hallintaan ovat vanhemmuuden tukemista. (Hokkanen 2003, 261; Talvinen & Nylund 2008, 119-120.)

3.8 Vertaistukiryhmä kodin ja koulun välisen yhteistyömuotona

Vertaistukiryhmät ovat osana auttamisen ja tukemisen ketjua. Vertaistuki tarkoittaa tukea ja apua sellaisten ihmisten kesken, jotka ovat samassa elämäntilanteessa tai heitä yhdistää samanlaiset kokemukset. Tällöin he osaavat parhaiten tukea toisiaan. (Vuorinen 1996, 5-7.) Vertaistuessa korostuu yhteenkuuluvuuden tunne, joka tekee arkojen ja henkilökohtaisten asioiden jakamisesta helpompaa. Nämä yhdessä mahdollistavat tukea tarvitsevien voimaantumisen. (Vanhanen 2011, 36.) Vertaistukiryhmällä tarkoitetaan ryhmätoimintaa, jota vertaisuus ja vapaaehtoisuus yhdistävät (Palviainen 2009, 13).

Vertaistukiryhmässä osallistujat ovat vertaissuhteessa keskenään. Vertaissuhteessa henkilöt ovat tasa-arvoisia. Tällöin heidän tiedot ja taidot ovat samalla tasolla tai he ovat sosiaaliselta asemaltaan yhtäläisiä. (Niiranen 1995, 46.) Vertaistuki tarjoaa vertaisilleen yhteen kuulumisen tunnetta ja läheisyyttä. Vertaistuki antaa mahdollisuuden olla oma itsensä niiden asioiden ja tunteiden kanssa, joiden vuoksi on vertaistukiryhmään tullut. (Nokelainen & Toikander 2006, 35.) Yhteiset kokemukset ovat linkkinä toisten ymmärtämisessä ja ne antavat ihmisille mahdollisuuden auttaa toisiaan. (Kinnunen 2006, 35.)

Eveliina Markus (2009) on tehnyt pro gradu- tutkielman murrosikäisten nuorten vanhempien vertaistukiryhmästä. Markus ei pitänyt itse ryhmää vaan haastatteli kuutta Kamalat äidit -vertaistukiryhmään osallistunutta äitiä vertaistuen tarpeesta ja siitä, mikä merkitys vertaistuella on vanhemmuuden tukemisessa. Tutkimuksen mukaan vertaistukiryhmästä sai sekä informatiivista että emotionaalista tukea.

Informatiivisella tuella tarkoitettiin arkielämän käytännön vinkkejä ja emotionaalisella hyväksytyksi tulemisen tunnetta, jota pidettiin informatiivista tärkeämpänä.

Kaikenlaiset tunteet vertaistukiryhmässä ovat sallittuja. Toisten kokemusten ja tarinoiden kautta vanhemmat oppivat samalla ymmärtämään omia kokemuksiaan. Lisäksi toisten tarinoiden kuuleminen antaa toivoa muille ryhmään osallistuville. (Lipsanen 2010, 14; Inkinen & Söderblom 2005, 18.) Vanhemmat tarvitsevat yhteisen ajan ja paikan, jossa voi keskustella toisten vanhempien kanssa lapsiin liittyvistä asioista. Siitä saa voimaa omaan vanhemmuuteen, mutta myös toisiin vanhempiin tutustuminen koetaan tärkeäksi. (Palviainen 2009, 16.)

Vertaistukiryhmät ovat keskusteluryhmiä, joissa kynnys puhua vaikeistakin asioista muille saman asian kokeneille ihmisille madaltuu. Ryhmän tarkoitus on antaa tarvittavia voimavaroja arjessa jaksamiseen. Vertaistukiryhmätoiminta ei ole terapiaa vaan tuettu yksilön oppimisprosessi. (Strand, Kuusisalo & Keränen 2008, 8.) Ryhmän jäsenet osoittavat toisilleen keskinäistä välittämistä, jotka ilmenevät aito-
na ymmärtämisenä, kuuntelemisena sekä kuulluksi tulemisena. Vuorovaikutuksen edellytyksenä on luottaminen toiseen ihmiseen. Vuorovaikutus ryhmässä mittaa myös omia resursseja luottaa muihin. (Jantunen 2008, 54, 72.)

Vertaistukiryhmän pohjana on ajatus vertaisuuden kokemuksen tärkeydestä ja sen voimaannuttavasta merkityksestä (Hokkanen 2003, 266). On vanhempia, joilla on puutteelliset tai hajanaiset sosiaaliset verkostot, jolloin samassa elämäntilanteessa olevien ihmisten tapaaminen on erityisen tärkeää. Jokaiselle aikuiselle on tärkeää saada tavata toisia aikuisia ja jakaa kokemuksia ja ajatuksiaan. (Kehus & Lähteinen 2011, 59.) Vertaiset kokevat toisen vertaisen luotettavammaksi henkilöksi kuin ammattilaisen, jolla ei ole omakohtaista kokemusta. Vertaiselle on helpompi kertoa ja häneltä saa välitöntä tukea. (Vuorimaa 2011). Ryhmän kautta voi löytää yhteistä tekemistä ja saada uusia ystäviä (Kehus & Lähteinen 2011, 59).

4 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Toimintatutkimus

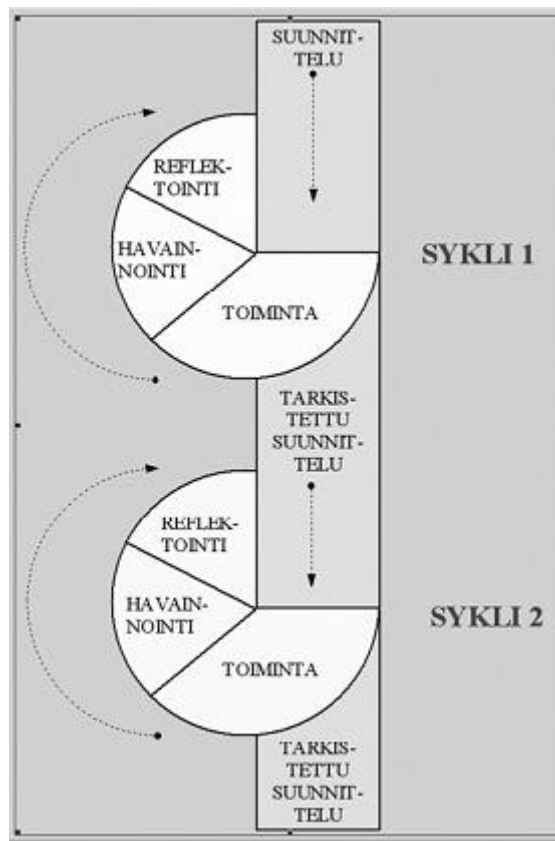
Tämä kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämishanke on toteutettu toimintatutkimuksena. Kehittämis- ja aineistonkeruumenetelmät ovat olleet sekä laadullisia että määrällisiä. Laadullisena kehittämismenetelmänä on ollut vanhemmille järjestetty vertaistukiryhmä. Aineistonkeruumenetelmänä on ollut vanhemmille osoitettu kysely. Menetelmiä tarkastellaan lähemmin seuraavissa luvuissa.

Toimintatutkimuksen valinta tähän kehittämishankkeeseen oli perusteltua, koska toimintatutkimuksessa ei ole olemassa vain yhtä toteuttamistapaa vaan se mielletään prosessiksi, jonka tarkoituksena on kehittää ja muuttaa asioita paremmiksi. Tällöin kehittämisen ymmärretään olevan jatkuva prosessi. Toimintatutkimukseen liitetään vahvasti työ- ja toimintatilanteiden sidonnaisuus sekä yhtä aikaa teorian- ja käytännönläheinen ongelmanratkaisu. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2012.) Toimintatutkimuksen tarkoitus on luoda nykyisiin käytäntöihin pohjautuvaa toimintaa, joita pyritään kehittämään tulevaisuudessa. Erityisesti koulu yhteisöön tehtävässä toimintatutkimuksessa pyritään soveltamaan tutkimuksessa saatuja tuloksia niin, että ne palvelevat tulevaisuudessa koulun oppilaita, kouluhenkilökuntaa ja vanhempia. (Corey 1953, 18-19.)

Heikkisen (2010, 214) mukaan toimintatutkimus on samaan aikaan sekä toimintaa että tutkimusta. Toimintatutkimuksen päämääränä on käytännönläheinen hyöty, joka tutkimuksesta on saavutettu. Metsämuurosen (2008, 29) mukaan toimintatutkimus on todellisessa toimintaympäristössä tehty pieni tai suuri tutkimus, jolla pyritään parantamaan vallitsevia sosiaalisia käytäntöjä. Hän tuo esille myös kehittämisen perusajatuksen, jonka tarkoitus on löytää ratkaisu havaittuun ongelmaan sekä pyrkiä tehokkaampaan tai parempaan toimintatapaan kuin aikaisemmin käytössä ollut.

Toimintatutkimuksen tarkoitus on tavoittaa ihmiset ja heidän toimintansa arjessa. Näin toimintatutkimus tarjoaa uudenlaista ajattelua samalla pyrkien työelämän kehittämiseen. Toimintatutkimusta pidetään myös strategisena lähestymistapana, jolla viitataan käytännön ja teoreettisen tutkimuksen vuorovaikutukseen. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2012.) Toimintatutkimuksen perustuessa kehittämiseen on myös tutkimuksellisella osiolla suuri rooli. Tutkimuksesta saa kehittämisen kannalta ensiarvoisen tärkeää tietoa. Näin kehittäminen ja tutkimus kohtaavat toisensa sulavasti. (Toikko & Rantanen 2009, 31, 33.)

Toimintatutkimukselle tyypillistä on sykleittäin eteneminen (kuvio 4). Yksi sykli pitää sisällään suunnitelman, toiminnan, havainnoinnin ja reflektoinnin. Syklin loppuessa alkaa samanlainen sykli uudestaan, jolloin kehittäminen ja jatkuvuus ovat mahdollista. Prosessi etenee sykli kerrallaan kunnes päämäärä eli toiminnan kehittäminen on saavutettu. Olennaisinta toimintatutkimuksessa, joka tähtää toiminnan kehittämiseen, on sen jatkuva reflektointi. Reflektoinnin avulla päästään tuloksiin, jotka muilla menetelmillä jäisi saavuttamatta. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2012; Heikkinen, Rovio & Kiilakoski 2006, 82.)

KUVIO 4. Toimintatutkimuksen syklit (Linturi 2003)

Kehittämishankkeeni alkoi suunnitelmalla, jossa aihe valikoitui ja tein suunnitelman hankkeen etenemisestä ja toteutuksesta. Toimintavaiheessa pidin vertaistukiryhmän vanhemmille. Tein havainnoiteja ryhmän aikana ja reflektoin sen toteutusta. Tämän jälkeen tarkistin suunnitelmaa ja keskustelin koulun rehtorin kanssa pidetystä vertaistukiryhmästä sekä vanhemmille suunnatusta kyselystä. Toisessa toimintavaiheessa pidin vanhemmille tarkoitetun kyselyn vanhempainillassa. Havainnointi ja reflektointi vaiheessa tarkastelin kyselyn tuottamia tuloksia.

Toimintatutkimuksen ensisijainen vaikutus on yhteisöllinen. Siinä yhteisön näkökulma korostuu ja sen sisällä yksilön aktiivinen toiminta yhteisönsä kehittämisen hyväksi. Aktiivisella toiminnalla tarkoitetaan tutkimukseen osallistumista. (Heikkinen & Jyrkämä 1999, 49.) Yhteisöllisenä lähestymistapana toimintatutkimus edellyttää koko tutkittavalta yhteisöltä avoimuutta muutokseen ja sitä kautta antaa mahdollisuuden toiminnan kehittämiseen (Kiviniemi 1999, 65.) Se vaatii kaikkien osapuolten yhteistyötä jolloin se on sekä osallistuva että osallistava tutkimus (Metsämuuronen 2008, 29).

Tässä kehittämishankkeessa yhteisöllisyys tarkoitti vanhempien osallistumista vertaistukiryhmään sekä kyselyyn. Vaikka kyselyn vastausprosentti oli huomattavasti parempi kuin osallistuminen vertaistukiryhmään, ei toimintatutkimuksen lähtökohdat mielestäni täyttyneet. Kaksi henkilöä ei pysty tuomaan esille kahdeksaluokkalaisten vanhempien näkökulmaa tutkimuksen kannalta luotettavasti.

4.2 Aineiston keruu

Kehittämishankkeessani on selvitetty vanhempien näkökulmaa kodin ja koulun yhteistyöstä. Kehittämishankkeeni tiedonhankinnassa käytettiin sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä. Vanhemmille järjestetty vertaistukiryhmä toimi laadullisena menetelmänä. Vertaistukiryhmää pidetään myös yhtenä kodin ja koulun välisen yhteistyön muotona. Määrällisenä aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselyä, jossa pyrittiin selvittämään vanhempien näkemystä yhteistyöstä ja sen tarpeista. Kyselylomakkeella rajoitettiin aineiston määrää kysymällä vain yhteistyön kehittämisen kannalta oleellisia kysymyksiä.

Kehittämishankkeeni on rajattu koskemaan seitsemäs ja kahdeksaluokkalaisten vanhempia. Tutkimusosuus vanhempien kesken jakaantui niin, että kahdeksaluokkalaisten vanhempia kutsuttiin vertaistukiryhmään keväällä 2011. Seitsemäsluokkalaisten vanhemmille pidettiin kysely vanhempainillassa syksyllä 2011. Tähän jakoon päädyin sen vuoksi, että yläkoulu on seitsemäsluokkalaisten vanhemmille uusi vaihe lapsen koulunkäynnissä, jonka vuoksi osanottajamäärä on suurempi kuin kahdeksas tai yhdeksäsluokkalaisten vanhempainilloissa. Vanhempien näkökulman haluan tuoda esille sen vuoksi, että vanhemmilla on paras kokemus arjesta murrosikäisen kanssa. Lisäksi haluan antaa vanhemmille mahdollisuuden löytää voimavaroja itsestään ja toisista vanhemmista vertaistukiryhmän avulla. Vanhempien mielipide ja halu kehittää ja osallistua yhteistyöhön on koululle tärkeää. Lisäksi ainoastaan vanhemmat voivat vastata kysymyksiin vanhemmuuden tukemisen tarpeesta ja toimintatavoista.

Vertaistukiryhmä kokoontui huhti-toukokuussa 2011. Ryhmän jälkeen oli tarkoitus haastatella ryhmäläiset kyselylomakkeen sijaan. Haastattelu on tiedonkeruumenetelmänä joustava ja siihen saadaan usein mukaan henkilöt, joita on tutkimukseen haluttu (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 194-195). Haastattelun aikana voi oikaista mahdollisia väärinkäsityksiä ja kysymyksiä voi esittää vapaasti parhaaksi katsomassaan järjestyksessä. (Tuomi & Sarajärvi, 2002, 73-76.) Vanhempia osallistui vertaistukiryhmään niukasti, jolloin tutkimusaineisto haastattelua ajatellen ei ollut riittävä. Päätin vaihtaa haastattelun tilalle kyselyn. Haastattelun jäädessä pois annoin vanhemmille vertaistukiryhmää koskevan palautelomakkeen, jonka he täyttivät rauhassa ja lähettivät minulle postissa.

Kyselyyn vanhemmat osallistuivat seitsemäsluokkalaisten vanhempainillassa syyskuussa 2011. Kysely on hyvä tapa kerätä aineistoa järjestelmällisesti. Kyselyyn osallistujat muodostavat otoksen tietyistä perusjoukosta. Tässä tapauksessa seitsemäsluokkalaisten vanhemmat olivat otos ja perusjoukko kaikkien oppilaiden vanhemmat. Kyselyssä saadaan vastaus täsmällisesti kysyttyyn asiaan. Kyselyn etuina on tehokkuus ja aikataulun arvioimisen helppous. Ongelmana saattaa olla tulosten tulkinta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 188-190.)

4.2.1 Vertaistukiryhmä laadullisena kehittämismenetelmänä

Kehittämishankkeeni ensimmäinen kehittämismenetelmä oli laadullinen eli kvalitatiivinen. Todellinen ja oikeasti eletty elämä on laadullisen tutkimuksen perusajatus. Pyrkimyksenä on, että tutkittavaa kohdetta tutkitaan niin kokonaisvaltaisesti kuin mahdollista. Laadullisen tutkimuksen tarkoitus on enemmän löytää todellisia asioita kuin vahvistaa jo ennalta tiedossa olevia väitteitä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152.) Laadullista tutkimusta käytetään tutkimuksissa silloin, kun halutaan saada vastauksia syy seuraussuhteisiin joistain tietyistä tapahtumista tai tutkitaan tapahtumien yksityiskohtia, luonnollisia tilanteita tai niissä mukana olleita henkilöitä. (Metsämuuronen 2006, 88.)

Tässä kehittämishankkeessa vertaistukiryhmä toimi kodin ja koulun välisen yhteistyön muotona. Yhteistyömuoto oli uusi, sillä Männistön koulussa ei ollut aikaisemmin järjestetty vastaavaa ryhmää vanhemmille. Ryhmän tarkoitus oli antaa tukea vanhemmuuteen vertaisten kautta. Järjestäjänä koulu halusi osoittaa vanhemmille olevan kiinnostuneita lapsista ja perheistä kokonaisvaltaisesti tarjoamalla ryhmätoimintaa vanhemmille. Vertaistukiryhmä laadullisena kehittämismenetelmänä sopi tähän kehittämishankkeeseen erittäin hyvin, koska tutkimuksessa haluttiin päästä mahdollisimman syvälle tutkittavan asian rakenteita eikä tyydytty yleisluonnolliseen antiin (Metsämuuronen 2000, 13-14).

Vertaisryhmätuokioita oli neljä. Päädyin neljään kertaan ajatellen vanhempien sitoutumista. Kolme kertaa ei olisi ollut riittävä teemojen käsittelyyn ensimmäisen kerran mennessä tutustumiseen. Vanhempien sitoutuminen viiteen tai useampaan kertaan olisi saattanut olla haastavampaa. Kahdeksaluokkalaisia oli keväällä 2011 Männistön koulussa 76. Kaikille vanhemmille oli lähetetty kirjeet ja ilmoittautumislomakkeet sekä postimerkeillä varustetut vastauskuoret kaksi viikkoa ennen ryhmän alkamista. Ilmoittautumislomakkeissa oli 18 teemaa, joista osallistujat rastittivat kolme heitä eniten kiinnostavaa teemaa. Puhuttelevimmiksi teemoiksi nousivat lapsen käyttäytyminen sekä koulussa että kotona, sääntöjen noudattaminen sekä välinpitämättömyys yhteiskuntaa kohtaan. Jokaiseen ryhmätuokioon oli varattu kahvia ja pientä purtavaa, jotta keskustelu voitiin aloittaa kahvin juonnin

lomassa. Näin tilanteesta tuli välittömämpi ja keskustelu oli luontevampaa ja rennompaa.

4.2.2 Vanhemmille suunnattu kysely aineistonkeruumenetelmänä

Kysely menetelmänä on koettu hyväksi, koska sen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto ja kysymällä saadaan selville monia asioita nopeasti ja vaivattomasti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2002, 182). Kehittämishankkeessani kyselyllä on kartoitettu vanhempien tarpeita ja mielipiteitä kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Kysely valittiin aineistonkeruumenetelmäksi, koska se on aikaa säästävä sekä siihen voidaan ottaa mukaan paljon henkilöitä (Hirsjärvi ym. 2007, 190).

Kyselyä teetettäessä Männistön koulussa oli 65 seitsemäsluokkalaista ja 118 vanhempaa tai huoltajaa. On mahdotonta sanoa, olivatko kaikki kyselyyn osallistujat eri perheistä. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta sillä ei ole merkitystä, koska kaikki seitsemäsluokkalaisten vanhemmat laskettiin otokseen. Tässä tutkimuksessa ei ole otettu kantaa siihen vastasiko vanhempainillassa kyselyyn muu huoltaja vanhemman sijaan.

Tutkimusaineisto kerättiin neljä Sivusella strukturoidulla kyselylomakkeella (ks. liite 5), jossa oli saatekirje kyselyyn vastaajille. Kyselylomakkeessa oli 21 kysymystä, joista avoimia kysymyksiä oli kolme. Avoimien kysymysten tarkoituksena oli tuoda laajemmin esille vastaajan henkilökohtaista näkemystä kysyttävästä asiasta. Kysymykset teemoiteltiin neljään ryhmään. Valitut teemat nousivat pulmista koulussa syksyllä 2010. Myös vertaistukiryhmässä käsiteltiin samoja teemoja.

Ennen kyselyn teettämistä vanhempainillassa esitetasin lomakkeen viidellä seitsemäsluokkalaisen vanhemmalla. Esitestauksessa ilmenneiden epäkohtien perusteella tein kyselylomakkeeseen tarvittavat korjaukset. Kyselylomakkeet laadin tätä tutkimusta varten. Kyselylomakkeen kysymykset koostuvat mahdollisimman kattavasti tietoperustasta sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä rakentavista seikois-

ta. Myös vertaistukiryhmässä nousseita kysymyksiä yhteistyöstä on käytetty kyselylomakkeessa.

Kysely suoritettiin puolessa välissä vanhempainilta. Rehtori avasi vanhempainilan kertoen käytännön asioista koulussa. Koulukuraattorina itseni ja työni esittelyn jälkeen kerroin kehittämishankkeesta sekä kyselyyn vastaamisesta. Vanhemmilla oli myös mahdollisuus olla osallistumatta kyselyyn tai kysyä tarkentavia kysymyksiä kyselylomakkeen täyttämisen yhteydessä. Vanhemmille kerrottiin ennen kyselyä Männistön koulun nimen tulevan kehittämishankkeen kirjalliseen dokumenttiin, mutta kaikkien vastaajien säilyvän anonyymeinä. Tämä lisäsi vastaajien luottamusta sekä tutkimusta että tutkijaa kohtaan. Kyselyyn vastasi 53 vanhempaa.

4.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi on tärkeimpiä asioita tutkimuksessa tutkimustulosten tulkinnan ja johtopäätösten teon rinnalla. Aineiston analysointi vaiheessa tutkijalle selviää, millaisia vastauksia hän tutkimiinsa ongelmiin saa. Ennen kuin aineistosta voidaan tehdä johtopäätöksiä, on aineistosta tarkastettava mahdolliset virheellisyudet ja puuttuvat tiedot. Tämän jälkeen on kartoitettava mahdollisuus tietojen täydentämiseen. On selvitettävä, ovatko kaikki kyselylomakkeet palautuneet. Lopuksi aineisto on järjestettävä tiedon tallennusta ja analysointia varten. (Hirsjärvi ym. 2007, 216-217.)

Toimin vertaistukiryhmän ohjaajana ja tein havaintoja ryhmästä tuokioiden aikana. Ryhmän ohjaajan täytyy olla motivoitunut ja sitoutunut ryhmään (Kiesiläinen 2004, 184). Ryhmän kannalta on tärkeää, että myös ohjaaja on osallisena ryhmässä ja tekee työtä persoonallisuudellaan. Tilanteeseen heittäytymisestä kumpuava aitous on ryhmäohjaajan tärkein työkalu. (Heiskanen & Hiisjärvi 2003.)

Olin ryhmässä osallistuvana havainnoijana. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija osallistuu tutkimaansa toimintaan tutkittavien kanssa. Tutkittavat ovat tietoisia tutkijan roolista ryhmässä. Tutkija osallistuu ryhmän toimintaan, mutta esittää myös kysymyksiä. (Hirsjärvi ym. 2007, 211-212.) Jotta olisin koko tuokion ajan

osa ryhmää, en tehnyt muistiinpanoja havainnoistani tuokion aikana. Muistiinpanojen tekeminen olisi saattanut häiritä osallistujia ja antaa kuvan, etten kuuntele täysipainoisesti. Tämän vuoksi kirjoitin muistiinpanot tuokioiden jälkeen. Jokaisesta ryhmäkerrasta tein Microsoft Word- ohjelmalla taulukon päivänteemasta ja siitä käydystä keskustelusta (liite 3). Keskustelun aiheina olleet teemat kokosin myös kyselylomakkeeseen.

Määrällisiä aineistonkeruumenetelmiä käytettäessä tutkimuksen aineistosta muodostetaan muuttujia ja aineisto lajitellaan muuttujaluokituksen mukaisesti (Hirsjärvi ym. 2007, 217). Kyselylomakkeen kävin läpi kohta kohdalta Excel-taulukkoa apuna käyttäen kahteen kertaan, jotta mahdolliset virhemerkinnät korjaantuisivat ennen taulukkojen piirtämistä. Taulukon avulla pystyin laskemaan kysymyksiin vastanneiden sekä kysymyksien vastausvaihtoehtojen vastausprosentit. Kyselyn tulokset siirsin kaavio-ohjelmaan taulukoiden muodostamiseksi. Tulokset esittään sekä sanallisesti että kaavioin.

5 KEHITTÄMISHANKKEEN TULOKSET

5.1 Vertaistukiryhmän tulokset

Vertaistukiryhmään lähetettiin kutsut 76:lle kahdeksaluokkalaisen vanhemmalle. Kutsut sisälsivät saatekirjeen, ilmoittautumislomakkeen sekä vastauskirjekuoren postimerkillä varustettuna. Vanhemmilla oli mahdollisuus ilmoittautua myös sähköpostitse. Viimeiseen ilmoittautumispäivään mennessä oli tullut sähköpostilla yksi puolittainen ilmoittautuminen. Puolittainen sen vuoksi, että ilmoittautuja ilmoitti pääsevänsä vain kahteen tapaamiseen, jonka vuoksi mietti vielä osallistumista. Ilmoittautumisajan umpeuduttua lähestyin tuttuja vanhempia puhelimitse ja kysyin kiinnostusta ryhmää kohtaan. Tätä kautta sain kaksi osallistujaa lisää. Ryhmä päätettiin järjestää vähäisestä osanottajamäärästä huolimatta. Tässä vaiheessa haastattelusta menetelmänä luovuttiin ja tilalle valittiin kysely. Kahdesta ja puolesta ilmoittautuneesta kaksi osallistui ryhmään, joiden kanssa ryhmä vietiin suunnitellusti läpi.

Ensimmäisellä ryhmäkerralla tutustuimme toisiimme ja pohjustimme luottamusta ryhmäläisten sekä ohjaajan eli minun välille. Tilanne oli alkuun jännittynyt, mutta tutustuminen osoittautui helpohkoksi, koska osallistujien lapset olivat ystäviä keskenään ja sitä myöten vanhemmat tunsivat toisiaan jo hieman. Osallistujat olivat myös minulle tuttuja vanhempia ja luottamus välillemme oli syntynyt jo aiemmissa kohtaamisissa. Ensimmäisellä kerralla kertasimme ryhmäkertojen kulkua, käsiteltäviä teemoja ja ryhmän lopetusta neljännen kerran jälkeen. Kutsussa oli maininta haastattelusta ja tässä vaiheessa kerroin, etten aio haastatella vaan annan palautelomakkeen viimeisellä kerralla, jonka he täytettyään ja lähettävät minulle.

Toisella kerralla tunnelma oli aluksi jännittynyt vanhempien ollessa odottavalla kannalla. Päivän teemana oli lapsen käyttäytyminen koulussa. Molemmat vanhemmat kokivat olevansa huolissaan lapsen käytöksestä koulussa sekä välinpitämättömyydestä koulutyötä kohtaan. Myös koulun rankaisumenetelmä eli jälki-

istunto ja sen toimimattomuus puhututti vanhempia. Vanhemmat kokivat, ettei jälki-istunto rankaisumenetelmänä ollut tarpeeksi järeä vaikuttaakseen lasten myöhempisiin valintoihin. Vanhemmat kokivat koulutovereiden tuottaman sosiaalisen paineen olevan yksi tekijä koulukäyttäytymisessä. Vanhempien mukaan sosiaalisuus liikkuu harmaalla alueella, jonne koulun tai vanhempien on vaikea päästä. Ystävien välinen yhteys koetaan niin vahvaksi, että yhdessä voidaan asettua sääntöjen puolelle tai vastaan.

Vanhemmat kertoivat olevansa tyytyväisiä, jos lapset saisivat peruskoulun suoritettua ja toivoivat heidän myöhemmällä iällä kasvavan ja opiskelevan lisää. Teema tempaisi molemmat vanhemmat mukaansa täysillä, sillä molempien lapset olivat samanlaisia koulumenestyjiä. Toisen vanhemman henkinen tuki oli arvokas ja sai vanhemmat tuntemaan, ettei ole epäonnistunut tai ainut vanhempi, jonka lapsen käyttäytyminen aiheuttaa koulussa ongelmia. Keskustelu eteni jouhevasti eikä ryhmänohjaajana minun tarvinnut puuttua tuokion kulkuun. Vanhemmat pysyivät aiheessa ja kiusallisia hiljaisia hetkiä ei syntynyt vaan keskustelua riitti koko tuokion ajaksi.

Kolmannen kerran teemana olivat käyttäytyminen kotona sekä sääntöjen noudattaminen. Vanhempien edellisellä kerralla saatu yhteys ja tuki näkyivät kolmannella kerralla. Tunnelma oli rento ja vanhemmat keskustelivat reippaasti jo ennen ryhmän alkua. Aiheesta keskustellessa molemmat vanhemmat totesivat heillä olevan hyvät välit lapsensa kanssa. Ongelmia käyttäytymisessä kotona oli sovittujen sääntöjen noudattamisessa kuten kotiintuloajoissa, rahan-, päihteiden- ja kielenkäytössä sekä koulutyöstä huolehtimisessa. Molemmat vanhemmat kertoivat kokevansa, etteivät voi antaa koululle riittävää tukea koulutyöhön, sillä heillä ei ole keinoja esimerkiksi saada lasta aamulla sängystä ylös tai vaatia tekemään kotitehtäviä.

Vanhemmat olivat tietoisia lapsen päihteidenkäytöstä, mutta kokivat, ettei heillä ole käytössä rankaisukeinoja, jolla pitää lapsen pois päihteistä. Yleisesti vanhemmat kokivat olevansa aika ajoin neuvottomia ja keinottomia lapsen kanssa. Vanhemmat kokivat antaneensa monessa asiassa periksi, esimerkiksi kotiintuloaikoja

ei enää annettu, koska lapset eivät noudattaneet niitä. Vanhemmat toivoivat kasvatuksen onnistuneen sen verran, että lapset pystyisivät itse pysymään pois vaikeuksista. Tämä ryhmäkerta oli selkeästi tunnepitoisin, jossa vanhemmat myös herkistyivät. Tämä johtuu siitä, että puhuttaessa pulmista kotona, katseet kääntyvät väistämättä vanhemmuuteen ja siihen, kuinka itse kokee onnistuneensa vanhempana. Tämä oli antoisin ryhmäkerta, sillä keskusteluissa päästiin henkisesti syvälle tasolle. Tapaamisessa täyttyi vertaisryhmän ajatus toisen vertaisen antamasta tuesta. Myös vanhemmuuden tukemisen perusajatus vertaistukiryhmän avulla saavutettiin.

Neljännän ja viimeisen kerran teema oli välinpitämättömyys yhteiskuntaa kohtaan. Vanhemmat kokivat koulun sääntöjen noudattamatta jättämisen rangaistuksista huolimatta olevan välinpitämättömyyttä yhteiskuntaa ja sen sääntöjä kohtaan. Vanhemmat kertoivat lasten olleen tekemisissä myös poliisin kanssa. Vanhempien mukaan rikkeet olivat olleet pieniä, kuten mopolla ajamista yli sallittujen kilometrinopeuksien, eikä lainrikkomista siksi koettu suureksi ongelmaksi. Vanhemmat kertoivat kuitenkin pelkäävänsä lasten tekevän jotain sellaista, että he joutuvat tekemisiin virkavallan kanssa saaden rangaistuksia, jotka vaikuttavat myöhempään elämään. Teema oli viimeiselle kerralle osuva, koska siitä jäi ongelman pienuudesta johtuen positiivinen mieli. Aiempina kertoina oli käsitelty teemoja, jotka koettiin suurina pulmina. Teema, jota ei koettu ongelmana, jätti vanhempiin lämpimän tunteen siitä, etteivät kaikki pulmat koske heidän perhettään. Vanhemmat olivat tyytyväisiä osallistumisestaan vertaisryhmään ja toivoivat toiminnalle jatkoa.

Viimeisellä kerralla vanhemmille annettiin palautelomake, jossa sai antaa palautetta vertaisryhmästä. Palautelomakkeessa oli kysymyksiä kodin ja koulun yhteistyön kehittämisestä vertaisryhmän avulla sekä vanhemmuuden tukemisesta. Vanhemmat kokivat vertaisryhmän olevan hyvä keino kehittää kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Vertaisryhmä kokoaa yhteen sekä vanhemmat että koulun henkilökunnan, joka lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta. Se edistää molemminpuolista luottamusta yhteistyössä, jolloin kouluun liittyvissä asioissa molempien osapuolten on helpompi olla yhteydessä.

Palautelomakkeessa vanhemmilta kysyttiin, millaista toimintaa koulun pitäisi järjestää kehittääkseen kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Vanhemmat toivoivat keskustelutilaisuuksia luokkakohtaisesti, joissa vanhemmilla ja opettajalla olisi mahdollisuus keskustella vapaamuotoisesti eri aihealueista. Kaikki luokat ovat erilaisia ja toisissa luokissa saattaa olla pulmia, jotka vaikuttavat jokaisen luokassa olevan oppilaan työskentelyyn. Tällaisissa tapaamisissa päästäisiin keskustelemaan näistä asioista sekä sanattomasti viestitettäisiin lapsille aikuisten puhaltavan yhteen hiileen.

Lisäksi lomakkeessa kysyttiin, onko vanhemmuuden tukemiseen tarvetta, millaista tukea he toivovat koululta saavan ja onko vertaisryhmästä mahdollisuutta saada tukea vanhemmuuteen. Vanhemmat kokevat nyky-yhteiskunnassa olevan tarvetta yhteiskunnan instituutioiden tukemaan vanhemmuuteen. Aikuisen auktoriteetti on koetuksella ja vanhemmuus toisinaan hukassa. Koulun tukea tarvitaan nostamaan aikuisuutta ylöspäin ja viestittämään lapsille, ettei aikuisuus ole kadonnut. Koulun tuki ei yksistään riitä nostamaan vanhemmuutta omalle tasolleen vaan vanhempien on itse tehtävä suurin työ. Heidän täytyy olla kykeneviä päätöksentekoon sekä rajojen asettamiseen ja koulun tehtävä on tukea sitä. Vanhemmat kokevat henkilökohtaisen tapaamisen opettajan kanssa olevan hyvä tapa saada tukea. Erityisesti ongelmien sattuessa toivotaan nopeaa yhteydenottoa. Yhteydenottoa toivotaan myös myönteisistä asioista. Vanhempien mukaan myönteiset asiat voi viestiä Wilmaan, mutta negatiivisissa asioissa toivotaan henkilökohtaista yhteydenottoa puhelimitse. Vertaisryhmä on vanhempien mukaan erittäin hyvä keino saada tukea, koska yhteenkuuluvuuden tunne ja samojen pulmien jakaminen antaa voimia arkeen.

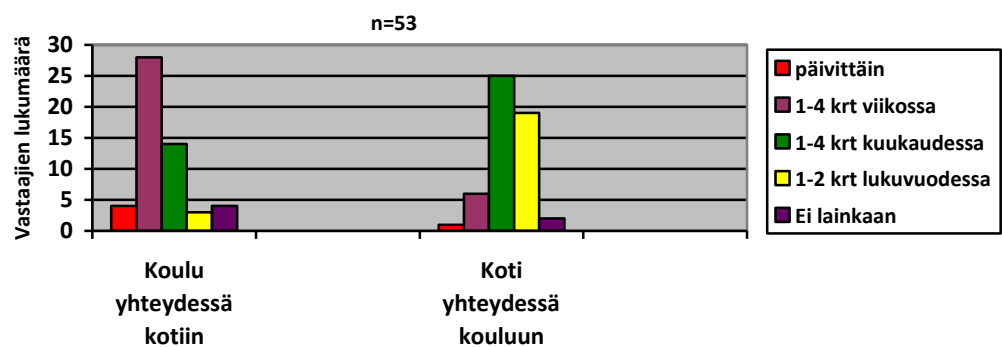
Lopuksi pyydettiin palautetta ryhmästä. Vanhempien mielestä ryhmän koko saisi olla pienekkö. Kuusi henkeä koettiin olevan sopiva määrä. Tällöin jokainen saisi puheenvuoron ja uskaltaisi myös puhua. Kaksi osallistujaa koettiin pieneksi, mutta vanhemmat kertoivat luottamuksen syntyneen nopeasti ja keskustelun olleen luontevaa kahden kesken. Vanhempien mukaan toiminnalle olisi jatkossa tarvetta ja kysyntää, kun se vain ensin löytäisi paikkansa kodin ja koulun välisessä yhteis-

työssä. Vanhemmat kokivat ryhmäkertojen ylittäneen odotukset vertaisryhmästä. Hyvän mielen saaminen ja tuottaminen sekä vertaiselta saatu tuki antoi voimia painia murrosikäisen kanssa. Koulu sai positiivista palautetta yhteistyöstä sekä toiminnan järjestämisestä.

5.2 Kyselyn tulokset

Määrälliseen kyselyyn vastasi 53 henkilöä. Siitä, olivatko kaikki vastaajat eri perheistä, ei ole tietoa. Seitsemäsluokkalaisten vanhempia ja huoltajia oli 118. Vastausprosentiksi saatiin 45 %.

Kysely alkoi käsittelemällä kodin ja koulun välistä yhteydenpitoa. Kuviossa 5 on kuvattu, kuinka usein koti on yhteydessä kouluun ja kuinka usein koulu kotiin. Suuriossa (53 %) vanhemmista vastasi koulun olevan yhteydessä 1-4 kertaa viikossa. Vanhemmista 26 %:iin oli oltu yhteydessä 1-4 kertaa kuukaudessa. Vanhemmista 11 % vastasi olevansa yhteydessä kouluun 1-4 kertaa viikossa. Useimmiten vanhemmat ovat yhteydessä kouluun 1-4 kertaa kuukaudessa, 47 %, ja 1-2 kertaa lukuvuodessa, 36 %.

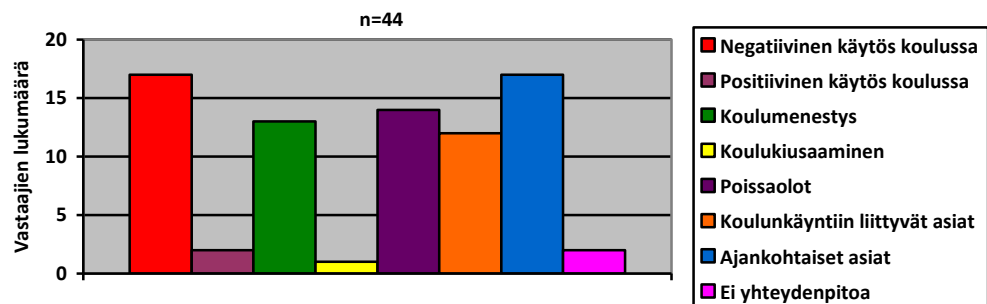

KUVIO 5. Kodin ja koulun välinen yhteydenpito

Seuraavien kahden avoimen kysymysten tarkoituksena oli tarkentaa aikaisemmin saatuja vastauksia kodin ja koulun välisestä yhteydenpidosta. Kuvio 6 havainnollistaa, millaisissa asioissa koulu on yhteydessä kotiin. Yli kolmasosa eli 39 % vanhempaa vastasi koulun olleen yhteydessä negatiiviseen käytökseen liittyvissä

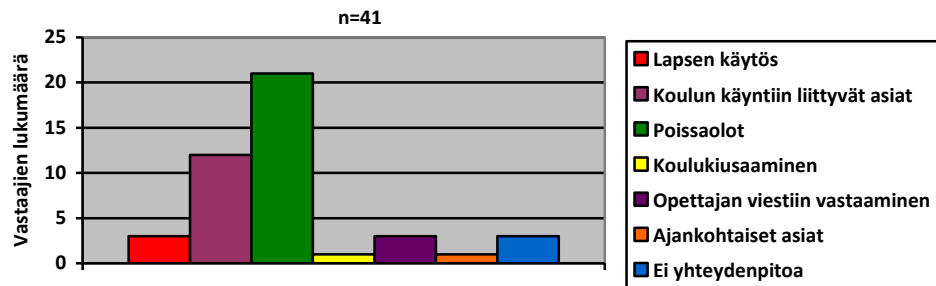
asioissa. Näitä vanhemmat erittelivät olevan tunnilla saatu negatiivinen huomautus, oppitunnin häirintä tai negatiivinen käyttäytyminen ja tunnilta myöhästyminen. Vanhemmista 30 % vastasi koulun olleen yhteydessä koulumenestyksen vuoksi. Koulumenestys piti sisällään sekä hyvän että heikon koulumenestyksen. Poissaolojen vuoksi koulu oli ollut yhteydessä 32 %:iin vanhemmista. Tutkimuksessa ei kysytty eikä vastauksissa ilmennyt, olivatko poissaolot luvattomia vai luvallisia.

Koulunkäyntiin liittyvissä asioissa koulu oli ollut yhteydessä 27 %:iin vanhemmista. Tässä yhteydessä koulunkäynnillä viitattiin sairastumisiin, tapaturmiin, koulukyydityksiin ja kokeisiin liittyviin asioihin. Eniten koulu oli koteihin yhteydessä ajankohtaisiin asioihin liittyen. Vanhemmista 39 % vastasi koulun ottaneen yhteyttä tapahtumiin, vanhempainiltaan tai muihin koulun ajankohtaisiin asioihin liittyen.

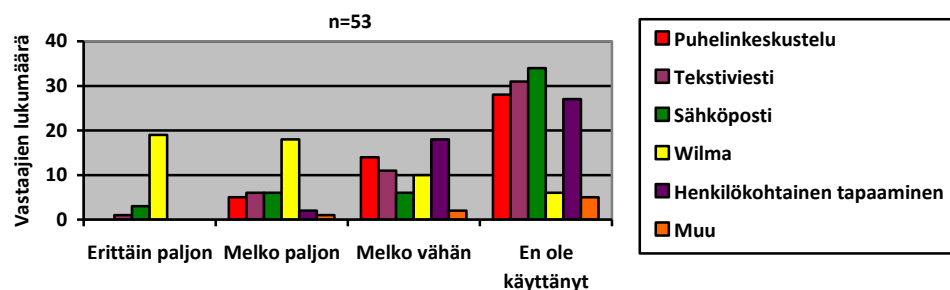
KUVIO 6. Syy koulun yhteydenpitoon

Kuviosta 7 voi huomata, millaisissa asioissa vanhemmat ovat yhteydessä kouluun. Koulunkäyntiin liittyvät asiat olivat saaneet 29 % vanhemmista ottamaan yhteyttä. Tässä yhteydessä koulunkäyntiin liittyviksi asioiksi katsottiin sairastuminen, koulutyön sujumattomuus, lääkäri ym. käynnit, koulukuljetukseen liittyvät asiat sekä mm. sosiaalisissa suhteissa syntyneiden konfliktien selvittäminen. Suurin yhteydenoton syy oli poissaolot, jonka vuoksi kouluun otti yhteyttä 51 % vanhemmista.

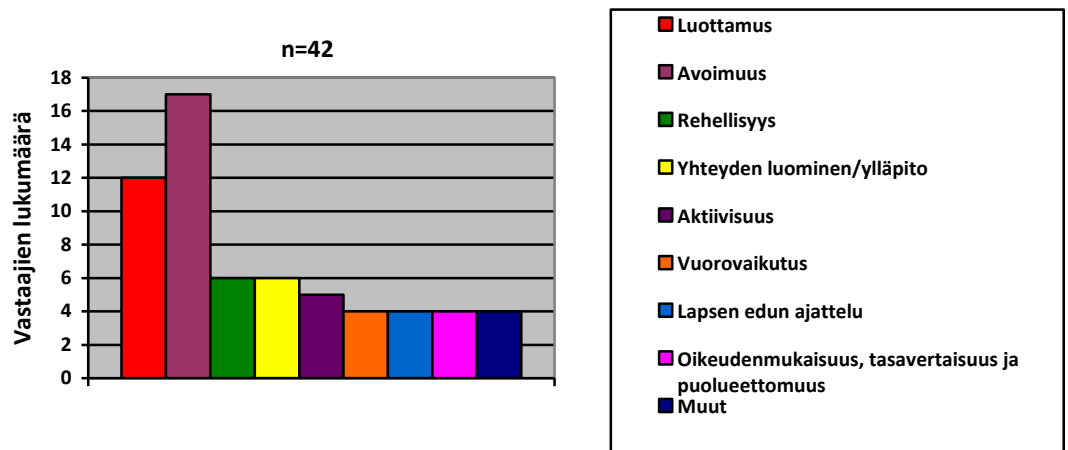
KUVIO 7. Syy kodin yhteydenpitoon

Kuvio 8 havainnollistaa viestinnän muodot, joita vanhemmat käyttävät yhteistyössä koulun kanssa. Vanhemmista 70 % vastasi käyttävänsä joko erittäin paljon tai melko paljon Wilma-viestintäjärjestelmää. Vanhemmista 34 % käytti melko vähän henkilökohtaista tapaamista viestinnän muotona yhteistyössä. Vanhemmista 51 % ei ollut käyttänyt viestinnän muotona lainkaan henkilökohtaista tapaamista. Wilman käytön jälkeen puhelinkeskustelun, tekstiviestin ja sähköpostin kesken vastaukset jakautuivat tasaisesti

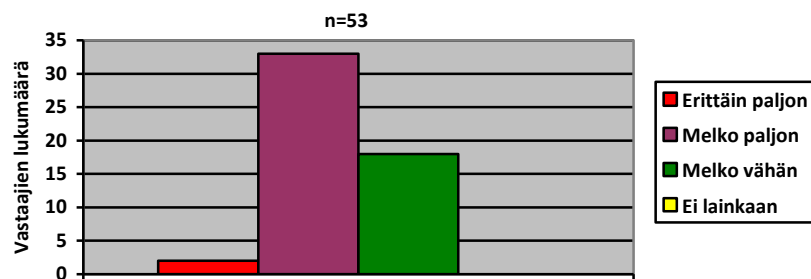
KUVIO 8. Yhteistyössä käytettävät viestinnän muodot

Kysymys hyvän yhteistyön perustasta oli avoin. Kuviosta 9 voi nähdä, mihin vanhempien mielestä hyvä yhteistyö perustuu. Vanhemmat arvostivat luottamusta ja avoimuutta, 69 %, sekä rehellisyyttä ja yhteyden luomista ja ylläpitoa, 41 %.

KUVIO 9. Hyvän yhteistyön perusta

Kuvion 10 mukaan vanhemmat kokevat voivansa vaikuttaa yhteistyön kehittämiseen melko paljon, 62 %. Noin yksi kolmasosa, 34 %, vanhemmista arvioi kehittämismahdollisuudet melko vähäisiksi. Kukaan vanhemmista ei tuonut esiin, ettei voisi vaikuttaa yhteistyöhön ja sen kehittämiseen lainkaan.

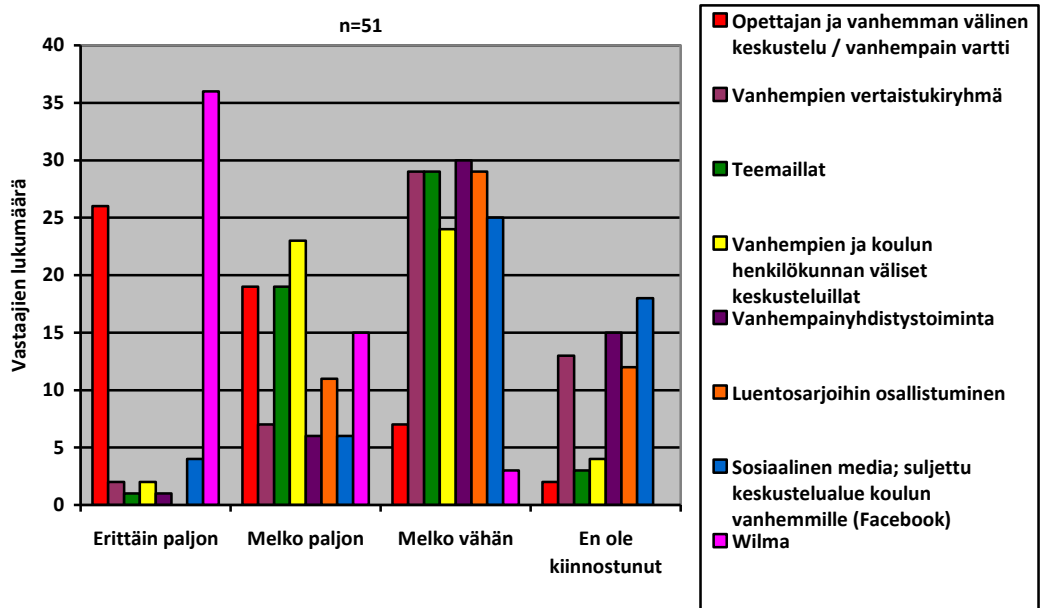
KUVIO 10. Mahdollisuus yhteistyön kehittämiseen

Kyselyssä selvitettiin vanhempien kiinnostusta erilaisia yhteistyömuotoja kohtaan. Kuviosta 11 voidaan huomata, että suurinta kiinnostusta yhteistyömuodoissa herätti Wilma-viestintäjärjestelmä. Vanhemmista 96 % vastasi olevansa erittäin paljon tai melko paljon kiinnostunut Wilmasta yhteistyön muotona. Myös opettajan

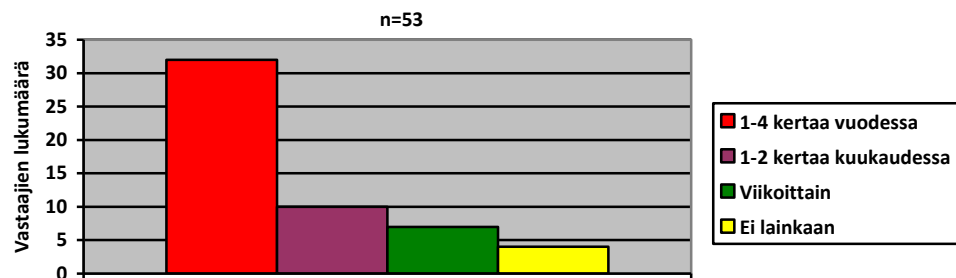
ja vanhemman välinen keskustelu tai vanhempain vartti yhteistyömuotona kiinnosti vanhempia. Vanhemmista 85 % vastasi olevansa erittäin paljon tai melko paljon kiinnostunut näistä yhteistyömuotona. Myös lähes puolet vanhemmista oli kiinnostuneita melko paljon vanhempien ja koulun henkilökunnan välisistä keskusteluilloista.

Vanhemmista 36 % osoitti melko paljon kiinnostusta teemailtoja kohtaan. Teemoilla tarkoitetaan tässä yhteydessä lapsen kasvuun, kasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyvät asiat. Kuitenkin vanhemmista 55 % koki vain vähäistä kiinnostusta teemailtoja kohtaan. Vertaistukiryhmä yhteistyömuotona ei kiinnostanut vanhempia. Vanhemmista yli puolet oli melko vähäisesti kiinnostuneita vertaistukiryhmästä. Vanhemmista 25 %:a vertaistukiryhmä ei kiinnostanut lainkaan.

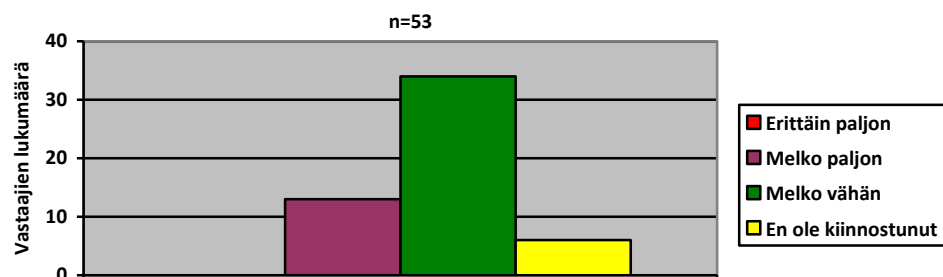
Kuvio 11. Kiinnostus yhteistyömuotoja kohtaan

Kyselyssä selvitettiin, kuinka usein vanhemmat olisivat valmiita yhteistyöhön. Kuvio 12 osoittaa, että vanhemmista 60 % olivat valmiita osallistumaan toimintaan 1-4 kertaa vuodessa. Vanhemmista 19 % osallistuisi 1-2- kertaa kuukaudessa ja 13 % viikoittain. Vanhemmista 8 % ei ollut valmiita osallistumaan lainkaan kodin ja koulun väliseen toimintaan.

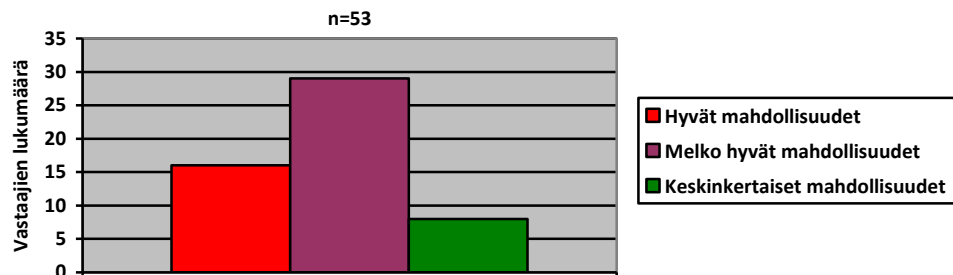
KUVIO 12. Valmius osallistua kodin ja koulun väliseen toimintaan

Kyselyssä kartoitettiin vanhempien halukkuutta osallistua yhteistyöhön muiden vanhempien kanssa. Kuviosta 13 voidaan huomata, että yli puolet vanhemmista (64 %) osoitti melko vähäistä kiinnostusta osallistua yhteisölliseen yhteistyöhön. Kuitenkin yksi neljäsosaa vanhemmista (25 %) ilmoitti olevansa melko paljon kiinnostunut muiden vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

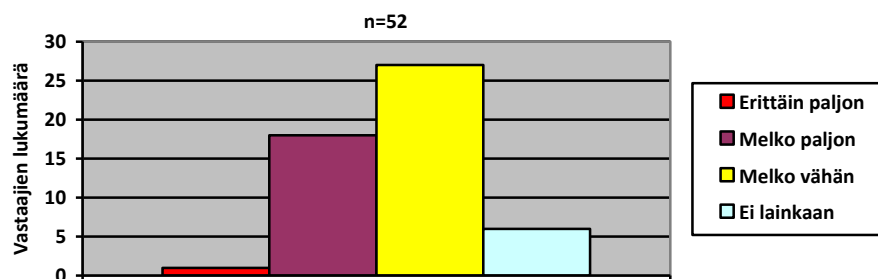
KUVIO 13. Kiinnostus osallistua yhteisölliseen yhteistyöhön

Kuvio 14 havainnollistaa vanhempien mielipiteen mahdollisuudesta vaikuttaa isommalla joukolla yhteistyön kehittämiseen. Vanhemmista 85 % oli sitä mieltä, että isommalla joukolla on joko hyvät tai melko hyvät vaikutusmahdollisuudet.

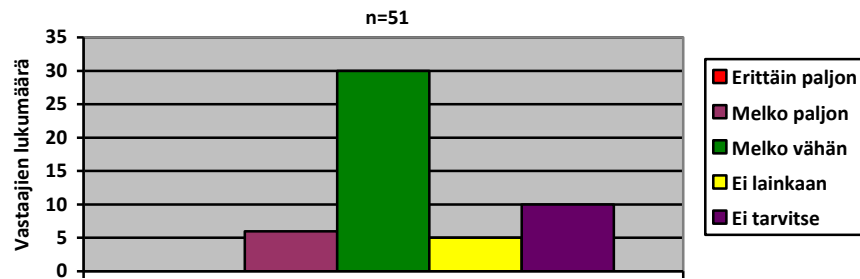
KUVIO 14. Mahdollisuus vaikuttaa isommalla joukolla yhteistyön kehittämiseen

Kuvio 15 kuvaa vanhemmuuden tukemista. Vanhemmista 18 (35 %) koki, että koulun tarvitsee tukea vanhemmuutta melko paljon. Yli puolet vanhemmista (52 %) koki vanhemmuuden tukemisen tarpeen olevan melko vähäistä. Vanhemmista 89 % vastasi, että koulun tarvitsee tukea vanhemmuutta.

KUVIO 15. Tarve vanhemmuuden tukemiseen

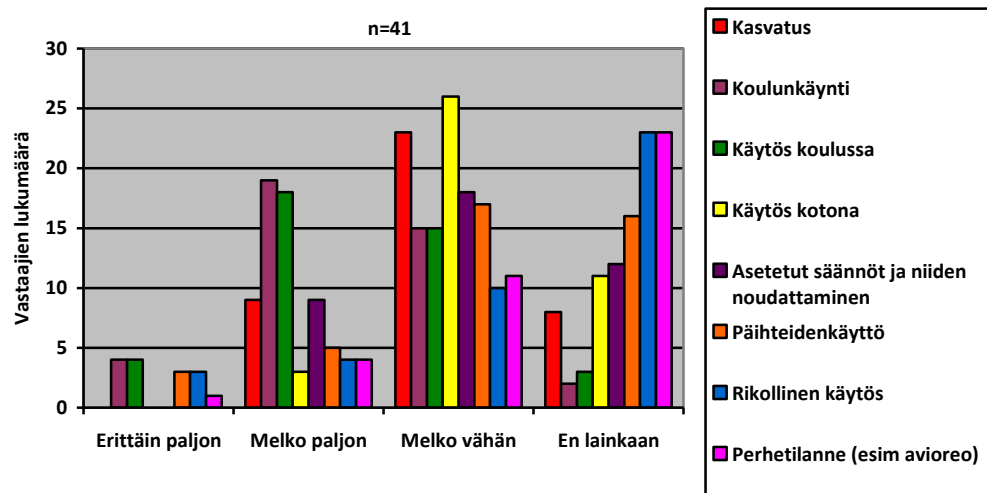
Kyselyssä kysyttiin, kokevatko vanhemmat saavansa koululta tukea vanhemmuuteen. Kuvio 16 osoittaa, että vanhemmista yksikään ei kokenut saavansa tukea erittäin paljon. Valtaosa vanhemmista eli 59 % vastasi saavansa melko vähän tukea vanhemmuuteen ja 10 % ei saa tukea lainkaan. Vanhemmista 20 % vastasi, ettei tarvitse koululta tukea vanhemmuuteen.

KUVIO 16. Vanhemmuuden tuen määrä

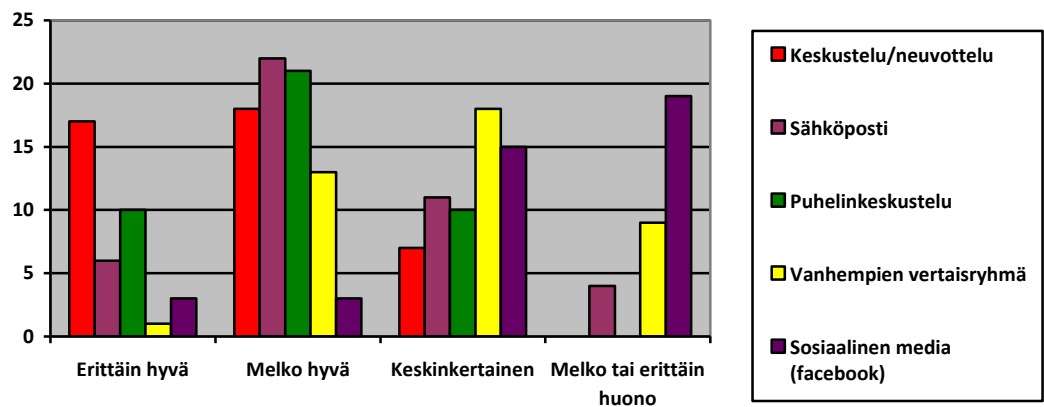
Kyselyssä kartoitettiin, millaisissa asioissa vanhemmat tarvitsevat tukea koululta. Niiden vanhempien, jotka vastasivat edelliseen kysymykseen, etteivät tarvitse koululta tukea, ei tarvinnut vastata tähän kysymykseen. Lapsen koulunkäynti tai käytös koulussa olivat aiheita, jotka huolestuttivat vanhempia eniten. Kuviosta 17 voi nähdä, että erittäin tai melko paljon (43 %) tukea kaivattiin koulunkäyntiin. Lapsen käytökseen koulussa halusi tukea 42 % joko erittäin paljon tai melko paljon. Sekä koulunkäyntiin että käytökseen tarvitsi melko vähän tukea 28 %.

Kasvatukseen ja lapselle asetettuihin sääntöihin sekä niiden noudattamiseen tarvitsi melko paljon tukea 17 % ja melko vähän 43 %. Vanhemmista 6 % vastasi tarvitsevansa erittäin paljon tukea lapsen päihteiden käyttöön ja puolestaan 32 % melko vähän. Lapsen rikolliseen käytökseen koki 6 % vanhemmista tarvitsevansa tukea erittäin paljon ja 19 % melko vähän.

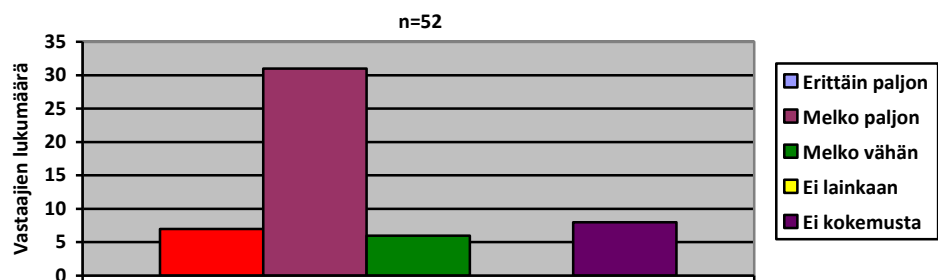
KUVIO 17. Vanhemmuuden tukemisen tarpeet

Kuviosta 18 voi nähdä, mitkä ovat vanhempien mielestä hyviä tapoja saada tukea vanhemmuuteen. Vanhemmista 66 %:n mielestä vanhempain tapaaminen on erittäin hyvä tai melko hyvä keino vanhemmuuden tukemiseen. Puhelinkeskustelun ajateltiin olevan hyvä tapa saada tukea akuutteihin vanhemmuuteen liittyviin kysymyksiin. Vanhemmista 59 % vastasi sen olevan erittäin hyvä tai melko hyvä tapa saada tukea. Sähköposti koettiin melko hyväksi (42 %) tavaksi saada tukea. Vanhempien vertaistukiryhmää vanhemmat pitivät enimmäkseen (34 %) keskinertaisena tapana tukea vanhemmuutta. Sosiaalisen median kautta viestintä on suosittua, mutta vanhemmuuden tukemisen välineeksi sitä koettu hyväksi. Vanhemmista 64 % koki sen olevan keskinertainen tai melko tai erittäin huono tapa tukea vanhemmuutta.

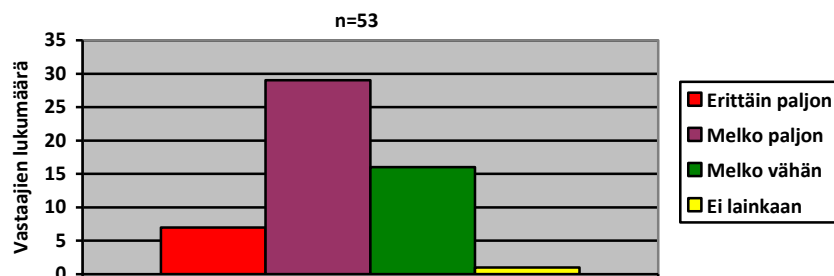
KUVIO 18. Vanhemmuuden tukemisen tavat

Vanhemmuuden tukemisessa sekä kodin ja koulun yhteistyössä tärkeää on molempipuolinen arvostus ja kunnioitus. Kuvio 19 havainnollistaa kokevatko vanhemmat, että koulu arvostaa ja kunnioittaa heitä. Vanhemmista 13 % koki koulun arvostavan heitä vanhempina erittäin paljon. Vanhemmista 59 % koki saavansa melko paljon arvostusta ja kunnioitusta koululta. Vanhemmista 15 %:lla ei ollut kokemusta asiasta lainkaan. Yksikään vanhemmista ei kokenut, ettei koulu arvostaisi ja kunnioittaisi heitä.

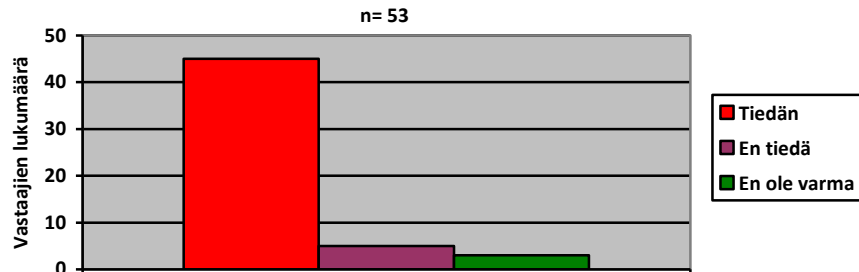
KUVIO 19. Koulu kunnioittaa ja arvostaa vanhempia

Kuvio 20 kuvaa vanhempien kokemuksia saada vaikuttaa lapsensa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Vanhempien mukaan he pääsevät vaikuttamaan lapsensa koulunkäyntiin. Vanhemmista 13 % koki saavansa vaikuttaa erittäin paljon ja 55 % melko paljon lapsensa koulunkäyntiin. Vanhemmista 30 % koki saavansa vaikuttaa koulunkäyntiin vain melko vähän.

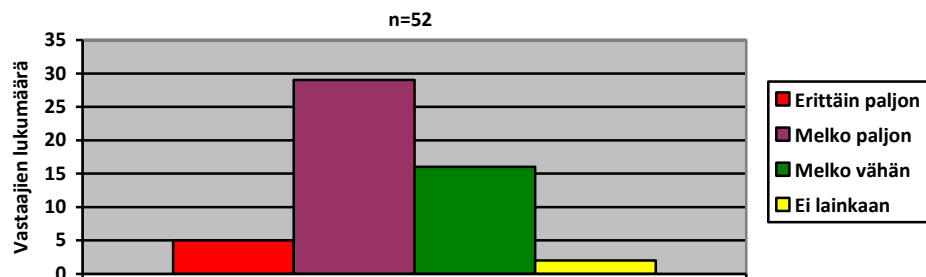
KUVIO 20. Vanhemmat saavat vaikuttaa lapsen koulunkäyntiin

Kuvio 21 selkiyttää vastauksia siihen, ovatko vanhemmat tietoisia, kuinka he voivat lapsensa koulunkäyntiin vaikuttaa. Vanhemmista 85 % tietää ja 9 % ei tiedä, kuinka koulunkäyntiin on mahdollista vaikuttaa.

KUVIO 21. Vanhempien tietoisuus vaikuttamisen mahdollisuuksista koulunkäyntiin liittyvissä asioissa

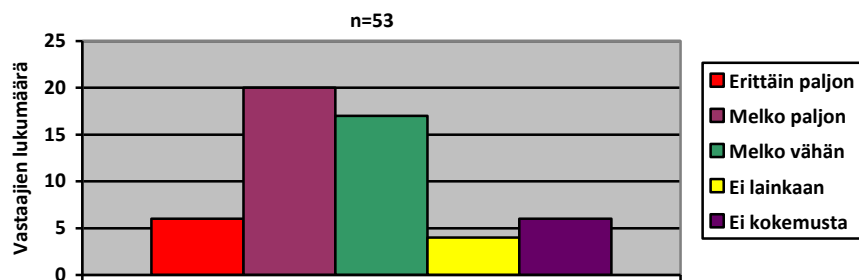
Kuvio 22 osoittaa, ovatko vanhemmat saaneet tietoa koululta vaikuttamismahdollisuuksista. Vanhemmista 56 % koki saaneensa melko paljon tietoa siitä, kuinka lapsen koulunkäyntiin voi vaikuttaa. Vanhemmista 31 % koki saaneensa melko vähän tietoa vaikutusmahdollisuuksista.

KUVIO 22. Vanhempien tiedonmäärä vaikuttamismahdollisuuksista

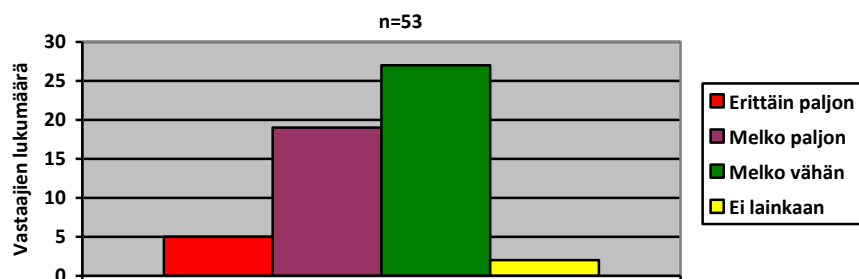

Kuvio 23 havainnollistaa, kokevatko vanhemmat saavansa olla mukana lapsen koulunkäyntiin liittyvässä päätöksenteossa. Vanhemmista 38 % koki saavansa olla melko paljon osallisena lapsensa koulunkäyntiin liittyen. Vanhemmista 32 % vastasi saavansa olla melko vähän lapsen kouluasioihin liittyvässä päätöksenteossa. Vanhemmista 8 % koki, ettei ole saanut lainkaan olla mukana lapsensa kouluun liittyvistä asioissa ja päätöksenteossa.

KUVIO 23. Vanhempien oleminen koulunkäyntiin liittyvässä päätöksenteossa

Kuvio 24 kuvaa kysytäänkö ja huomioidaanko vanhempien mielipiteet kouluasioissa. Vanhemmista 36 % oli sitä mieltä, että heidän mielipiteitään kuunnellaan ja otetaan huomioon melko paljon. Suurin osa vanhemmista eli 51 % koki melko vähäistä huomioimista.

KUVIO 24. Vanhempien mielipiteiden huomioiminen kouluasioissa

5.3 Yhteistyötä lisäävä ja ylläpitävä yhteistyömalli

Kehittämishankkeen konkreettisena tuotoksena on syntynyt yhteistyötä lisäävä ja ylläpitävä yhteistyömalli (kuvio 24) Männistön yläkouluun. Mallia on tarkoitus käyttää yhteistyön ylläpitämiseen. Yhteistyömalli on koottu jo käytössä olevien hyvien yhteistyön käytänteiden sekä tässä kehittämishankkeessa saatujen tutkimustulosten perusteella. Hyvillä käytänteillä tarkoitetaan vanhempainiltoja ja vanhempainvarttia. Nämä on kuvattu yhteistyömallissa vihreällä värillä. Wilma-viestintäjärjestelmää käytetään koko vuoden kaiken muun yhteistyön rinnalla.

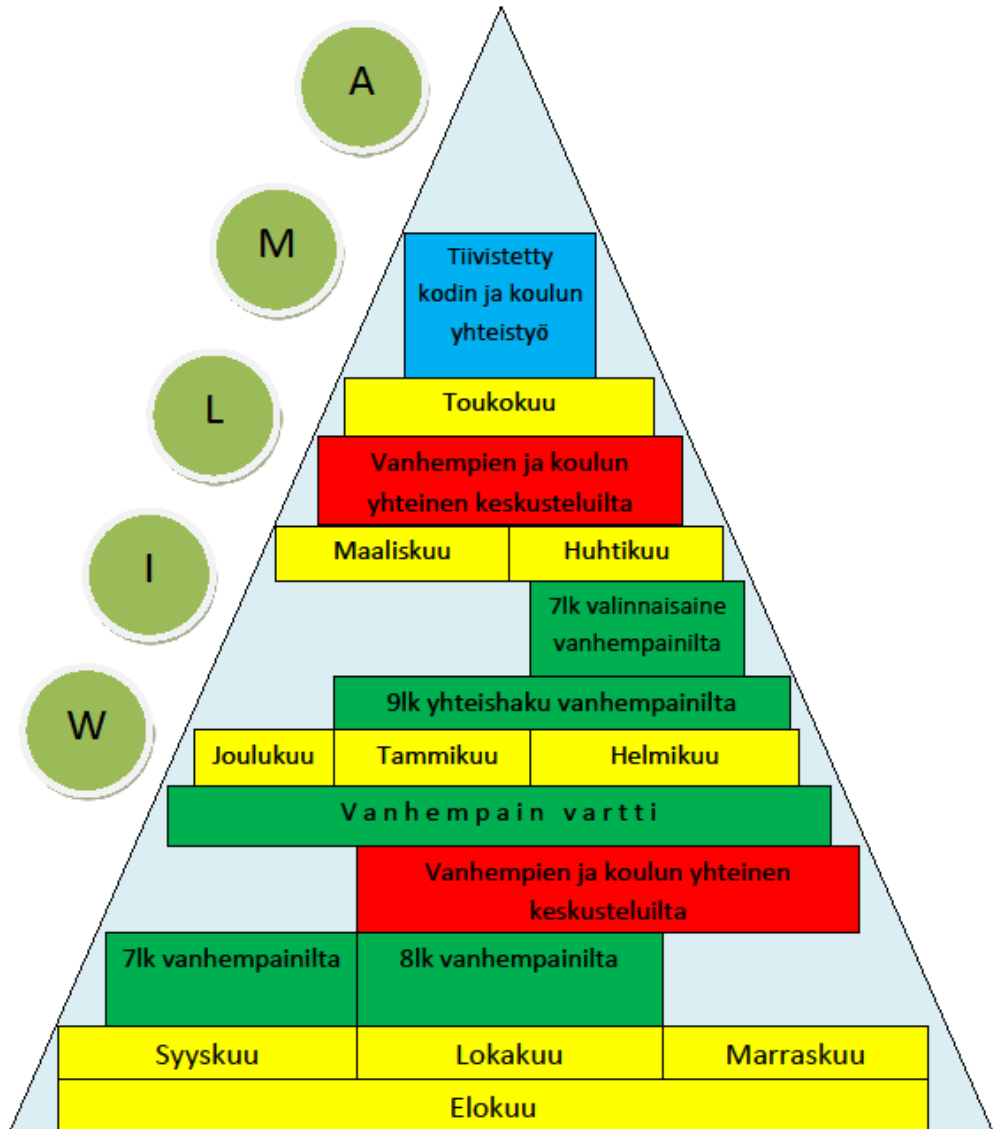
Uutena yhteistyömuotona mallissa on vanhempien ja koulun yhteinen keskusteluilta, joka on punaisella värillä. Sinisellä värillä on merkitty tiivistetty kodin ja koulun yhteistyö. Tiivistettyä yhteistyötä tehdään vanhempien kanssa, joiden lapsella on luokan kertaamisen tai ehtojen uhka loppukeväästä. Malli on lukuvuosi-muodossa ja se on tehty opettajien työvälineeksi vahvistamaan ja ylläpitämään pitkäjänteistä yhteistyötä. Mallia voi katsoa kuukausittain, jolloin yhteistyön toimenpiteiden seuraaminen on säännöllistä. Kuukausisykli helpottaa myös mahdollista sijaista saamaan kiinni yhteistyöstä kesken lukuvuoden.

Jotta yhteistyömalli on käyttökelpoinen vuosienkin päästä, on sitä tasaisin väliajoin päivitettävä. Vanhempainillat ja tiivistetty kodin ja koulun yhteistyö todennäköisesti pysyvät paikallaan. Vanhempien toiveita keskusteluiltojen ja vanhempainvartin suhteen on hyvä kartoittaa parin vuoden välein, jotta vanhempien toiveet ja yhteistyötoiminta vastaavat tarvetta. Mallia päivittämällä pysytään mukana yhteiskunnan ja ajan muutoksissa. Tässä kehittämishankkeessa käytettyä kyselyä voi myöhemmin käyttää vanhempien yhteistyötoiveiden kartoittamiseen. Jos kyselyn tulos osoittaa, että muutokseen on tarvetta, voi yhteistyömallia muokata tarpeen mukaan helposti.

Koulu on vastuussa yhteistyöstä ja sen toteutumisesta, mutta vanhemmilta toivotaan aktiivista otetta yhteistyöhön. Koulun rooli on järjestää vanhemmille yhteistyömalliin määriteltyä toimintaa. Koulun järjestäessä toimintaa on vanhemmilla mahdollisuus osallistua, joka osoittaa aktiivisuutta yhteistyössä. Tällöin yhteistyön

sisällä syntyy positiivinen kierre. Mallia on tarkoitus käyttää yhteistyön suunnitteluun vuosittain. Suunnittelemalla siitä tulee säännöllistä, joka on mallin tavoite.

Yhteistyömalli on yhteistyön lisäämisen ja ylläpitämisen lisäksi vanhemmuutta tukeva, sillä kaikissa sen toiminnoissa koulu on yhteydessä vanhempien kanssa. Yhteistyössä koulu antaa tukensa vanhemman kasvatustyölle ja vanhemmuudelle. Vaikka vanhempain- tai keskusteluiltoihin ei osallistuisikaan, saa koululta tukea vanhemmuuteen vanhempainvartissa sekä Wilman kautta. Kaikki vanhemmat tulevat huomioiduksi heidän valitsemallaan tavalla. Yhteistyömallissa on hyödynnetty tämän kehittämishankkeen vertaistukiryhmästä ja kyselystä saadut tulokset.

KUVIO 24. Yhteistyötä lisäävä ja ylläpitävä yhteistyömalli

6 KEHITTÄMISHANKKEEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSAIHEET

6.1 Johtopäätökset

Kehittämishankkeen laadullisella sekä määrällisellä menetelmillä pyrittiin saamaan esille vanhempien mielipide kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä, vanhemmuuden tukemisesta sekä sen tarpeesta. Tässä päästiin tavoitteeseen, sillä tulokset toivat esille, millaista yhteistyötä vanhemmat toivoivat kodin ja koulun välille. Tulokset vahvistivat työkentältä saamani tuntuman vanhemmuuden tukemisen tarpeesta. Tulevaisuudessa tutkimuksessa saatujen tulosten perusteella suunnitellaan yhteistyötä kodin ja koulun välillä. Tutkimuksen avulla koulun tiedossa on yhteistyönmuodot, joista vanhemmat ovat kiinnostuneita. Tällöin koulu voi tarjota toimintaa, joka tavoittaa vanhemmat.

Kehittämishankkeen tulokset antoivat vastauksia kehittämiskysymyksiin, jotka oli asetettu pohdittaessa kehittämishankkeen tarkoitusta ja tavoitetta. Menetelmien avulla saatiin arvokasta tietoa yhteistyömalliin, joka on rakentunut menetelmillä saaduista tuloksista. Vertaistukiryhmän palautelomake sekä kysely antoivat samansuuntaisia vastauksia, jotka vahvistivat ja tukivat toisiaan antaen enemmän painoarvoa tuloksille. Vanhempien mielipiteiden yhdenmukaisuus tuki tunnettani ja käsitystäni siitä, että vanhempien näkökulmaa oli tarve kartoittaa.

Kyselyn tulokset osoittivat, että kodin ja koulun välisessä yhteydenpidossa koulu on kotia aktiivisempi. Oma näkemykseni on, että koulun on luontevaa kertoa, kuinka lapsella menee koulussa. Lisäksi koulu on velvollinen kertomaan kouluun liittyvistä asioista huoltajille. Vanhempia ei puolestaan velvoiteta kertomaan koululle kotona tapahtuvista asioista. Sekä kodin että koulun päivittäisen yhteydenpidon on lisääntyttävä, jotta yhteistyö on jatkuvaa ja työ lapsen hyväksi pitkäjänteistä.

Vanhemmilta vaaditaan osallisuutta, jotta yhteistyön onnistuminen on turvattu (Epstein 2009, 9). Oma käsitys siitä, että yhteistyömuotona Wilma on käytetyin, vahvistui kehittämishankkeen myötä. Lähes kaikki vanhemmat käyttävät Wilmaa ja se on helpottanut yläkoulussa kodin ja koulun välistä viestintää. Yläkoululaiset eivät kuljeta reissuvihkoa eikä koulun lähettämän paperiviestin perille menoa voi sataprosenttisesti taata. Wilman kautta opettaja voi lähes reaaliaikaisesti kirjata oppitunnin tapahtumat vanhemman saadessa tiedon välittömästi. Myös kotoa tuleva viesti tavoittaa opettajan nopeasti. Mielestäni sähköisesti viestiessä henkilö pysyy tietyllä tavalla kasvottomana, jolloin vaikeista asioista on helpompaa keskustella. Puhelinkontakti on paljon henkilökohtaisempi, koska siinä ollaan suorassa kontaktissa toisen henkilön kanssa. Mielestäni helppous on kuitenkin pääsyy Wilman käyttöön. Lisäksi suurin osa koulun viesteistä kulkee Wilman kautta.

Yläkoulussa luvattomat poissaolot ovat yksi pulma ja tämän asian suhteen Wilma on koettu hyväksi. Tieto poissaolosta tulee heti ja vanhempi voi mahdollisuuksien mukaan puuttua tilanteeseen välittömästi. Wilmaa on edelleen kehitetty niin, että myös oppilas on saanut omat tunnukset, joilla hän näkee tuntimerkinnät ja poissaolot. Oppilas voi lähettää opettajalle viestiä, mutta ei voi esimerkiksi selvittää omia poissaolojaan.

Vaikka Wilma on pääasiällisin viestinnän väline kodin ja koulun välillä on hyvän yhteistyön edellytyksenä aito vuorovaikutus (Huhtanen 2007, 157). Mielestäni hyvän yhteistyön määritelmän sekä tutkimustuloksen välillä on ristiriita. Mielestäni aidosti vuorovaikutuksessa on vaikea olla ilman toisen henkilön tapaamista fyysisesti. Näin ajateltuna on kodin ja koulun välinen yhteistyö Männistön koulussa heikkoa, jos yli puolet vastaajista ei ollut käyttänyt henkilökohtaista tapaamista yhteistyön muotona lainkaan. En kuitenkaan näkisi asiaa näin mustavalkoisena, sillä yhteydenpito viestintäjärjestelmän kautta on usein päivittäistä, joka on positiivinen asia. Teknologia-aika on tehnyt tehtävänsä myös koulumaailmassa sillä Siniharju (2003, 17) nojaa väitöskirjassaan 80-luvulla tehtyihin tutkimuksiin, joiden mukaan sekä koulu että koti pitivät henkilökohtaista keskustelua tärkeimpänä yhteistyömuotona. Vanhemmat arvostavat sitä tämän kehittämishankkeen tutkimustulosten mukaan edelleen, mutta sähköinen viestintä on tullut mukaan, jota ei

20 vuotta sitten ollut. Sähköinen viestintä ei kuitenkaan saisi olla ainoa tapa viestiä lapseen liittyvistä asioista.

Aiemmin tässä kehittämishankkeessa olen nostanut esiin yhteistyön olevan aktiivisimmillaan alaluokilla, mutta tutkimustulokset osoittivat myös yläkoulun yhteistyön tarpeen. Anna-Kaisa Heikkilän (2010) pro gradu-tutkielmassa selvitettiin vanhempien käsityksiä kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Tutkimuksen mukaan vanhemmat pitävät kodin ja koulun välistä yhteistyötä erittäin tärkeänä. Suurin osa vanhemmista oli tyytyväisiä sen hetkiseen yhteistyöhön. Vanhemmat kertoivat arvostavansa vanhempainvarttia yhteistyömuotona kaikkein eniten. Myös tämän tutkimuksen mukaan alkuopetusluokkalaisten vanhemmat olivat aktiivisimpia ja tyytyväisimpiä yhteistyöhön. Tutkimus oli tehty luokka-asteille ensimmäisestä kuudenteen.

Epsteinin (2009, 12) mukaan kodin ja koulun yhteistyö painottuu valtaosin koulussa ja opiskelussa tapahtuviin negatiivisiin asioihin. Tämän kehittämishankkeen tulokset vahvistivat saman asian. Suomen vanhempainliitto (2012) nostaa esille vanhemman aktiivisuuden yhteistyössä. Yhteistyö ei onnistu yksipuolisuudessaan vaan molempia osapuolia tarvitaan aktiivisesti mukaan. Vanhempien aktiivinen osallistuminen lisää sekä lapsen koulumotivaatiota että lisää yhteisöllisyyttä koulussa. Vanhempien osallistaminen ei ole helppoa joten se huomioon ottaen olen tyytyväinen vanhempien osallistuneisuuteen kehittämishankkeessa. Osanottajamäärä herättää myös tyytymättömyyttä, koska osallistumisprosentti jäi kehnoksi.

Vanhemmat arvostavat luottamuksen ja avoimuuden olevan yhteistyön peruspilareita. Tämä on mielestäni ristiriidassa sähköisen viestinnän kanssa. Mielestäni luottamus ja avoimuus syntyvät henkilökohtaisessa ja fyysisessä kanssakäymisessä. Mikäli henkilökohtaista tapaamista kodin ja koulun välillä ei tapahdu, kuinka luottamus ja avoimuus yhteistyön tekijöinä syntyvät. Huomion arvoista on myös, että vanhemmat nostivat esille tasavertaisuuden, puolueettomuuden, oikeudenmukaisuuden sekä asioiden selvittelyn. Näillä asioilla viitattiin lapsen kohteluun eli oppilaan ja opettajan kohtaamiseen koulussa. Miksi vanhemmat eivät luota opettajan olevan oikeudenmukainen?

Vertaistukiryhmä yhteistyönmuotona ei kiinnostanut vanhempia. Tämä tulos selittää myös sen, miksi laadullisena kehittämismenetelmänä ollut vertaistukiryhmä ei saavuttanut riittävää menestystä. Olen kuitenkin kriittinen vähäisen osanottajamäärän suhteen. Vanhempien vertaistukiryhmä on uusi yhteistyömuoto koulussa eikä siitä ole vanhemmilla aikaisempaa kokemusta. Mikäli ryhmää pidetään useita vuosia vakiinnuttaa se paikkansa kodin ja koulun välisenä yhteistyömuotona.

Vanhemmille järjestettävän toiminnan resurssit ovat yksi haaste. Opetustyön lisäksi oleva toiminta vaatii ponnisteluja kouluhenkilökunnalta päivittäisen työn lisäksi. Toisena haasteena näen vanhempien saamisen paikalle. Kokemukseni mukaan vanhemmat ovat hyvin innostuneita monenlaisesta toiminnasta, mutta toiminnan toteutumisen hetkellä sitoutuminen tuottaa haasteita. Myös Soininen ym. (2007, 41) nostavat teoksessaan esille vanhempien pitävän yhteistyötä tärkeänä, mutta useinkaan he eivät ole valmiita osallistumaan yhteiseen toimintaan. Vanhempien osallisuus on aktiivisempaa alle 100 oppilaan yläkouluissa. Yli 200 oppilaan yläkouluissa osallisuus on aktiivisempaa Etelä- kuin Pohjois-Suomessa. (Rimpilä, Metso, Saaristo & Wiss 2008, 40.) Soinisen mukaan (2007, 41) osallistumattomuuden syitä ovat ajan puute sekä riittämättömyyden tunne.

Vanhemmuuden tukeminen yhteiskunnallisissa instituutioissa on noussut suureen rooliin. Niin päiväkodeissa kuin kouluissakin on tuotu viime vuosien aikana esille vanhemmuuden tukemisen kuuluvan osaksi yhteistyötä. Koulun tehtävä on tukea vanhempia kasvatustyössä. Kasvatuksen oleellisessa avainasemassa on vanhemmuus, joka tässä ajassa tarvitsee yhteiskunnan tukea. Kehittämishanke osoitti, että vanhemmuuden tukemiseen on tarvetta, mutta pääosin se on melko vähäistä. Hanke toi esille myös sen, ettei koulu tue riittävästi vanhemmuutta. Mielestäni on syytä miettiä, mistä ristiriitaisuus johtuu. Haluaisivatko vanhemmat enemmän tukea kuin myöntävät tarvitsevansa? Mielestäni olisi myös syytä kartoittaa, millaisessa mittakaavassa koulu voi opetustyön lisäksi tukea tarjota.

Tulokset osoittivat selkeästi vanhemmuuden tuen tarpeet. Huomioimisen arvoista on, että tulosten perusteella oppilaiden päihteidenkäyttöön ja rikolliseen käytök-

seen liittyvät huolet ovat merkittäviä. Vaikka tästä aiheesta huolestuneiden vanhempien joukko on kokolailla pieni, on se koko koulun lukumäärään suhteutettuna merkittävä.

Vanhemmille tarkoitettua vertaistukiryhmää ei koettu hyväksi yhteistyömuodoksi. Olen päätellyt tähän olevan ainakin kaksi syytä. Vertaistukiryhmä on vanhemmille varsin vieras tapa olla yhteydessä kouluun ja toisiin vanhempiin. Ryhmiä ei ole vanhemmille järjestetty aikaisemmin Männistön koulussa, jolloin kokemusta siitä tai siihen osallistumisesta ei ole. Tällöin sen vaikutusta vanhemmuuden tukemiseen ei tunneta. Toiseksi vertaistukiryhmä tarvitsee koululta panostusta. Se vaatii järjestelyjä ajan, paikan ja ryhmänohjaajan suhteen. Ilman koulun panostusta ei ryhmää voi syntyä eikä vanhemmille voi tarjota kokemusta ryhmästä tukemisen keinona.

Tuloksista voidaan tulkita vanhempien olevan tyytyväisiä koulun tapaan suhtautua heihin sekä kunnioittavan ja arvostavan heitä vanhempana. Tässä asiassa voidaan kodin ja koulun yhteistyön menneen yhtenäisempään suuntaan vuosien saatossa. Vuonna 1998 Walker tutki kodin ja koulun välistä yhteistyötä yläasteella. Tutkimuksen mukaan vanhemmat kokivat, ettei koulu arvostanut heitä ja heidän tietoaan lapsesta. (Walker 1998 Hirston 2001, 41 mukaan.) Kumppanuus lähtee kunnioituksesta ja arvostuksesta, joka on molemminpuolista. (Rantala 2004, 380.)

Kumppanuudessa on tärkeää, että vanhemmat kokevat saavansa olla osallisena lapseen liittyvissä kouluasioissa. Koulu on iso osa lasten ja perheiden elämää, jolloin siinä osallisena oleminen ja koulunkäyntiin vaikuttamisen mahdollisuus on avainasemassa. Valtaosa vanhemmista koki saavansa vaikuttaa lapsen koulunkäyntiin ja he olivat tietoisia siitä, kuinka lapsen koulunkäyntiin liittyvissä asioissa voi vaikuttaa. Minua tutkijana kuitenkin mietityttää se osa vanhemmista, jotka kokivat, etteivät saa olla mukana vaikuttamassa lapsensa kouluasioihin. Ovatko vanhemmat tietoisesti jääneet syrjään vai kokevatko he, että heidät on sivuutettu. Vastauksesta tulkitsemisen sen olevan jälkimmäistä, vaikka osa vanhemmista haluaa koulun hoitavan kouluun liittyvät asiat.

Vanhemman ottaminen koulutyöhön mukaan kehittää ja vahvistaa yhteistyötä. Tuloksia tulkitsemalla voidaan päätellä, että suurin osa vanhemmista kokee, että he saavat olla mukana päätöksenteossa. Huomion arvoista on kuitenkin se, että kolmasosa vanhemmista kokee saavansa olla vain vähän mukana päätökseen tekoon liittyvissä asioissa. Tästä näkökulmasta katsottuna koulun osalta yhteistyössä on kehitettävää. Koulun tekiessä päätöksiä itsenäisesti vanhemmat kokevat, etteivät he saa olla mukana lastaan koskevissa asioissa. Tämä vaikuttaa negatiivisesti yhteistyöhön ja sen onnistumiseen.

Kehittämishanke osoitti vanhempien haluavan olla yhteistyössä koulun kanssa säännöllisesti. Epsteinin (1992, 1140-1141) toimintamalli, jossa vanhemmat ja koulu ovat päällekkäin yhteistyössä, toteutuu vanhempien yhteistyötoiveissa. Mallissa kodin ja koulun yhteistyöstä hyötyy lapsi hänen kokiessaan kodin sekä koulun olevan yhdessä hänen tukena. Epsteinin malli edustaa yhteistyötä myös valtakunnallisesti, sillä se on kirjattuna voimassa olevaan opetussuunnitelmaan (Anttila 2011, 22).

6.2 Jatkotutkimusaiheet

Jatkossa olisi mielenkiintoista tehdä jatkotutkimusta tälle kehittämishankkeelle. Tässä työssä on tuotu esille yhteiskunnan muuttuvan ajan saatossa. Jatkuvuus ja ylläpitäminen ovat yhteistyön peruspilareita. Niihin on pyrittävä muuten saavutettu työ ja tulokset valuvat hukkaan. Muutaman vuoden päästä olisi hedelmällistä tutkia, onko kehittämishankkeen yhteistyömalli tehnyt yhteistyöstä säännöllisempää ja kuinka uudet yhteistyömuodot ovat vakiinnuttaneet paikkansa.

Kodin ja koulun yhteistyöstä peruskoulussa on olemassa paljon tutkimuksia, mutta ne ovat suurimmaksi osaksi tehty vanhempien näkökulmasta. Olen jäänyt kaipaamaan koulunhenkilökunnan näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia. Erityisesti minua kiinnostaa, mitkä ovat koulunhenkilökunnan todelliset resurssit järjestää yhteistyötä. Tällainen tutkimus helpottaisi sekä opettajia että vanhempia, kun kaikilla olisi tiedossa millaista yhteistyötä on realistista voimavarojen puitteissa järjestää. Myös

opettajan ja vanhempien näkökulman tutkiminen rinnakkain antaisi mielenkiintoisia vastauksia.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan jokaisessa tutkimuksessa. Luotettavuuden arvioinnista puhuttaessa nousevat termeinä esiin reliabelius ja validius. Reliaabeliuksesta puhuttaessa kyseessä on tutkimuksen tulosten toistettavuus. Tämä tarkoittaa, etteivät tutkimustulokset ole sattumanvaraisia vaan sama tutkimus voidaan toistaa saamalla samanlaiset tutkimustulokset. Validius eli pätevyys tavoitetaan silloin, kun tutkimus on mitannut niitä asioita, mitä oli tarkoitus mitatakin. (Hirsjärvi ym. 2007, 226.)

Toimintatutkimuksessa toistettavuuden ja pätevyyden termien käyttöä kannattaa miettiä, sillä toimintatutkimus itsessään on muuttuja, jonka lähtökohtainen tarkoitus on muuttaa vallitsevaa tilannetta. Tutkimuksen toiminnallisuudesta johtuen saman tuloksen saaminen on lähes mahdotonta. (Huttunen, Kakkori & Heikkilä 1999, 113-114.) Tässä tutkimuksessa se tarkoittaa sitä, että toteutettaessa tutkimus nyt uudestaan olisi tulos todennäköisesti eri kuin aiemmin. Tämä johtuu positiivisesta muutoksesta, joka yhteistyössä on jo saatu aikaan eli siitä, mihin toimintatutkimuksella pyritään.

Osallistumisprosentti vertaistukiryhmässä jäi pieneksi, joka heikentää tutkimuksen luotettavuutta. Kyselyn vastausprosentti oli hieman alle 50 %. Tähän vastausprosenttiin olen tyytyväinen, sillä kyselyyn vastanneiden määrä vastaa seitsemäsluokkalaisten vanhempainiltojen keskimääräistä osallistujamäärää. Tutkimuksen luotettavuutta kyselyn osalta lisää se, ettei kyselyn aikana kukaan halunnut tarkennuksia kysymyksiin, jolloin kysymysten väärinymmärtämisen mahdollisuus on pieni. Myös vastaamisen ajankohta ja tilanne olivat hyvin valittuja, jotka ovat tärkeitä tutkimuksen onnistumisen kannalta (Taanila 2011).

Katoa minimoitiin kyselyssä sillä, että kohderyhmäksi valittiin seitsemäsluokkalaisten vanhemmat ja vastaamisen ajankohdaksi heidän vanhempainiltansa. Rehto-

ri toi keskustelussamme esille, että seitsemäsluokkalaisten vanhempainillassa on enemmän vanhempia kuin kahdeksas- tai yhdeksäsluokkalaisten vanhempainillassa. Suuri kato olisi vaikuttanut tutkimuksen luotettavuuteen (Hirsjärvi ym. 2002, 258). Tutkimustulosten luotettavuuden vuoksi vertaisryhmän lisäksi päädyttiin kyselyyn. Vertaisryhmän osallistujamäärä oli niin pieni, että ainoana menetelmänä se ei olisi antanut luotettavaa tulosta kodin ja koulun yhteistyön kehittämisestä.

Kehittämishankkeen tulokset ja siitä syntynyt yhteistyömalli on tehty käytettäväksi Männistön kouluun, mutta se soveltuu myös muihin yläkouluihin. Pienillä muutoksilla se on käyttökelpoinen myös alakouluun. Käyttökelpoisuus on tutkimuksen kannalta tärkein asia arvioitaessa tulosten luotettavuutta. Tulokset nousevat arvoonsa jatkossakin sillä yhteistyömallia käytettäessä voidaan mennyttä lukuvuotta arvioida ja verrata sitä edeltäviin. Näin myös uudelle kehittämiselle avautuu mahdollisuus. (Toikko & Rantanen 2009, 121-122.)

6.4 Kehittämishankkeen hyödynnettävyys työelämässä

Kehittämishankkeen aihe sekä kehittämismenetelmät ovat herättäneet kiinnostusta Männistön koulussa. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on saanut kehittämishankkeen ansiosta enemmän huomiota osakseen. Kehittämishankkeen tuloksena syntynyt yhteistyömalli sisältää aikaisemmin käytössä olleita yhteistyömuotoja. Esimerkiksi kaikkien vuosiluokkien vanhempainillat ovat valinnaisainevalintojen tai yhteishaun vuoksi olleet samoilla paikoilla aikaisempinakin vuosina. Vanhempainiltojen ajankohdat on havaittu hyväksi eikä niitä ole syytä muuttaa. Yhteistyömalliin on lisätty tutkimustuloksista poimitut yhteistyömuodot. Lopputulokseksi on saatu tiivis yhteistyömalli opettajien apuvälineeksi.

Yhteistyömallin käyttöön ottoon työelämässä liittyy myös haasteita. Uusien toimintatapojen ottaminen käytäntöön ottaa oman aikansa. Haasteena on, kuinka saada ”myytyä” yhteistyömalli kaikille opettajille niin, että he kokevat sen välittömästi tarpeelliseksi. Myös vanhempien suhtautuminen yhteistyöhön katsotaan haasteeksi. Haastavaa on saada vanhemmat motivoitua yhteistyöhön sekä luomaan hyvää verkostoa koulun kanssa.

Yhteistyömalli on käytettävissä yläkoulussa koko lukuvuoden ajan. Sijaisen on helppo päästä käsiksi meneillään olevaan yhteistyönmuotoon nopeasti. Malli ei ole sidoksissa vuosiluokkaan vaan se on käyttökelpoinen jokaisella vuosiluokalla. Mallia voi käyttää myös erityisopetus- ja pienluokassa. Koululta yhteistyömallin käyttö vaatii toiminnan arviointia ja reflektointia tasaisin väliajoin, jotta yhteistyö vastaa sekä kodin että koulun tarpeita.

7 POHDINTA

Kehittämishankkeeni tarkoitus oli edistää kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Tavoitteena oli luoda kodin ja koulun yhteistyötä lisäävä ja ylläpitävä yhteistyömalli. Kehittämishankkeeni aihe syntyi koulussa vallitsevista pulmista oppilaiden kanssa, joiden selvittämiseen tarvittiin vanhempien apua ja tukea. Kasvatustalkoiden muodossa liikkeelle lähtenyt ajatus yhteistyön kehittämisestä antoi alun kehittämishankkeelle. Vanhemmat tukivat koulua epäjärjestyksen vallitessa, jolloin ajatuksena oli antaa vanhemmille myös tukea vertaistukiryhmän muodossa. Kehittämishanke oli tarkoitus toteuttaa vertaistukiryhmää pitämällä ja haastattelemalla. Olin varautunut pitämään useamman ryhmän mikäli osanottajia tulee runsaasti. Näin ei kuitenkaan tapahtunut vaan sain suuren työn jälkeen ryhmään kaksi vanhempaa.

Vertaistukiryhmä pidettiin loppukeväästä, joka saattoi olla yksi syy osallistujien vähyyteen. Lukuvuoden loppuminen on mielessä myös vanhemmilla ja tämän vuoksi toiminnan järjestäminen huhti-toukokuussa ei ole hedelmällisintä. Ryhmä pidettiin kuitenkin suunnitellusti, mutta tulosten luotettavuuteen nojaten, se ei riittänyt antamaan tarpeeksi tietoa kodin ja koulun yhteistyöstä. Tämän vuoksi päädyin pitämään vertaistukiryhmän lisäksi kyselyn seitsemäsluokkalaisten vanhemmille. Kyselyn jälkeen huomasin aloittaneeni kehittämishankkeen väärästä päästä. Tulokset osoittivat, etteivät vanhemmat olleet kiinnostuneita vertaistukiryhmästä. Tässä koin prosessin valuvan hukkaan, sillä aloittaessani kyselyllä, olisin minulla ollut tieto, mitä vanhemmat haluavat. Näin olisin voinut toteuttaa tätä yhteistyömuotoa. Toisaalta, jos vertaistukiryhmään olisi osallistunut enemmän vanhempia, ei kyselyä olisi pidetty.

Kehittämishankkeen tiedonhankintamenetelmillä kartoitettiin vanhempien tämän hetkistä yhteistyötä koulun kanssa, kiinnostusta eri yhteistyömuotoihin, osallisuutta sekä vanhemmuuden tukemisen tarvetta. Vanhemmat kokevat tutkimustulosten mukaan saavansa olla osallisena lapsen koulunkäyntiin liittyvissä asioissa, mutta fyysisesti osallistuminen ja sitoutuminen eivät kiinnosta. Vertaistukiryhmässä tuo-

tiin esille vanhemmuuden tukemiseen olevan tarvetta, mutta vanhemmuuden tukemiseen tähtäävän toiminnan osallistumisprosentti antoi täysin päinvastaisen kuvan tarpeesta ja osallisuudesta. Kysely sopi mielestäni hyvin menetelmäksi vertaistukiryhmän epäonnistuttua osallistujamäärän osalta. Kaiken onnistuessa haastattelu olisi antanut kattavamman tuloksen vertaistukiryhmästä yhteistyömuotona. Lisäksi se olisi nopeuttanut kehittämishankkeen valmistumisen aikataulua.

Mielestäni yhteistyömalli on sekä työelämää että työyhteisöä palveleva. Sen helpokäyttöisyyden vuoksi yhteistyömalli voidaan ottaa käyttöön heti. Yhteistyömalli takaa yhteistyön jatkuvuuden, mikäli sen lukuvuosittaista suunnitelmaa noudatetaan. Yhteistyömallin lopputulos vastasi suunnitelmaa. Malli sisältää kaiken, mitä lähdin kehittämishankkeen alussa tavoittelemaan. Näitä olivat yksinkertaisuus, selkeä ulkoasu ja hyödynnettävyys.

Kehittämishankkeen tuloksissa tulevat esille vanhempien mielipiteet ja näkemykset kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Mielestäni tämän kehittämishankkeen tekeminen oli tärkeää myös vanhemmille. Sain palautetta jälkikäteen vanhemmilta, että kyselyn ja vertaisryhmän myötä heillä oli vahvempi tunne siitä, että koulu kuuntelee, arvostaa ja ovat kiinnostuneita heidän mielipiteistään. Koulun ottaessa vanhemmat entistä enemmän huomioon parantaa se jo yksistään yhteistyötä. Hyvä yhteistyö välittyy myös lapselle ja on suoranaيسessa yhteydessä lapsen koulumotivaatioon sekä asenteeseen koulua kohtaan.

Kodin ja koulun välistä yhteistyötä käsittelevässä teoriaosuudessa tulee vahvasti esille kasvatusvastuu, joka aiheuttaa erimieltä tutkijoiden sekä teosten ja artikkelien kirjoittajissa. Mielestäni päävastuu kasvatuksesta on vanhemmilla ja kodilla. Koulun päävastuu on puolestaan opettaa. Mielestäni molemmilta osapuolilta tarvitaan panostusta ja tukea sekä kasvattamiseen että opettamiseen. Koulu tarvitsee vanhemmilta tukea esimerkiksi läksyjen tekemisessä. Tämä on myös vanhemman osoitus lapselle, että koti tukee ja arvostaa koulutyötä. Koulu puolestaan antaa kasvatustukensa vaatimalla käyttäytymissääntöjen noudattamista sekä informoimalla koulumenestyksestä. Tällöin koulu osoittaa lapselle olevansa kasvatukselli-

sesti samoilla linjoilla kodin kanssa. Havaintoni mukaan yhteistyö myös tukee vanhempia ottamaan vastuuta lapsensa kasvattamisesta.

Tutkimustulosten mukaan vanhemmuuden tukemiseen ei ole suurta tarvetta. Vanhemmat kokevat voivansa hoitaa oman kasvatustehtävänsä kotona ja koulu huolehtii opetuksesta koulussa. Media ja opettajien omat tuntemukset kuitenkin ovat, että vanhemmuuden tukemiseen on tarvetta. Pohdin, johtuuko ristiriitaisuus siitä, että vanhempainilloissa, jossa kysely suoritettiin, käyvät pääsääntöisesti vanhemmat, jotka eivät tarvitse tukea ja selviävät kasvatustehtävästään itse. Ne vanhemmat, jotka apua ja tukea tarvitsisivat, eivät vanhempainiltaan ole saapuneet. Opettajien kanssa keskusteltuani asiasta, kokevat he asian samalla tavalla. Tämä ei ole nykyajan ilmiö vaan vanhempien opettajien mukaan näin on ollut aina. Havaintoni mukaan valitettavan usein näiden vanhempien kanssa myös muunlainen yhteistyö olisi ensiarvoisen tärkeää lapsen koulumenestyksen tai koulussa esiintyneiden pulmien vuoksi.

Keväällä 2010 suunnitellessani kehittämishankkeen toteutusta vertaistukiryhmän avulla sain koulun opettajakunnalta paljon tukea. Opettajat olivat tyytyväisiä siihen, että joku järjestää vanhemmille tämänkaltaista toimintaa. Tämän jälkeen huomasin opettajissa samanlaisen reaktion kuin vanhemmissakin vertaistukiryhmän ja kyselyn perusteella. Opettajat antoivat henkisen tukensa, mutta jos heiltä olisi odotettu fyysistä panostusta vertaistukiryhmän eteen, innokkuus loppui. Tutkijana ja yksityishenkilönä tämä harmitti, sillä kyse oli kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä, jossa opettajat ovat merkittävässä osassa.

Kehittämishankkeen tekemisen aikana kuraattorin työni on loppunut ja olen samassa koulussa tehnyt opettajan töitä. Tämä työnkuvan vaihto auttoi minua ymmärtämään opettajien haluttomuuden osallistua koulutyön ulkopuoliseen toimintaan. Opettaminen yläkoulussa on vaativaa erityisesti henkisesti. Opetettävien lasten murrosikä, erilaiset opiskelunvalmiudet ja yhteistyöhön osallistuvien vanhempien kirjo vaatii paljon ammattitaitoa ja voimavaroja. Tämän lisäksi opettajat viettävät oppituntien ja koulupäivän jälkeen merkittävästi aikaa Wilmassa merkiten

oppilaiden poissaoloja ja tunti huomautuksia. Myös puhelinsoitot, sähköpostit ja oppituntien suunnittelu tekevät opettajien päivistä pitkiä ja haasteellisia.

Mielestäni koulutoimen ja yhteiskunnan olisi nähtävä kodin ja koulun välinen yhteistyö niin tärkeänä asiana, jotta opettajille, jotka järjestävät yhteistyötä edistävää toimintaa perheille ja vanhemmille, maksettaisiin siitä korvaus. Opettajien aika ja innokkuus eivät kohtaa vanhempien toiveiden kanssa. Havaintojeni mukaan koululla ei ole resursseja vastata niihin tarpeisiin, joita vanhemmat yhteistyöltä toivovat. Myös tämä puhuu ylimääräisen korvauksen puolesta.

Tutkimustulokset osoittivat yhteistyön kehittämiseksi ja sen ylläpitämiseksi olevan tarvetta. Ajan ja yhteiskunnan muuttuessa on myös kodin ja koulun välisessä yhteistyössä oltava ajan tasalla. Nämä tutkimustulokset antoivat välineitä kehittää yhteistyötä vanhempien tämänhetkisten tarpeiden mukaisesti. Jatkuvuuden takamiseksi kehittämissuositukseksi on, että samanlainen kysely järjestetään vanhemmille muutaman vuoden välein. Näin saadaan reaaliaikaista tietoa vanhempien ajatuksista ja toiveista kodin ja koulun yhteistyöstä. Toisena kehittämissuosituksena on saada vanhempainyhdistystoiminta aktivoitua uudestaan osaksi yhteistyötä ja vanhemmuuden tukemista. Koulu voi yhdessä vanhempainyhdistyksen kanssa järjestää vanhempien toivomia keskusteluiltoja kasvatuksesta ja vanhemmuudesta. Vanhempainyhdistyksen on helpompi ajaa myös vanhempien toiveita koulun suhteen ja tätä kautta saada vanhemmille myös enemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Vertaistukiryhmästä ja kyselystä saatujen tulosten avulla on mahdollista päästä kehittämistavoitteeseen. Männistön koululla on pidetty yksi kodin ja koulun yhteistyöpäivä syksyn 2012 aikana, josta koulu sai positiivista palautetta. Vanhempia oli paikalla 26. Vanhemmat olivat koululla kaksi tuntia, jonka aikana keskustelimme pienissä ryhmissä koulun asioista, yhteistyöstä sekä kasvatuksesta. Ryhmissä oli neljästä viiteen vanhempaa ja kaksi opettajaa. Lisäksi vanhemmille tarjottiin koululounas.

Kehittämishanke on prosessina sisältänyt monia erilaisia vaihteita, kokemuksia ja tunteita. Se on vienyt paljon aikaa ja kuluttanut voimavaroja. On ollut hienoa nähdä, kuinka hanke on kasvanut ja kehittynyt matkan varrella. Suurinta antia kehittämishankkeessa minulle itselleni on ollut ammatillinen kasvu. Vastoinkäymiset ovat kasvattaneet ja ammatillinen näkökenttä työssä lisääntynyt vanhempien näkökulmalla. Kehittämishanke osoitti sosiaalialan ammattilaisille olevan tarvetta myös koulumaailmassa.

Lähteet

- Aalberg, V. & Siimes, M. A. 1999. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.
- Airola, M. & Tarsalainen, A. 2003. Perheessä on voimaa. Helsinki: Lasten Keskus.
- Airola, M. & Tarsalainen, A. 2005. Murkkuelämää. Käsikirja murrosikäisille ja heidän vanhemmilleen. Helsinki: Lasten Keskus.
- Alaja, K. 2007. Kasvun keskellä. Elämää murrosikäisen vanhempana. Helsinki: Kirjapaja.
- Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Helsinki: Gaudeamus.
- Anttila, E. 2011. Kodin ja koulun kasvattaja- ja opettajaidentiteetit sekä yhteistyö mediateksteissä. Aalto yliopisto, johtamisen ja kansainvälisen liiketoiminnan laitos [viitattu 24.11.2012]. Pro gradu tutkielma. Saatavissa: pub.lib.aalto.fi/en/ethesis/pdf/12676/hse_ethesis_12676.pdf
- Aula, M. K. 2007. Miten lapset Suomessa voivat? TAKU-Taide ja kulttuurialan ammattijärjestön lehti 3/2007, 20.
- Aula, M. K. 2010. Mistä tukea vanhemmuuteen [viitattu 18.6.2012]. Saatavissa: <http://www.lapsiasia.fi/nyt/puheenvuorot/kirjoitukset/kirjoitus/-/view/1483527>
- Bardy, M. 2002. Mistä vanhemmuus tehdään? Teoksessa: Kolbe, L. & Järvinen, K. (toim.) Onks ketään kotona? Kasvatuksen suuntaa etsimässä. Pieksämäki: Tammi, 35-52.
- Beveridge, S. 2005. Children, families and school. Developing partnership for inclusive education. London: Routledge Flamer.
- Böök, K. & Vilppo, L. 2004. Kohti kumppanuuttako? Erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhempien kokemuksia perhelähtöisyydestä päiväkodin arjessa. Jyväskylän yliopisto, erityispedagogiikan laitos [viitattu 19.12.2012]. Pro gradu tutkielma. Saatavissa:

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/7865/G0000632.pdf?sequence=1>

Cacciatore, R. 2005. Aika ja jaksaminen nuorten perheissä. Teoksessa: Syrjälä, J. (toim.) Vahva vanhemmuus- paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: Väestöliitto.

Carling, M. & Cleve, E. 2005. Sopa lagom. Bättre balans i curlingfamiljen. Stockholm: Mån-pocket.

Corey, S.M. 1953. Action research to improve school practices. New York: Teachers college press.

Davis, C. & Yang, A. 2009. Keeping in touch with families all year long. The Education Digest 9/2009, 61-64.

Envall, M. 2005. Perheen aika. Helsinki: Kirjapaja.

Epstein, J.L. 1987. Toward a theory of family-school connections: teacher practices and parent involvement. Teoksessa: Hurrelmann, K., Kaufmann, F-X. & Lösel, F. (toim.) Social intervention: potential and constraints. New York: de Gruyter, 121-136.

Epstein, J.L. 1992. School and family partnerships. Teoksessa: Alkin, M. (toim.) Encyclopedia of educational research. 6. painos. New York: MacMillan, 1139-1151.

Epstein, J.L. 2009. School, family, and community partnerships: caring for the children we share. Teoksessa: Epstein, J. L. (toim.) School, family, and community partnerships. Your handbook for action. 3. painos. Thousand Oaks: Corwin Press, 9-30.

Eskelinen, A. 2000. Rakkautta ja rajoja kasvatukseen. Yhdessä elämään. Helsinki: Kirjapaja.

Eskelinen, M., Pihlman, H. & Romppanen, M. 2012. Opettajan auktoriteetti. Ilmiön tarkastelua toisella asteella. Tampereen ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu [viitattu 16.5.2012]. Opettajan koulutuksen kehittämishanke. Saatavissa:
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/40910/Romppanen_Pihlman_Eskelinen.pdf?sequence=1

Gordon, T. 2004. Toimiva perhe. Käytössä kokeiltuja menetelmiä vastuuntuntoisten lasten kasvattamiseen. Helsinki: LK-Kirjat/ Lasten Keskus.

Gray, J. 2001. Mars ja Venus vanhempina. Käytännön lastenkasvatusta. Helsinki: WSOY.

Haaraoja, T., Leskelä-Ranta, A-E., Palviainen, N. & Leino, S. 2009. Keinuu. Työmenetelmä oppilaan tunteiden ja kokemusten käsittelyyn sekä kodin ja koulun yhteistyön lujittamiseen. Helsinki: Kehitysvammaliitto.

Harju, A. 2004. Osallisuus. Kansalaisyhteiskunta [viitattu 5.4.2012]. Saatavissa: http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/osallistuminen_ja_vaikuttaminen/osallisuus

Heikkilä, A-K. 2010. Kodin ja koulun yhteistyö vanhempien arvioimana. Satakuntalaisten ja etelä-pohjalisten vanhempien näkemyksiä kouluyhteistyön onnistumisesta etenkin koulukiusaamistapauksissa. Turun yliopisto, opettajankoulutuslaitos. Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma.

Heikkilä, J. 2007. Kasvatusvastuun tatti hukassa? Tapaustutkimus kodin, koulun ja yhteiskunnan välisestä yhteistyöstä sekä kasvatusvastuun jakautumisesta. Tampereen yliopisto, opettajankoulutuslaitos. Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma.

Heikkinen, H.L.T. & Jyrkämä, J. 1999. Mitä on toimintatutkimus? Teoksessa: Heikkinen, H.L.T. & Huttunen, R., Moilanen, P. (toim.) Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: Atena, 25-62.

Heikkinen, H.L.T. 2001. Toimintatutkimus, tarinat ja opettajaksi tuleminen taito. Narratiivisen identiteettityön kehittäminen opettajankoulutuksessa toimintatutkimuksen avulla. Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.

Heikkinen, H.L.T., Rovio, E., Kiilakoski, T. 2006. Toimintatutkimus prosessina. Teoksessa: Heikkinen, H.L.T., Rovio, E., Syrjälä, L. (toim.) Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Helsinki: Kansanvalistusseura, 78-93.

Heikkinen, H. 2010. Toimintatutkimus-toiminnan ja ajattelun taitoa. Teoksessa: Aaltonen, J. & Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Heikonen, S. 2009. Kodin ja koulun yhteistyö vanhempien näkökulmasta. Turun yliopisto, Opettajankoulutuslaitos. Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma.

Heiskanen, T. & Hiisijärvi, S. 2003. Vertaisryhmä ja sen ohjaaminen [viitattu 15.3.2011]. Saatavissa: <http://www.ela.fi/akatemia/ryhmienohjaaminen.php>

Hellsten, T. 1999. Vanhemmuus–vastuullista vallankäyttöä. Helsinki: Kirjapaja.

Hellsten, T. 2000. Vanhemmuus-luovaa läsnäoloa. Teoksessa: Antila, T. & Keränen, T. (toim.) Löytöretki vanhemmuuteen. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto, 15, 17-18.

Helsingin Sanomat. 2009. Yläkoulukin tarvitsee vanhempia. Helsingin Sanomat 26.1.2009 [viitattu 11.4.2012]. Saatavissa: <http://www.hs.fi/paakirjoitus/artikkeli/Y1%C3%A4koulukin+tarvitsee+vanhempia/HS20090126SI1MA011vn>

Hietala, T., Kaltiainen, T., Metsärinne, U. & Vanhala, E. 2010. Nuori ja mieli – koulu mielenterveyden tukena. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2002. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hirsto, L. 2001. Mitä kotona tapahtuu? Tutkimus opettajien oppilaidensa kotikasvatusta koskevista representaatioista kodin ja koulun yhteistyön kontekstissa. Helsingin yliopisto, Kasvatuspsykologian tutkimusyksikkö. Tutkimuksia 4/2001.

Hokkanen, L. 2003. Vapaaehtoinen ja vertainen auttaminen. Teoksessa: Laitinen, M. & Pohjola, A. (toim.) Sosiaalisen vaihtuvat vastuut. Jyväskylä: PS-kustannus, 254-274.

Huhtanen, K. 2007. Kun huoli herää. Varhainen puuttuminen koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Huuskonen, A. 1953. Kodin ja koulun yhteistyö. Porvoo: WSOY

Inkinen, M. & Söderblom, B. 2005. Vertti - Käsikirja ryhmänohjaajille. Lapset ja vanhemmat vertaisryhmässä, kun vanhemmilla on mielenterveyden ongelmia. Helsinki: Proframi.

Jalasaho, R. & Virman, R. 2009. Vanhemman ja opettajan välinen luottamus sekä opettajuustyylin merkitys kasvatuskumppanuuden rakentumiselle. Jyväskylän yliopisto, opettajankoulutuslaitos. Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma.

Janouch, K. 2007. Lasten kanssa odotusajasta murrosikään. Helsinki: Kustannus-osakeyhtiö Otava.

Jantunen, E. 2008. Osalliseksi tuleminen – masentuneiden vertaistukea jäsentävä substantiivinen teoria. Diakonia ammattikorkeakoulun julkaisuja A tutkimuksia 18.

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1999. Murrosikäisen ja nuoren maailma. Helsinki: Gummerus.

Juvakka, E. 2005. Riittävän hyvä riittää. Teoksessa: Syrjälä, J. (toim.) Vahva vanhemmuus- paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: Väestöliitto, 21-28.

Jyväskylän yliopisto. 2008. Vanhemmat - opettajan kiusa vai voimavara? [viitattu 21.11.2012]. Saatavissa: <https://www.jyu.fi/ajankohtaista/arkisto/2008/05/tiedote-2008-05-05-15-10-05-913478>

Kaimola, K. 2005. Koti terveen itsetunnon harjoittelukenttänä. Teoksessa: Syrjälä, J. (toim.) Vahva vanhemmuus- paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: Väestöliitto, 11-19.

Kajaanin ammattikorkeakoulu. 2012. Toimintatutkimus. Kajaanin ammattikorkeakoulu [viitattu 25.4.2012]. Saatavissa: <http://193.167.122.14/Opari/ontTukiToimTutk.aspx>

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa: Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91-108.

Kaunisto, S-L., Uitto, M., Estola, E. & Syrjälä, L. 2009. Ohjattu vertaisryhmä haavoittuvuudesta kertomisen paikkana. *Kasvatus. Suomen kasvatustieteellinen aikakauskirja* 5/2009, 454-464.

Kehus, J. & Lähteinen, S. 2011. Irti arjesta-vai kiinni arkeen? Etnografia perheleiri- ja vertaisryhmätoiminnan rakentumisesta. *Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Sosiaalityön pro gradu-tutkielma.*

Kemppinen, P. 2001. Kasvatuksen maailma–kadotettua kasvatusvastuuta etsimässä. *Vantaa: KannustusvalmennusP. & K.*

Kemppinen, P. & Rouvinen-Kemppinen, K. 2004. Lasten kasvatuksen aarrearkku. *Vantaa: Kannustusvalmennus P. & K.*

Keränen, E., Nissinen, P., Saarnio, T. & Salminen, M. 2001. Sosiaalialan työn uudet ulottuvuudet. *Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi.*

Kettunen, L. 2001. Kyllä vai ei. *Murrosikäisestä aikuiseksi. Helsinki: WSOY.*

Kiesiläinen, L. 2004. Vuorovaikutusvastuu. *Ammatilliset vuorovaikutustaidot kasvatusyhteisössä. Helsinki: Arator.*

Kinnunen, S. 1999. *Murrosikäinen perheessä. Tasapainoilua tilan ja rajojen välissä. Helsinki: Karas-Sana.*

Kinnunen, T. 2006. *Vertaistuki erityislasten vanhempien voimavarana. Diakonia ammattikorkeakoulun julkaisuja B raportteja 33.*

Kiviniemi, K. 1999. *Toimintatutkimus yhteisöllisenä prosessina. Teoksessa: Heikkinen, H.L.T., Huttunen, R. & Moilanen, P. (toim.) Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: Atena, 63-83.*

Kokkinen, A. & Holopainen, S. 2009. *Lasten huolista puhuen hyviin käytäntöihin kodin ja koulun yhteistyönä. Hyvinkää, Laurea ammattikorkeakoulu. Ylempi AMK opinnäytetyö.*

Kokko, L. & Helsti, S. 2009. *Pärjäämisopas nuoren vanhemmille. Helsinki: Elämäntapaliitto.*

Kolbe, L. 2002. Suomalainen ja eurooppalainen koti. Teoksessa: Kolbe, L. & Järvinen, K. (toim.) Onks ketään kotona? Kasvatuksen suuntaa etsimässä. Helsinki: Tammi, 215.

Kristeri, I. 2002. Vahvaan vanhemmuuteen. Helsinki: Kirjapaja.

Kääriäinen, A. 2008. Ero haastaa vanhemmuuden. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto.

Laine, K. 2011. Hallinto- ja taloussihteeri. Nastolan kunta. Puhelinhaastattelu 28.3.2011.

Lainiala, L. 2010. Perhepolitiikan uudet tuulet–Perheen paluu. Perhebarometri. Väestöntutkimuslaitos-Katsauksia E39/2010. Helsinki: Väestöliitto

Latvala, J-M. 2006. Digitaalisen kommunikaatiosovelluksen kehittäminen kodin ja koulun vuorovaikutuksen edistämiseksi. Jyväskylän yliopisto [viitattu 10.4.2012]. Väitöskirja. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bistream/handle/123456789/13373/9513926575.pdf?sequence=1>

Launonen, L., Pohjola, K. & Holma, P. 2004. Kodin ja koulun yhteistyö voimavaraksi! Teoksessa: Launonen, L. & Pulkkinen, L. (toim.) Koulu kasvuyhteisönä–kohti uutta toimintakulttuuria. Jyväskylä: PS-Kustannus, 91-111.

Lehtinen, T. & Lehtinen, I. 2007. Mikä mättää. murrosiän muutokset kotona ja koulussa. Helsinki: Edita.

Lehtolainen, R. 2008. Keltaista ja kimaltavaa. Kodin ja koulun yhteistyöstä koulun ja kodin yhteyteen. Helsingin yliopisto, Soveltavan kasvatustieteen laitos. Väitöskirja.

Lepistö, M. 2009. Kodin ja koulun yhteistyö lapsen kasvun ja kehityksen tukena alakoulussa. Jyväskylän yliopisto, opettajankoulutuslaitos. Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma.

Linturi, H. 2003. Toimintatutkimus [viitattu 27.4.2012]. Saatavissa: http://nexusdelfix.internetix.fi/fi/sisalto/materiaalit/2_metodit/5_actix?C:D=61566&C:selres=61566

Lipsanen, U. 2010. Kokemuksia vertaistukiryhmästä. Teoksessa: Kinanen, A. (toim.) Irti- vuosikirja. Huumetyön erikoisjulkaisu. Vapaus on suuri vastuu. Helsinki: Irti huumeista, 14.

Luumi, P. 2003. Elämän mittainen projekti. Teoksessa: Heikkilä, M. & Luumi, P. Rakasta lasta–suojele lapsuutta. Helsinki: Lasten Keskus, 102-105.

Malinen, V. & Kumpula, S. 2005. Terve ja toimiva parisuhde–vanhemmuuden kivijalka. Teoksessa: Syrjälä, J. (toim.) Vahva vanhemmuus- paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: Väestöliitto, 43-49.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2012. Koulu ja kaverit [viitattu 4.8.2012]. Saatavissa:
www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/koulu/ylakouluelamaa/koulu_ja_kaverit/

Markus, E. 2009. Vertaisuus voimavarana:vertaistuen tarve ja sen vanhemmuutta tukeva merkitys murrosikäisten nuorten äideille. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Sosiaalityön pro gradu-tutkielma.

Mattila, K-P. 2004.Perhekeskeinen ja lapsilähtöinen asenne on yhteisön hyvinvoinnin kulmakivi. Teoksessa: Inkinen, A. & Juntunen, A. (toim.) Tästä tulee tori. Näkökulmia turvalliseen kasvuun. Helsinki : Sininauhaliitto, 13-16.

McDermott, D. 2008. Developing caring relationships among parents, children schools and communities. Thousand Oaks: Sage Publications.

Metso, T. 2002. Hyvä alku kodin ja koulun yhteistyölle. Teoksessa: Saloranta, O. (toim.) Ensimmäiset kouluvuodet. Perusopetuksen vuosiluokkien 1-2 opetus. Helsinki: Opetushallitus, 68-74.

Metso, T. 2004. Koti, koulu ja kasvatus-Kohtaamisia ja rajankäyntejä. Kasvatustieteen tutkimuksia 19. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura.

Metsämuuronen, J. 2000. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: International Methelp.

Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia -sarja 4. Jyväskylä: International Methelp.

Mäkelä-Rönholm, M. 2006. Kokemuksia koulusta. Teoksessa: Hermanson, E. & Martsola, R. (toim.) Aikuinen vanhemmuus. Katoavan kasvatuksen jäljillä. Helsinki: Kirjapaja, 51-52.

Mäkitalo, M. 2006. ”Näin me onnistumme yhdessä”: kouluhyvinvointia rakentamassa kodin ja koulun yhteistyöllä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan laitos. Ylempi AMK Opinnäytetyö.

Nastola. 2012 (a). Perusopetus [viitattu 25.11.2012]. Saatavissa: www.peda.net/veraja/nastola

Nastola. 2012 (b). Männistön koulu [viitattu 25.11.2012]. Saatavissa: www.peda.net/veraja/nastola/koulut/mannistonkoulu

Niiranen, P. 1995. Arka lapsi päiväkodin vertaisryhmässä. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja n:o 24. Joensuu.

Nikkinen, H. 2012. Kaappi tyhjenee kirpputorilla. Etelä-Suomen Sanomat 15.4.2012.

Nokelainen, E. & Toikander, T. 2006. Ohjattu pienryhmätoiminta osana nuorisotyötä: perusteluita toiminnan tehokkuudelle. Sarja D. Opinnäytetyöt 2/2006. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu

OAJ. 2007. Kodin ja koulun yhteistyö kuuluu opettajan ammattietiikkaan [viitattu 1.8.2012]. Saatavissa: http://oaj.fi.portal/page?_pageid=515,447827&_dad=portal&_schema=PORTAL

Oksanen, J., Peippo, J. & Suhonen, P. 2004. Arjesta helmi äitiryhmä-vertaistukiryhmä vanhemmuuden tukemiseen. Lahti: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Opetushallitus. 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004 [viitattu 5.4.2014]. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf

Opetushallitus. 2007. Laatua kodin ja koulun yhteistyöhön. Helsinki: Opetushallitus ja Suomen vanhempainliitto.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2010. Perusopetus 2020-yleiset valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:1 [viitattu 26.6.2012]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/okmtr01.pdf?lang=fi>

Palviainen, N. 2009. Siirtymä sujumaan alakoulusta yläkouluun. Kolmen illan malli vanhempainiltoihin tai vanhempien vertaisryhmiin. Helsinki: Kehitysvammaliitto.

Peda.net. 2011. Kodin ja koulun välinen yhteistyö [viitattu 4.4.2011]. Saatavissa: <http://www.peda.net/veraja/laukaa/oppilaantuki/tukimuodot/ohjaus/koti>

Perusopetuslaki. 2003. Perusopetuslaki 13.6.2003 [viitattu 4.4.2011]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntekijät. 2012. Yhtymä [viitattu 27.6.2012]. Saatavissa: <http://www.phsotey.fi/sivut/?vy=9987&ryhma=253>

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntekijät. 2012. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen [viitattu 27.6.2012]. Saatavissa: <http://www.phsotey.fi/sivut/sivu.php?id=1537&vy=8010&ryhma=343>

Rantala, A. 2004. Lapsen hyvä olo yhteisenä tavoitteena. Janus. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti vol.12 4/2004, 379-392.

Rasku-Puttonen, H. & Rönkä, A. 2004. Opettajankoulutuksen tehtävä koulukulttuurin muutoksessa. Teoksessa: Launonen, L. & Pulkkinen, L. (toim.) Koulu kasvuyhteisönä-kohti uutta toimintakulttuuria. Jyväskylä: PS-Kustannus, 175-185.

Rautiainen, A. 2005. Koulu yhteisöllisenä toimijana. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisu. Sarja B: oppimateriaalit 4. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu.

Rimpilä, M., Metso, T., Saaristo, V. & Wiss, K. 2008. Vanhempainyhdistysten ja huoltajien osallisuus peruskoulun ja sen oppilashuollon kehittämisessä. Raportteja 29/2008. Stakes [viitattu 25.11.2012]. Saatavissa:

info.stakes.fi/NR/rdonlyres/00B9E08A-AAF2-4ED1-9A20-EC849A9DF507/0/Vanhemmatraportti.pdf

Seppälä, N. 2000. Yhteisapelillä lapsen parhaaksi. Perhebarometri 2000. Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E 9. Helsinki: Väestöliitto.

Sevón, E., Böök, M. L. & Perälä-Littunen, S. 2011. Perhetutkimus ja kasvatustiede. Kasvatus. Suomen kasvatustieteellinen aikakauskirja 2/2011, 115-117.

Sihvola, S. 2002. Voimaa vanhemmuuteen. Helsinki: Ajatus kirjat.

Siniharju, M. 2003. Kodin ja koulun yhteistyö peruskoulun alkuopetusluokilla. Yhteistyön arvostus ja toteutuminen Helsingin kaupungin peruskoulujen alkuopetusluokilla lukuvuosina 1983-1984 ja 1998-1999. Tutkimuksia 242. Helsingin yliopisto, opettajankoulutuslaitos. Väitöskirja.

Soininen, M., Merisuo-Storm, T., Ketola, O., Sihvonen, K. & Pärkö, K. 2007. Yhdessä kulkien-hyvä tulee. Koti, koulu ja kouluterveydenhuolto oppilaan terveyden tukipilareina. Turun yliopisto.

Strand, E-M., Kuusisalo, L. & Keränen, H. 2008. Joukosta voimaa-käsikirja. Oulu: Mannerheimin lastensuojeluliitto.

Suomen vanhempainliitto. 2012. Suomen vanhempainliitto [viitattu 10.5.2012.] Saatavissa: <http://www.subjectaid.fi/tuotteet?SupplierID=78dc8094-09f7-464c-925a-0f20cf9f3e85>

Suontausta-Kyläinpää, S. 2010. Yhteistyö kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Teoksessa: Joronen, K. & Koski, A. (toim.) Tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen kouluyhteisössä. Tampere: Tampere University Press, 99 & 102.

Svensson, A.B. 2002. Uskalla olla vanhempi. Helsinki: Karas-Sana

Taanila, A. 2011. Määrällisen aineiston kerääminen. [viitattu 27.4.2012]. Saatavissa: <http://myy.helia.fi/~taaak/t/suunnittelu.pdf>

Talvinen, P. & Nylund, M. 2008. Kotouttavan yhteisösosiaalityön yhteistoiminnallisuus. Teoksessa: Roivainen, I., Nylund, M., Korkiamäki, R. & Raitakari, S. (toim.) Yhteisöt ja sosiaalityö. Kansalaisen vai asiakkaan asialla? Jyväskylä: PS-kustannus, 111-125.

- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2011. Kasvatuskumppanuus–menetelmä rakentaa dialogista kasvatuskulttuuria [viitattu 4.4.2011]. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/kasvatuskumppanuus
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University Press.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Uusitalo, I. & Laakso, T. 2005. ”Sit tääl on sellanen lohikäärme, millä voi ratsastaa...”–Lapset elinympäristön kehittäjinä. Teoksessa: Parkkinen, T. & Keskinen, S. (toim.) Lapsen sosiaalisen kehityksen moninaisuus. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 21. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 43-55.
- Vainikainen, T. 2007. Psykkisessä kouluhyvinvoinnissa kehitettävää. Vanhempien sanomat 1/2007, 6-7. Suomen vanhempainliitto [viitattu 5.4.2012]. Saatavissa: http://ecredo.fi/svl/data/liitteet/vs012007_nettiin-1.pdf
- Valtioneuvosto. 2001. Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta. 1435/2001 [viitattu 1.8.2012] Saatavissa: www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20011435
- Vanhanen, E. 2011. Vertaistuki verkkokeskustelussa–neuvottelevaa tukea ja autoritääristä auttamista. Janus. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti vol.19 1/2011, 36-51.
- Vuorimaa, H. 2011. Challenges for child protection and welfare. Luento Lahden ammattikorkeakoulu 6.10.2011.
- Väisänen, L., Niemelä, M. & Suua, P. 2009. Sanat työssä. Vuorovaikutus ammattitaitona. Helsinki: Kirjapaja.
- Wilenius, R. 2002. Miten käy lasten ja nuorten? Keskustelua ja filosofiaa kasvatuksesta. Helsinki: Dialogia.

LIITTEET

LIITE1

KUTSUKIRJE VERTAISTUKIRYHMÄÄN

Nastola

12.4.2011

Hyvät kahdeksaluokkalaisten vanhemmat!

Tuntuuko joskus siltä, että olet voipunut taistelemaan kotiintuloajoista ja pitämään kiinni sovitusta säännöistä. Onko perheessä tapahtunut jokin muutos, esim. avioero tai kuolema, jonka luulet vaikuttavan nuoreesi ja haluaisit neuvoja? Kaipaatko muiden murrosikäisten vanhempien seuraa, joiden kanssa voisit jakaa niin iloja kuin surujakin? Kaipaatko kuuntelijaa arkeen ja tukea vanhemmuuteen? Oletko ystävän tarpeessa? Jos vastasit yhteenkin kysymykseen kyllä, vastaus kysymykseen löytyy kahdeksaluokkalaisten vanhempien vertaistukiryhmästä.

Lapsenne on Männistön koulun kahdeksannella luokalla ja siksi tämä kirje on postitettu teille. Olen Männistön koulun koulukuraattori ja työni ohella opiskelen sosionomin ylempää ammattikorkeakoulu tutkintoa. Opiskeluihin liittyen teen opinnäytetyönä tutkimuksellista kehittämishanketta ja tämän toteutukseen pyydän teitä vanhempia mukaan. Nyt teillä on hyvä tilaisuus päästä osallistumaan kodin ja koulun yhteistyön kehittämiseen sekä saada tukea vanhemmuuteen. Opinnäytetyön kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämisen tulokset tulevat teidän näkökulmastanne.

Tutkimuksellisen kehittämishankkeen nimi on Kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen Männistön yläkoulussa yhteistyömallin avulla. Kehittämishankkeen tarkoitus on edistää kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Opinnäytetyöni valmistuu keväällä 2012.

Kehittämishankkeen osuus, johon teitä vanhempia kutsun, koostuu Männistön koulun kahdeksaluokkalaisten vanhempien vertaistukiryhmästä sekä haastattelusta. Ryhmä on keskusteluryhmä. Ryhmässä keskustellaan muiden murrosikäis-

ten vanhempien kanssa. Keskustelujen aiheena on murrosikä ja sen mukana tuomat haasteet. Ryhmätapaamisia on neljä, jonka jälkeen kahden viikon kuluttua on yksilöhaastattelu ryhmän toimintaan, kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön ja vanhemmuuden tukemiseen liittyen. Ryhmä kokoontuu Männistön koululla.

Ryhmä kerrat koostuvat teemoista, joista saatte valita teitä eniten kiinnostavat, jotta ryhmässä käytävät keskustelut vastaisivat keskustelijoiden todellisia tarpeita. Toivon, että olette kiinnostuneita kehittämään kodin ja koulun yhteistyötä ryhmän avulla ja luomaan kontakteja muiden nuorten vanhempiin. Jos kiinnostuitte, täytäkää oheinen ilmoittautumislomake ja lähettäkää se mukana tullessa palautuskuoressa keskiviikkoon 20.4.2011 mennessä. Voit ilmoittautua myös sähköisesti osoitteeseen

Opinnäytetyössäni käytetään Männistön koulun nimeä, mutta kenenkään osallistujan henkilöllisyys ei tule esille. Haastattelujen purkamisen jälkeen aineisto hävitetään. Jos teille heräsi ajatuksia tai kysymyksiä opinnäytetyöhöni liittyen voitte olla minuun yhteydessä.

Ystävällisin terveisin Mari Rask

KIITOS OSALLISTUMISESTASI!

LIITE 2

ILMOITTAUTUMISLOMAKE VERTAISTUKIRYHMÄÄN

Ilmoittautumislomake

Tällä lomakkeella voit ilmoittautua vanhempien vertaistukiryhmään. Ilmoittautumisen voi tehdä myös sähköisesti osoitteeseen

Täytä kaikki kysytyt tiedot. Jos ilmoittaudut sähköpostilla, muista ilmoittaa tiedot myös silloin.

Osallistujan nimi _____

puh. nro _____

sähköposti osoite _____

Valitse seuraavista lapseesi liittyvistä teemoista kolme, joista haluaisit ryhmässä keskustella.

Koulunkäynti	_____	Luvattomat poissaolot	_____
Käyttäytyminen koulussa	_____	Tottelemattomuus	_____
Käyttäytyminen kotona	_____	Välinpitämättömyys	_____
Käyttäytyminen vapaa-ajalla	_____	Kaveripiiri	_____
Kielenkäyttö	_____	Seksuaalisuus	_____
Muutokset perheessä	_____	Päihteet	_____
Sääntöjen noudattaminen	_____	Seurustelu	_____
Murrosikä	_____	Harrastukset	_____
Koulukiusaaminen	_____	Rikokset	_____

Ryhmä kokoontuu Männistön koululla klo 17.30-18.30.

Kokoontumispäivät ovat

Tiistai 26.4

Torstai 5.5

Torstai 12.5

Torstai 19.5

Haastattelut sovitaan erikseen, mutta alustavasti viikoilla 21 ja 22.

LIITE 3

Torstai 12.5.2011

Teema: Käyttäytyminen kotona sekä sääntöjen noudattaminen

Alku

Tuokio alkaa kahvitella ja jutustellaan kuulumisia. Vanhemmilla syntynyt luottamus toisiinsa, sillä tunnelma on rento ja hyväntuulinen. Vanhemmat keskustelivat paljon keskenään ilman ”apukysymyksiä”.

Tuokion kulku

Tuokio alkaa keskustelulla väleistä omaan lapseen. Molemmat kokevat välien lapseen olevan hyvät eivätkä ne ole tulehtuneet lukuisista yhteenotoista huolimatta. Pulmia kotona aiheuttaa yhdessä sovittujen sääntöjen noudattaminen. Riitaa tulee usein kotiintuloajoista, joita vanhemmat eivät enää vaadi, koska niitä ei noudateta kuitenkaan.

Vanhemmat kokevat kielenkäytön olevan rumaa, mutta kokevat lastensa kunnioittavan heitä siinä määrin, ettei se ole törkeää.

Vanhemmat tietävät lastensa käyttävän alkoholia ja tupakkaa, mutta kokevat ettei heillä ole enää mitään rangaistuskeinoja, jolla he saisivat lapsensa pois päihteistä. Kumpikaan vanhemmista ei ole epäillyt huumeiden käyttöä. Huumeiden käyttämyksen lievittäminen molempien vanhempien suhtautumista alkoholiin ja tupakkaan.

Rahankäytöstä vanhemmat ovat suurin piirtein tietoisia. Vanhemmat kertovat lastensa käyttävän liikaa rahaa ja se herättää keskustelua kodeissa. Vanhemmilla on kuitenkin tiedossa, mihin rahaa käytetään.

Lapsen koulutyöstä huolehtiminen koetaan pulmaksi. Lapset eivät tee läksyjä, lue kokeisiin eivätkä huolehdi kouluasioista. Toinen vanhemmista kokee olevansa huonoa omaa tuntoa siitä, ettei voi tukea tarpeeksi koulua koulutyön osalta. Mo-

lemmat vanhemmat kokevat, ettei heillä ole käytössä keinoa rankaista koulutyön laiminlyömisestä. Vanhemmat toivovat lasten pääsevän jatko-opintoihin ja sitä kautta saada uutta intoa opiskeluun.

Tunnelma

Hiljaisia hetkiä, koska keskustelu oli tunnetta täynnä. Herkistymistä. Toisen vanhemman läsnäolo tuki henkisesti → voimaannuttava kokemus

Ohjaajan tunne

Tunne sanoinkuvaamattoman hyvä. Onnistunut tunne. Päästiin henkisesti syvemmälle kuin aikaisemmin. Hienoa, että vielä yksi kerta jäljellä.

LIITE 4

VERTAISTUKIRYHMÄN PALAUTELOMAKE

Palauta tämä ilmoittautumislomake palautuskuoressa 20.4.2011 mennessä.

Kiitos osallistumisestasi!

Toiminnan tarkoitus oli edistää kodin ja koulun välistä yhteistyötä vertaistukiryhmän avulla. Vertaistukiryhmän järjestämisellä koulu halusi osoittaa olevansa halukas tukemaan vanhempia kasvatustyössä.

Onko vanhemmille järjestettävän vertaistukiryhmän avulla mahdollisuus kehittää kodin ja koulun välistä yhteistyötä?

Minkälaista toimintaa koulun pitäisi järjestää edistääkseen kodin ja koulun välistä yhteistyötä?

Onko vanhemmuuden tukemiseen mielestänne tarvetta?

Onko vertaistukiryhmästä mahdollisuutta saada tukea vanhemmuuteen?

Millaista tukea toivoisitte koululta saavanne?

Olisittekö ryhmän koon olevan isompi tai pienempi? Mikä olisi sopiva osanottajamäärä?

Onko tällaiselle toiminnalle tarvetta jatkossa?

Vastasiko ryhmän tapaamiskerrat odotuksianne?

Ruusuja ja risuja.

LIITE 5

KYSELYN SAATEKIRJE

20.9.2011

Arvoisa kyselyyn osallistuja!

Kyselylomake on osa tutkimuksellista kehittämishankettani, joka on osa Lahden ammattikorkeakoulun sosionomin ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Kyselylomakkeen tutkimustuloksien tarkoituksena on tutkia ja kehittää kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja ne hävitetään tulosten koonnin jälkeen.

KIITOS OSALLISTUMISESTA!

Mari Rask

Sosionomi (ylempi AMK) opiskelija

LOMAKKEEN TÄYTTÖOHJEET

1. Lue ensin koko kysymys.
2. Vastaa merkitsemällä rasti sopivimman vaihtoehdon mukaiseen ruutuun.
3. Vastaa jokaiseen kysymykseen.
4. Kysymykset 3, 4 ja 6 ovat avoimia kysymyksiä, joihin myös toivotaan vastausta.

LIITE 5

KYSELY

KODIN JA KOULUN VÄLINEN YHTEISTYÖ

1. Kuinka usein koulu on yhteydessä kotiin? Valitse yksi vaihtoehto.

- Päivittäin
- 1-4 krt viikossa
- 1-4 krt kuukaudessa
- 1-2krt lukuvuodessa
- Ei lainkaan

2. Kuinka usein olet yhteydessä kouluun? Valitse yksi vaihtoehto.

- Päivittäin
- 1-4 krt viikossa
- 1-4 krt kuukaudessa
- 1-2 krt lukuvuodessa
- En lainkaan

3. Millaisissa asioissa koulu on yhteydessä kotiin?

---

4. Millaisissa asioissa olet yhteydessä kouluun?

---

5. Mitä viestinnän muotoja yhteistyössä käytät? Vastaa joka kohtaan.

	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	En ole ollut yhteydessä
Puhelinkeskustelu	☐	☐	☐	☐
Tekstiviesti	☐	☐	☐	☐
Sähköposti	☐	☐	☐	☐
Wilma	☐	☐	☐	☐

Henkilökohtainen tapaaminen

Muu, mikä? _____

6. Mihin hyvä yhteistyö mielestäsi perustuu?

---

7. Koetko sinulla olevan vanhempana mahdollisuuksia vaikuttaa yhteistyön kehittämiseen?

Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan
☐	☐	☐	☐

YHTEISTYÖNMUODOT

8. Millaisista yhteistyönmuodoista olet kiinnostunut? Vastaa joka kohtaan.

	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	En ole kiinnostunut
Opettajan ja vanhemman välinen keskustelu / vanhempain vartti	☐	☐	☐	☐
Vanhempien vertaisryhmä	☐	☐	☐	☐
Teemaillat	☐	☐	☐	☐
Vanhempien ja koulun- henkilökunnan väliset keskusteluillat	☐	☐	☐	☐
Vanhempainyhdistystoiminta	☐	☐	☐	☐
Luentosarjoihin osallistuminen	☐	☐	☐	☐
Sosiaalinen media; suljettu keskustelualue koulun vanhemmilla (mm. facebook)	☐	☐	☐	☐
Wilma	☐	☐	☐	☐

9. Kuinka usein olisit valmis osallistumaan kodin ja koulun väliseen toimintaan? Valitse yksi vaihtoehto.

- Viikoittain
- 1-2 krt kuukaudessa
- 1-4 krt vuodessa
- En halua osallistua

10. Olisitko kiinnostunut osallistumaan kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön laajemmin eli yhdessä muiden vanhempien kanssa?

Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	En ole kiinnostunut
☐	☐	☐	☐

11. Koetko isommalla joukolla olevan mahdollisuuksia vaikuttaa yhteistyön kehittämiseen?

Hyvät mahdollisuudet	Melko hyvät mahdollisuudet	Kesinkertaiset mahdollisuudet	Ei merkitystä
☐	☐	☐	☐

VANHEMMUUDEN TUKEMINEN

12. Koetko, että koulun tarvitsee tukea vanhemmuutta?

Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei tarvitse
☐	☐	☐	☐

13. Koetko saavasi tukea koululta vanhemmuuteen?

Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	En lainkaan	En tarvitse
☐	☐	☐	☐	☐

14. Millaisissa asioissa koet tarvitsevasi vanhemmuuteen tukea? Vastaa joka kohtaan. Jos vastasit kysymykseen 13 ”En tarvitse”, voit siirtyä kysymykseen 16.

	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	En lainkaan
Kasvatus	☐	☐	☐	☐
Lapsesi koulunkäynti	☐	☐	☐	☐
Lapsesi käytös koulussa	☐	☐	☐	☐
Lapsesi käytös kotona	☐	☐	☐	☐
Lapselle asetetut säännöt ja niiden noudattaminen	☐	☐	☐	☐
Lapsesi päihteidenkäyttö	☐	☐	☐	☐
Lapsesi rikollinen käytös	☐	☐	☐	☐
Perhetilanne (esim. avioero)	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐

15. Mitkä koet hyväksi tavaksi saada tukea? Vastaa joka kohtaan.

	Erittäin hyvä	Melko hyvä	Keskin- kertainen	Melko tai erittäin huono
Keskustelu /neuvottelu	☐	☐	☐	☐
Sähköposti	☐	☐	☐	☐
Puhelinkeskustelu	☐	☐	☐	☐
Koulussa toimiva vanhempien vertaisryhmä	☐	☐	☐	☐
Sosiaalinen media (facebook)	☐	☐	☐	☐

16. Koetko koulun arvostavan ja kunnioittavan sinua vanhempana?

Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	Ei Kokemusta
☐	☐	☐	☐	☐

OSALLISUUS

17. Koetko saavasi vaikuttaa lapsesi koulunkäyntiin?

Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	En lainkaan
☐	☐	☐	☐

18. Tiedätkö, kuinka voit vaikuttaa lapsesi koulunkäyntiin?

Tiedän	En tiedä	En osaa sanoa
☐	☐	☐

19. Koetko saavasi tietoa vaikuttamismahdollisuuksista?

Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	En lainkaan
☐	☐	☐	☐

20. Koetko saaneesi olla mukana lapsesi koulunkäyntiin liittyvissä päätöksen teoissa?

Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	En lainkaan	Ei kokemusta
☐	☐	☐	☐	☐

21. Koetko, että mielipiteitäsi vanhempana kysytään ja ne huomioidaan kouluasioissa?

Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan
☐	☐	☐	☐